

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O SUDSKOJ AKTIVNOSTI SUDIJA EULEKS-a

2010

Sadržaj

Uvodna reč Silvija Bonfilja, šefa Odeljenja pravde EULEKS-a

Uvodna reč sudije Marije Đulijane Ćivinini, predsednika Skupštine sudija EULEKS-a

Spisak skraćenica

Uvod

Poglavlje 1: Postupak selekcije i preuzimanja predmeta prema Zakonu o jurisdikciji (analiza odluka i statističkih podataka)

Osnov za selekciju i preuzimanje predmeta

- I. Postupak selekcije i preuzimanja predmeta**
- II. Predmeti preuzeti 2010. godine**
  - A. Krivični predmeti preuzeti 2010. godine**
  - B. Građanski predmeti preuzeti 2010. godine**

Poglavlje 2: Presude u krivičnim predmetima (studije predmeta i statistika)

- I. Slučajevi ratnih zločina**
- II. Korupcija, organizovana i sa njima povezana krivična dela**
- III. Predmeti nasilja u porodici**
- IV. Predmeti dodeljeni sudijama EULEKS-a kako bi se izbegle greške u sprovođenju pravde**
  - A. Predmeti koji se jasno odnose na etnički motivirana dela**
  - B. Predmeti koji uključuju politički i javni pritisak na pravosuđe**
  - C. slučajevi ubistva**

Poglavlje 3: Presude u građanskim predmetima (studije predmeta i statistika)

- I. Veće Vrhovnog suda Kosova za žalbe vezane uz Kosovsku agencija za imovinu**
- II. Predmeti vezani uz imovinu**
  - A. Slučajevi evikcije**
  - B. Slučajevi vezani uz vlasništvo**
  - C. Ugovori**

D. Slučajevi poseda

E. Slučajevi koji uključuju politički pritisak stranke na postupak ili pretnju koju je dobilo kosovsko sudstvo

Poglavlje 4: Presude u predmetima na Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (studije predmeta i statistika)

I. Posebna komora Vrhovnog suda: pravni osnov, jurisdikcija i izazovi

II. Odabrani predmeti

Zaključak: uspesi i predstojeći izazovi

Uvodna reč šefa Odeljenja pravde EULEKS-a

Zadovoljstvo mi je predstaviti godišnji izveštaj odeljenja sudija EULEKS-a za 2010. Godinu. Unutar Odeljenja za pravosuđe EULEKS-a, odeljenje sudija najveća je u pogledu broja osoblja i najraznovrsnija u pogledu funkcija. Sudije EULEKS-a bave se širokim spektrom predmeta, od građanskih sporova o imovinskim pravima građana do krivičnih postupaka u osetljivim predmetima za teška krivična dela.

U izveštaju su naglašeni uspesi sudija EULEKS-a u njihovoj izvršnoj funkciji tokom 2010. godine. Osim direktnog uticaja na živote pojedinačnih stranaka, presude i sudske odluke koje donose sudije EULEKS-a pružaju pozitivan doprinos napretku sprovođenja pravde na Kosovu. Kako bi se ovaj doprinos EULEKS-a nastavio, potrebna je trajna saradnja i učestvovanje kosovskog pravosuđa. U tom smislu, zadovoljstvo mi je videti da se značajan broj suđenja održava sa mešanim većima, koja se sastoje od sudija EULEKS-a i lokalnih sudija.

Želeo bih da naglasim koliko cenim rad odeljenja sudija EULEKS-a pod vođstvom predsednice Skupštine sudija EULEKS-a, Marije Đulijane Ćivinini. Skupština sudija EULEKS-a omogućila je forume na kojima se sastaju sudije EULEKS-a i lokalni sudije kako bi se raspravljalo o pravnim pitanjima i rešenjima za upravljanje sudovima sa neposredno vidljivim rezultatima, i, što je najvažnije, pružila pomoć kosovskom pravosudnom sistemu u napretku prema pouzdanosti i samoodrživosti.

Silvio Bonfilji
Šef Odeljenja pravosuđa
EULEKS, Kosovo

Uvodna reč predsednice Skupštine sudija EULEKS-a

U 2010. Godini, sudstvo EULEKS-a se našlo na prekretnici. Kosovsko pravosuđe trajno je napredovalo na putu ka postizanju nezavisnog i nepristrasnog sudstva. Stoga su sudije EULEKS-a postepeno ovlašćivale lokalne sudije za odlučivanje u svojstvu ravnopravnih članova integrisanog pravosudnog sistema, i naš mandat nadgledanja, mentorstva i savetovanja počeo je dobijati prednost nad našim izvršnim funkcijama kad god je to moguće. U isto vreme je sudstvo EULEKS-a postiglo konsolidaciju i zrelost u provođenju svog izvršnog mandata. Dopustite da elaborišem.

Kao prvo, 2010. godina postavila je temelje za značajne transformacije kosovskog pravosuđa. U julu 2010. godine usvojen je Zakon o sudovima kojim se reorganizuje pravosudni sistem i utvrđuju prava i odgovornosti članova sudstva Kosova. Dalje, u oktobru 2010. godine je završen proces (re)izbora sudija i tužilaca koji je provela Nezavisna sudska i tužilačka komisija. Ovaj proces, koji je zasnovan na uspesima i koji se odvija po pravilniku, operativnoj metodologiji i pažljivoj kontroli u skladu sa evropskim standardima, za rezultat je imao imenovanje preko 300 sudija i tužilaca koji su ili novoimenovani (preko 60%) ili ponovo naimenovani od strane predsednika Kosova na sve sudove i tužilaštva na Kosovu.

Završetak ovog dugotrajnog procesa punog izazova potvrđuje spremnost Sudskog saveta Kosova da nastavi da se potpuno angažuje u reformi ove oblasti. Njemu se takođe pridružuju povećano samopouzdanje i asertivnost kosovskog sudstva i tužilačke službe koji su naknadno osnaženi uglavnom doživotnim mandatom u skladu sa Ustavom Kosova i povećanjem plata za sudije. Ovi elementi zajedno čine značajan doprinos nezavisnosti pravosuđa na institucionalnom kao i na pojedinačnom nivou, stoga i vladavini prava.

Impuls povećane svesti kosovskog pravosuđa o važnosti njegove uloge u društvu i državi koji su zasnovani na vladavini prava, održavaju veliki vizionari na čelu Vrhovnog suda Kosova, Sudskog saveta Kosova i Kosovskog instituta za pravosuđe. Uz njih je i mnogo

veoma sposobnih i dinamičnih predsednika okružnih sudova koji su, u skladu sa sadašnjim zakonima, još uvek nadležni za selekciju i dodelu predmeta u svakom okrugu. Ovde treba da se naglase velika poboljšanja: uveliko je rasprostranjeno poštovanje osnovnih kriterija transparentnosti i objektivnosti. Ovaj pozitivan razvoj omogućio je postepeno ovlašćivanje lokalnog pravosuđa u nadležnostima EULEKS-a, putem sve veće upotrebe mehanizma predviđenog zakonom o jurisdikciji EULEKS-a, prema kojem mešana veća mogu da budu sastavljena uglavnom od kosovskih sudija ili čak samo od kosovskih sudija.

Kao drugo, prioritet misije koji je borba protiv organizovanog kriminala i korupcije, jasno se odražava u povećanom broju predmeta u ovim usko povezanim oblastima. Dok sakupljanje i procena dokaza i dalje uzrokuju teškoće, u seni izazova koji predstavlja efikasna zaštita svedoka koja i dalje spada u izvršni mandat EULEKS-a, naši kapaciteti u ovom pogledu značajno su povećani, šta omogućuje poboljšanje delovanja i operativnosti.

Kao treće, sa povećanom regionalnom i međunarodnom pažnjom usmerenom na severni deo Kosova u pozadini, sudije EULEKS-a imenovane na Okružni sud u Mitrovici nastavljaju davati važan doprinos poštovanju ljudskih prava i vladavine prava u ovoj regiji. Najvažnije je da su oni sposobni – uprkos trajno teškim okolnostima – da se uhvate u koštac sa nerešenim krivičnim predmetima, ubrzavajući sprovođenje pravde za mnoge koji se već dugo nalaze u pritvoru.

Naposletku, ali ne i najmanje važno, sudije EULEKS-a stekle su snažne temelje u građanski pitanjima. Doista, sudije EULEKS-a se sve više bave imovinskim pravima, što je oblast od primarne važnosti u posleratnim i post-socijalističkim uslovima. Kao primer može da posluži takozvani slučaj lovačkog kluba „Drenuša“ koji su sudije EULEKS-a rešavale i na prvom i na drugom stepenu. Osim socio-političke osetljivosti radilo se o pravno složenom predmetu, jer se odnosio na ustavni režim društvenog vlasništva u periodu pre sukoba i njegovoj mogućoj transformaciji u opštinsko ili državno vlasništvo, u skladu sa sadašnjim zakonodavstvom Kosova. Posebna komora Vrhovnog suda za

pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju tokom 2010. godine koncentrisala se na predmet od velike društvene i ekonomske važnosti, takozvani slučaj „Ramiz Sadiku“ sa preko 1400 podnosilaca žalbi, koji su podneli zahtev da budu uključeni na spisak radnika sa pravom na udeo u 20% od prihoda od privatizacije preduzeća. Posebna komora Vrhovnog suda dalje se koncentrisala na razjašnjavanje važnih proceduralnih pitanja kao šta su kriteriji prihvatljivosti tužbi i privremenih mera, šta će služiti kao snažan osnov za kasniju fazu donošenja presuda u tužbama.

Nijedan od tih pozitivnih razvoja u uspešnom sprovođenju mandata EULEKS-a ne bi bio moguć bez posvećenosti radu naših sudija, pravnih referenata i pravnih savetnika. Stoga koristim ovu priliku da svima od srca zahvalim.

Maria Đuliana Ćivinini
Predsednica sudija EULEKS-a
EULEKS, Kosovo

Spisak skraćenica (*napomena prevodioca: neke skraćenice ostavljene su u engleskom obliku*)

AEJ – Skupština sudija EULEKS-a

ASC – Žalbe o kojima treba da reši Veće za žalbe Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju

KZK – Krivični zakon Kosova

KZ SFRJ – Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

CLK – Krivični zakon Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo

DC – Okružni sud

ECtHR – Evropski sud za ljudska prava

ECHR – Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

EULEKS – Misija vladavine prava Evropske unije

HPCC – Komisija za stambene i imovinske zahteve

HPD – Direktorat za stambena i imovinska pitanja

ICR – Međunarodni civilni predstavnik

ICTY – Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

ZKP – Zakon o krivičnom postupku Kosova

KJC – Sudski savet Kosova

KP – Kosovska policija

KPA – Kosovska agencija za imovinu

KPCC – Kosovska komisija za imovinske tužbe

KTA – Kosovska poverenička agencija

LCP – Zakon o krivičnom postupku

Zakon o jurisdikciji – Zakon o jurisdikciji, selekciji i dodeli predmeta sudijama i tužiocima EULEKS-a na Kosovu

Zakon o SPRK – Zakon o Posebnom tužilaštvu Republike Kosovo

MC – Opštinski sud

MMA – mentorstvo, nadgledanje i savetovanje

OG – Službeni list

OPK – Kancelarija predsednika Kosova
OSPK – Državno tužilaštvo Republike Kosovo
PAEJ – Predsednik Skupštine sudija EULEKS-a
PAK – Kosovska agencija za privatizaciju
POE – Javno preduzeće

PTK – Kosovska pošta i telekomunikacije
RR – Zahtev za izuzeće od lokalnog suda podnesen Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju

SAPK – Socijalistička autonomna pokrajina Kosovo
SC – Vrhovni sud
SCA – Žalba protiv odluke lokalnog suda podnesena sudskom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SCC – redovna tužba podnesena sudskom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SCC-R – zahtev za razmatranje odluke o redovnoj tužbi podnesenoj Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SCEL – slučaj koji se odnosi na spisak radnika
SCL – slučaj vezan uz postupak likvidacije podnesen Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SCPL – zahtev za zaštitu zakonitosti podnesen Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SCSC - Posebna komora Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju
SPRK – Posebno tužilaštvo Kosova
SOE – Društveno preduzeće
SPGS– Specijalni predstavnik Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija
UNMIK – Privremena misija Ujedinjenih nacija na Kosovu

Uvod

Izvršni pregled

Ovaj izveštaj prikazuje rad sudija Misije vladavine prava Evropske Unije (dalje u tekstu: EULEKS) u ispunjavanju njihovih izvršnih funkcija na kosovskim sudovima tokom 2010. godine. Cilj izveštaja je da obezbedi pregled isključivo izvršnih/pravosudnih funkcija sudija EULEKS-a na kosovskim sudovima. Nije uopšte obuhvaćen rad sudija EULEKS-a na nadgledanju, mentorstvu i savetovanju (dalje u tekstu: MMA).

Sudije EULEKS-a vrše pravosudne funkcije na Kosovu u skladu sa Zakonom o jurisdikciji, selekciji i dodeli predmeta sudijama i tužiocima EULEKS-a na Kosovu (dalje u tekstu: Zakon o jurisdikciji).¹ Zakon o jurisdikciji daje sudijama EULEKS-a primarnu/isključivu i sekundarnu/supsidijarnu nadležnost nad nizom krivičnih dela koja uključuju terorizam; zločine protiv čovečnosti; ratne zločine; organizovani kriminal; ubistvo i teško ubistvo; ekonomska i finansijska krivična dela. U skladu sa članom 3 stav 1 Zakona o jurisdikciji, sudije EULEKS-a imaju primarnu/isključivu nadležnost nad svim krivičnim predmetima u kojima istragu ili krivično gonjenje vrši Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo (dalje u tekstu: SPRK). U izuzetnim okolnostima, sudije EULEKS-a takođe mogu da preuzmu odgovornost i vrše sekundarnu/supsidijarnu nadležnost nad krivičnim predmetima u kojima istragu ili krivično gonjenje vrše opštinska ili okružna tužilaštva.

U poglavlju koje se odnosi na sprovođenje u delo ovlašćenja predsednika Skupštine sudija EULEKS-a prema Zakonu o jurisdikciji, dati su detalji o postupku selekcije i preuzimanja predmeta prema sekundarnoj/supsidijarnoj nadležnosti sudija EULEKS-a. Postupak i uslovi za preuzimanje osetljivih i/ili složenih predmeta, krivičnih ili građanskih, predviđeni su Zakonom o jurisdikciji. Primena ovih odredaba tokom 2010.

---

¹ Zakon br. 03/L-053 o jurisdikciji, selekciji i dodeli predmeta sudijama i tužiocima EULEKS-a na Kosovu 13. marta 2008. g. Zakon se nalazi na web-stranici EULEKS-a: <http://www.eulex-kosovo.eu/training/?id=13>

godine dovela je do razvoja procedure, uzimajući u obzir specifične okolnosti (npr. na severu Kosova) i sadašnju situaciju na sudovima na Kosovu, prema ostvarivanju mandata Misije u smislu održivosti i odgovornosti kosovskog pravosuđa. U ovom smislu, predsednik Skupštine sudija EULEKS-a (dalje u u tekstu: PAEJ) često koristi mehanizme iz Zakona o jurisdikciji kako bi se povećalo učestvovanje kosovskih sudija u predmetima kojima se bave sudije EULEKS-a

Poglavlje o krivičnim predmetima koncentrisano je na odabrane krivične postupke koje su vodile 2010. godine sudija EULEKS-a. Ovi su predmeti odabrani na osnovu više kriterija, kao šta je relevantnost u pogledu prioriteta Misije EULEKS-a prema njenom mandatu za 2010. godinu i presedanska vrednost ili edukativni značaj obrazloženja u pogledu tumačenja materijala ili pravnih odredaba postupka. Dotične tačke ovog poglavlja sadrže opise 4 (četiri) slučaja ratnih zločina, 11 (jedanaest) slučajeva korupcije, oranizovanog kriminala i s njima povezanih krivičnih dela, 2 (dva) krivična postupka u slučajevima nasilja u porodici, 1 (jedan) etnički motivisan krivični predmet, 2 (dva) slučaja krivičnog postupka gde je na pravosuđe vršen značajan pritisak javnosti i politički pritisak i 4 (četiri) slučaja ubistva.

Pored toga, sudije EULEKS-a imaju jurisdikciju u građanskim predmetima. Shodno članu 5., stav 1 Zakona o jurisdikciji, sudije EULEKS-a imaju: osnovnu nadležnost u slučajevima unutar jurisdikcije Posebne komore (dalje u tekstu: SCSC) Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (dalje u tekstu: KTA); isključivu nadležnost za predmete koji spadaju u jurisdikciju bilo kojeg suda na Kosovu u vezi sa žalbama protiv odluka Kosovske komisije za imovinske zahteve (dalje u tekstu: KPCC); i nadležnost da odaberu i preuzmu svaki novi ili nerešeni građanski predmet vezan uz imovinu. Na opštinskom i okružnom nivou, sudije EULEKS-a vrše samo sekundarnu/supsidijarnu nadležnost u oblasti građanskog prava i nemaju primarnu/isključivu nadležnost koja se odnosi na krivične predmete. Stoga se u građanskoj oblasti radi uglavnom u obliku MMA, a ne preko odlučivanja u predmetima; shodno tome, broj građanskih predmeta na kojima rade sudije EULEKS-a značajno je manji od broja krivičnih predmeta. Sudije parničari EULEKS-a momentalno posvećuju

otprilike 10% svog vremena izvršnom mandatu. Preostalo vreme posvećeno je MMA. U delu vezanom za rešavanje građanskih predmeta, izveštaj nastoji dati pregled građanskih predmeta na kojima su 2010. godine radili građanski sudije EULEKS-a, a čije odlučivanje je uključivalo osetljiva i složena pravna pitanja. Pregledi predmeta daju činjenični istorijat predmeta; razloge za preuzimanje od strane sudija EULEKS-a i ishod postupka.

Poglavlje 4. Izveštaja koncentrisano je na jurisdikciju Posebne komore Vrhovnog suda (SCSC). Posebna komora Vrhovnog suda osnovana je u skladu sa Uredbom br. 2002/13² Privremene administracije Ujedinjenih Naroda na Kosovu (dalje u tekstu: UNMIK), kako bi se omogućio jak, nezavisan i nepristrasan kontrolni mehanizam za proces privatizacije na Kosovu koju sprovodi KTA. Početkom 2009. godine, ona je reorganizovana i značajno proširena kako bi uključila sudije EULEKS-a. Izveštaj stoga opisuje pravni osnov mandata Posebne komore Vrhovnog suda i dalje pregled relevantnih predmeta koji spadaju u jurisdikciju Posebne komore Vrhovnog suda.

Zaključak godišnjeg izveštaja nalazi se u poglavlju VII, gde se ocenjuju dosadašnji uspesi i preostali izazovi. U 2010. godini, završeni su predmeti nasleđeni od UNMIK-a, na nivou Vrhovnog suda (SC). Takođe je postignut značajan napredak u ovom pogledu na okružnim sudovima (DC). Sudije EULEKS-a dale su prednost rešavanju u predmetima koji se odnose na optužbe za korupciju i organizovani kriminal. Dalje se radilo na smanjivanju nerešenih krivičnih predmeta, posebno predmeta sa dugotrajnim sudskim pritvorom. Posebna pažnja posvećena je ispravnom vođenju predmeta protiv maloletnika.

Odeljenje sudija EULEKS-a – osoblje i raspored na kosovskim sudovima

Sudije EULEKS-a predstavljaju integralni deo Odeljenja pravosuđa EULEKS-a. Sudije EULEKS-a državljani su ili zemalja članica Evropske unije ili trećih zemalja učesnica (Norveška, Švajcarska, Turska, Hrvatska, SAD i Kanada) i rade kao sudije na svojim

---

² Uredba UNMIK.-a br. 2002/13 o uspostavi Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju, 13. juna 2002. g.

nacionalnim sudovima. Zbog posebne prirode svojih funkcija, sudije EULEKS-a obavljaju izvršne funkcije u skladu sa Zakonom o jurisdikciji.

Momentalno postoji 39 (trideset i devet) sudija EULEKS-a i 27 (dvadeset i sedam) pravnih referenata EULEKS-a raspoređenih na sudovima širom Kosova. Pored toga postoje lokalni pravni savetnici, administrativni/jezički asistenti i prevodioci. Podrška lokalnog osoblja je neophodna za efikasno obavljanje pravosudnih funkcija sudija EULEKS-a. Predsednik skupštine EULEKS-ovih sudija (PAEJ) je šef odeljenja sudija.

Sudije i pravni referenti EULEKS-a raspoređeni su na sledeći način:

- 5 (pet) sudija Vrhovnog suda, uključujući PAEJ;
- 16 (šesnaest) sudija krivičara na okružnom nivou (DC);
- 9 (devet) sudija parničara na okružnom nivou;
- 6 (šest) prvostepenih sudija u Posebnoj komori Vrhovnog suda (SCSC), i
- 3 (tri) apelaciona sudije u Posebnoj komori Vrhovnog suda (SCSC);
- 15 (petnaest) pravnih referenata na okružnom nivou;
- 5 (pet) pravnih referenata na nivou Vrhovnog suda (SC);
- 1 (jedan) pravni referent za žalbe vezane za Kosovsku agenciju za imovinu (dalje u tekstu: KPA);
- 6 (šest) pravnih referenata u Posebnoj komori Vrhovnog suda (SCSC).

Sudije EULEKS-a vrše svoje dužnosti širom Kosova. Timovi sudija EULEKS-a raspoređeni su na svih pet okružnih sudova.

Priština DC – 6 (šest) sudija krivičara i 2 (dvojica) sudije parničara sa 5 (pet) pravnih referenata i 3 (tri) lokalna pravna referenta;

Gnjilane DC – 2 (dvojica) sudije krivičara i 1 (jedan) sudija parničar sa 3 (tri) pravna referenta, 2 (dva) pravna savetnika i 1 (jednim) lokalnim pravnim asistentom;

Peć DC – 3 (trojica) sudija krivičara i 2 (dvojica) sudija parničara sa 2 (dva) pravna referenta i 2 (dva) lokalna pravna savetnika;

Prizren DC – 1 (jedan) sudija krivičar i 2 (dvojica) sudija parničara sa 2 (dva) pravna referenta, 2 (dva) lokalna pravna savetnika i 1 (jednim) lokalnim pravnim pomoćnikom;

Mitrovica DC – 4 (četvorica) sudija krivičara i 2 (dvojica) sudije parničara sa 3 (tri) pravna referenta, 2 (dva) lokalna pravna savetnika.

Poglavlje 1: Postupak selekcije i preuzimanja predmeta prema Zakonu o jurisdikciji (analiza odluka i statističkih podataka)

Sudije EULEKS-a vrše svoje pravosudne funkcije u skladu sa Zakonom o jurisdikciji. Zakon između ostalog reguliše nadležnost sudija EULEKS-a na osnovu objektivnih i prethodno utvrđenih kriterija, ovlašćenja PAEJ i povlastice Skupštine sudija EULEKS-a (dalje u tekstu: AEJ).³ Ove odredbe omogućavaju strankama u postupku da utvrde *nadležnog sudiju* u konkretnom predmetu, odnosno sudiju kojem je predmet dodeljen, prema zakonu i njegovim pravilima o nadležnosti. Ovaj Zakon povezan je sa Zakonom o uspostavi Specijalnog tužilaštva Kosova (Zakon o STRK)⁴ koji daje nadležnost ovoj kancelariji za krivično gonjenje i istragu teških krivičnih dela.

Treba razlikovati primarnu/isključivu i sekundarnu/supsidijarnu nadležnost sudija EULEKS-a u krivičnim predmetima. Predmet pod primarnom nadležnošću automatski je obuhvaćen jurisdikcijom sudija EULEKS-a, u skladu sa odredbama zakona, a za predmet pod sekundarnom nadležnošću, odluka da li predmet treba da preuzmu sudije EULEKS-a treba da se izda u skladu sa zahtevima predviđenim zakonom.

---

³ Videti član 2. i dalje za nadležnost sudija EULEKS-a; član 4.10 Zakona o jurisdikciji za Skupštinu sudija EULEKS-a.

⁴ Zakon br. 03/L-052 o Specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo od 13. marta 2008. g.

- Isključiva nadležnost sudija EULEKS-a predviđena je za slučajeve koji spadaju u primarnu nadležnost SPRK.⁵ Ovi predmeti navedeni u članu 9. Zakona o SPRK smatraju se teškim krivičnim delima, npr. terorizam, genocid, zločini protiv čovečnosti, ratni zločini, organizovani kriminal itd. Pored toga, svi predmeti koji se istražuju pod sekundarnom nadležnošću SPRK pripadaju pod osnovnu nadležnost sudija EULEKS-a.
- Ukoliko predmet nije pod istragom SPRK niti pod krivičnim gonjenjem SPRK, sudije EULEKS-a mogu vršiti svoju sekundarnu nadležnost. PAEJ ima nadležnost u ograničenim predmetima da imenuje sudije EULEKS-a u određenoj fazi krivičnog postupka (postupak preuzimanja predmeta).

Jurisdikcija sudija EULEKS-a u građanskim predmetima, dodeljenim na redovne sudove, predviđena je članom 5. Zakona o jurisdikciji. Uslovi za selekciju građanskog predmeta pomenuti su u članu 5., stav 1, c) Zakona. Preuzimanje predmeta od kosovskog pravosuđa u nadležnost sudija EULEKS-a može da se smatra izuzetkom od osnovnog principa *nadležnog sudije* kako je određeno zakonom. U stvari, dodela sudiji EULEKS-a predmeta koji je već dodeljen nekom drugom sudiji ili čeka na dodelu, odstupanje je od osnovnih pravila o nadležnosti. Stoga su uslovi preuzimanja strogo regulisani novim Zakonom o jurisdikciji.

I. Osnov za selekciju i preuzimanje slučajeva

Odlučivanje u predmetima od strane sudija EULEKS-a moglo bi da bude neophodno kako bi se obezbedio pravedan i ravnopravan postupak, koji ne bi bio garantovan ako bi na tom slučaju radilo kosovsko pravosuđe.

Osnovi za preuzimanje krivičnih predmeta

---

⁵ Član 3 Zakona o jurisdikciji

Za preuzimanje krivičnih predmeta, Zakon o jurisdikciji predviđa dve situacije: ako postoji potreba da se obezbedi ispravno sprovođenje pravde i ako postoji sumnja da se slučaj odnosi na etnički motivisano krivično delo.

Potreba da se obezbedi ispravno sprovođenje pravde prema članu 3., stav 3 Zakona o jurisdikciji

U članu 3., stav 3 nabrojana je lista krivičnih dela koja bi mogla da potpadaju pod sekundarnu nadležnosti sudija EULEKS-a, „kada se smatra potrebnim da se obezbedi ispravno sprovođenje pravde.“ Potreba da se obezbedi ispravno sprovođenje pravde precizirana je u članom 3., stava 5 Zakona:

- “Ukoliko su u vezi sa predmetom upućene pretnje kosovskom sudiji, svedocima ili strankama u postupku i kada to logički dovodi do zaključka da može doći do teškog povrede u sprovođenju pravde ako bi se slučaj zadržao u isključivoj nadležnosti kosovskih sudija,“ ili
- “ako se logički može zaključiti da je neophodna aktivnost sudija EULEKS-a zbog posebne složenosti ili prirode predmeta, kako bi se izbegle povrede u sprovođenju pravde”.

Sumnja na etnički motivisana krivična dela iz člana 3., stav 4 Zakona o jurisdikciji

Sudije EULEKS-a mogu da obavljaju svoju sekundarnu nadležnost u predmetima gde su vidljivi etnički motivisani elementi; drugim rečima, „kada se čini da su žrtva, prostorije ili meta dela odabrani zbog svoje stvarne ili tako shvaćene povezanosti, veze, pripadnosti, podrške ili članstva u stvarnoj ili tako shvaćenoj grupi koja je identifikovana na osnovu rase, državljanstva, nacionalnog ili društvenog porekla, radi pripadnosti nacionalnoj manjini ili političkoj grupi, jezika, boje kože, vere, pola, dobi, zbog duševnog ili fizičkog invaliditeta, polne orijentacije ili drugih sličnih faktora.“

Osnovi za preuzimanje građanskih predmeta

Jurisdikcija sudija EULEKS-a dodeljenih na redovne sudove u građanskim predmetima predviđena je članom 5. Zakona o jurisdikciji. Član 5., stav 1, tačka c) predviđa ograničenu jurisdikciju sudija EULEKS-a u redovnom građanskom postupku za sve nove ili nerešene građanske predmete koji se odnose na imovinu, uključujući postupke izvršenja, unutar jurisdikcije svih sudova na Kosovu, ako:

- i) Postoji osnovana sumnja na pokušaj uticanja na nepristrasnost ili nezavisnost lokalnog pravosuđa; ili
- ii) Postoji osnovana sumnja da lokalno pravosuđe nije voljno ili u mogućnosti da ispravno vodi predmet; ili
- iii) Postoji osnovana sumnja na tešku povredu pravednosti postupka.

II. Postupak selekcije i preuzimanja predmeta

O selekciji i preuzimanju predmeta na opštinskom i okružnom nivou ili na nivou Vrhovnog suda odlučuje se pre početka relevantne faze postupka (istraga, prepretnesni postupak, potvrđivanje optužnice, suđenje, žalba). Pokreće se na zahtev tužioca EULEKS-a koji je raspoređen na predmet (ili radi u mešanom timu sa lokalnim tužiocima) ili bilo koje stranke u postupku, ili na pismeni zahtev predsednika nadležnog suda. Principi transparentnosti, objektivnosti i efikasnosti služe kao smernice tokom postupka preuzimanja.

Kancelarija PAEJ izdala je Standardni operativni postupak (SOP) u januaru 2009. godine, sa preciziranom procedurom preuzimanja krivičnih predmeta (podnošenje zahteva itd.). Uzimajući u obzir osetljivost prepretnesne faze krivičnog postupka, SOP je delimično dopunjen u oktobru 2010. godine kako bi se u ovoj fazi modifikovala procedura preuzimanja.

Prema članu 3., stav 6 Zakona, kosovski sudija koji bi inače bio raspoređen na predmet, predsednik nadležnog suda i stranke u postupku u dotičnom predmetu imaju pravo da ih sasluša PAEJ. Stoga stranke mogu da podnesu pismeno mišljenje PAEJ-u o tome da li da

se predmet preuzme. Međutim, pravo da se bude saslušan interpretirano je u širem smislu i obično se održava ročište kako bi se strankama i kosovskim sudijama omogućilo da iznesu svoje mišljenje. Ročište održava PAEJ na zatvorenoj sednici zbog osetljive prirode predmeta ili rane faze postupka, kako bi se sprečilo svako otkrivanje poverljivih informacija javnosti. Posle ročišta, PAEJ donosi obrazloženo rešenje. Ono se prilaže spisima predmeta i o njemu se obaveštavaju osobe pozvane na ročište. Protiv ovog rešenja nema mogućnosti žalbe.⁶ Ovo rešenje je važeće tokom čitavog krivičnog postupka, ukoliko se u međuvremenu ne podnese zahtev za predavanje predmeta kosovskim sudijama.

Premda pravilo nalaže održavanje ročišta za preuzimanje predmeta, postoje određene okolnosti na određenim instancama gde nije potrebno ročište: kada su stranke izrazile mišljenje u pismenom obliku; kada je predmet u ranoj fazi istrage i predsednik suda je već izneo svoje mišljenje; kada je zahtev očigledno neprihvatljiv jer ne pripada u nadležnost sudija EULEKS-a. Odbačeno/odbijeno je 35 (trideset i pet) zahteva za transfer krivičnog predmeta bez ročišta, uglavnom zbog nepostojanja jurisdikcije EULEKS-a ili odsustva dovoljnih osnova.

Postupak preuzimanja građanskih predmeta razlikuje se zavisno od toga da li je slučaj „nov“ ili „nerešen.“⁷ Sudija EULEKS-a procenjuje da li novi predmet ispunjava uslove iz člana 5., stav 1 Zakona i izdaje rešenje za selekciju i preuzimanje predmeta. U drugom slučaju, „nerešenim“ predmetima, PAEJ ili njegov izaslanik⁸ održavaju pretres i donosi se konačna odluka.

Sastav veća raspoređenih na preuzete predmete

---

⁶ Član 3., stav 6 Zakona o jurisdikciji

⁷ Predmet je nov ako je registrovan, ali nije dodeljen kosovskom sudiji. Nerešen predmet je registrovan i raspoređen predmet.

⁸ Član 3., stav 14 Smernica za selekciju i dodelu predmeta za sudije EULEKS-a u građanskim predmetima od 10. jula 2008. g.

U skladu sa Zakonom, veća u kojima sudije EULEKS-a vrše svoju jurisdikciju mešanog su sastava, gde većinu čine sudije EULEKS-a i predsednik veća je sudija EULEKS-a.⁹ Sastav veća određuje se *od slučaja do slučaja* nakon detaljne procene spisa predmeta i okolnosti.

Ipak, član 3., stav 7 Zakona o jurisdikciji omogućuje PAEJ da odstupi od ovog pravila i odluči da iz osnovanih razloga u većima krivičnih predmeta većinu mogu da čine kosovski sudije. PAEJ takođe može da odluči da veća budu isključivo sastavljena od kosovskih sudija ili da ne rasporedi sudije EULEKS-a u određenoj fazi krivičnog postupka. U poslednje vreme ovaj mehanizam koristi se češće i postojalo je nekoliko slučajeva u kojima su se mešana veća sastojala od većine lokalnih, a ne EULEKS-ovih sudija.¹⁰ Kako bi se dalje omogućio proces uključivanja kosovskih sudija u mešana veća, PAEJ je u julu 2010. godine izdala odluku o postupku sastava i raspoređivanja veća. Smatra se da postepeno uključivanje kosovskih sudija u veća doprinosi jačanju kapaciteta i legitimnosti pravosuđa i promoviše uključivanje najbolje evropske prakse u kosovski pravosudni sistem.

Naposletku, PAEJ je usvojila smernice za selekciju i dodelu predmeta za sudije EULEKS-a u građanskim i krivičnim predmetima na okružnim sudovima dana 10. jula 2008. godine, a na nivou Vrhovnog suda dana 23. oktobra 2008. godine, kako je predviđeno Zakonom o jurisdikciji.¹¹ Ove smernice uključuju osnovne principe raspodele sudija EULEKS-a i sistema dodele predmeta. Dopunjene su 2010. godine kako bi se u obzir uzela sadašnja situacija i obim posla sudova. Ove smernice su javne, kako bi svaka

---

⁹ Videti član 3., stav 7 Zakona o jurisdikciji

¹⁰ Tendencija aktivnijeg učestvovanja kosovskih sudija u odlučivanju u slučajevima teških krivičnih dela posebno može da se primeti na nivou Vrhovnog suda, gde su u više od 56 (pedeset i šest) krivičnih predmeta na kojima su radili sudije EULEKS-a od januara 2009. godine, većinu u većima sačinjavale lokalne sudije, sa predsednikom veća koji je bio sudija EULEKS-a.

¹¹ Smernice za dodelu predmeta za sudije EULEKS-a u krivičnim predmetima na okružnom sudu od 10. jula 2008. godine; smernice za dodelu predmeta za sudije EULEKS-a u građanskim predmetima na okružnim sudovima od 10. jula 2008. godine; smernice za dodelu predmeta za sudije EULEKS-a u krivičnim predmetima na Vrhovnom sudu Kosova od 23. oktobra 2008. godine, kako je dopunjeno dana 1. juna 2010. godine. Smernice su dostupne na web-stranici EULEKS-a <http://www.eulex-kosovo.eu/en/justice/assembly-of-the-eulex-judges.php>

stranka u postupku imala pristup pravilima koja se primenjuju na dodelu predmeta sudijama EULEKS-a.

III. Predmeti preuzeti 2010. g.

A. Krivični predmeti preuzeti 2010. g.

Tokom 2010. godine, PAEJ je održala 53 (pedeset i tri) ročišta za preuzimanje (29 (dvadeset i devet) na Okružnom sudu u Mitrovici) u krivičnim predmetima. 43 (četrdeset i tri) zahteva za preuzimanje krivičnih predmeta prihvaćena su posle ročišta. Ostali zahtevi su ili odbijeni ili povučeni od strane tužioca. Jedan zahtev je odložen zbog neuspešnog obaveštavanja stranaka.

Upoređenje krivičnih i građanskih predmeta preuzetih između 2009. g. i 2010. g.

Sudovi	Okružni sud u Prištini		Okružni sud u Mitrovici		Okružni sud u Peći		Okružni sud u Prizrenu		Okružni sud u Gnjilanu		Vrhovni sud Kosova	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Preuzeti krivični predmeti	14	3	19	25	8	11	4	6	1	0	3	2
Preuzeti građanski predmeti	6	21	0	0	21	6	0	4	3	2	0	0

- 1) Okružni sud u Prištini: broj preuzetih građanskih predmeta je porastao, a broj krivičnih predmeta se smanjio (3 (tri) krivična i 21 (dvadeset i jedan) građanski predmet) tokom 2010. godine u poređenju sa 14 (četrnaest) krivičnih predmeta i 6 (šest) građanskih predmeta preuzetih 2009. godine. Ovo smanjenje je rezultat povećanja broja krivičnih predmeta u isključivoj nadležnosti EULEKS-a i proširenja aktivnosti praćenja.
- 2) Okružni sud u Mitrovici: broj odabranih krivičnih predmeta povećao se 2010. godine (25 (dvadeset i pet) predmeta) u poređenju sa 19 (devetnaest) predmeta u 2009. godini. Nije preuzet ni jedan građanski predmet zbog specifičnih okolnosti u mitrovačkoj regiji. Rešavanje teških krivičnih predmeta od strane sudija EULEKS-a povećalo se u odnosu na prošlu godinu, zbog potrebe da se obezbedi

spvođenje pravde u severnom Kosovu i zbog odsustva sudija, kosovskih Albanaca i Srba, u većima na Okružnom sudu u Mitrovici. Osim toga, tim EULEKS-ovog sudskog osoblja zaposlenog u Mitrovici povećan je dodatnim članovima.

- 3) Okružni sud u Peći: došlo je do manjeg povećanja broja krivičnih predmeta preuzetih 2010. godine (11 (jedanaest) krivičnih predmeta) u poređenju sa 2009. godinom (8 (osam) krivičnih predmeta). Broj građanskih predmeta preuzetih 2010. godine (6 (šest) predmeta) predstavlja smanjenje u poređenju sa 21 (dvadeset i jednim) građanskim predmetom preuzetim 2009. godine. Tokom 2010. godine, jedan sudija parničar EULEKS-a bio je uključen u odlučivanje u krivičnim predmetima zbog nedovoljnog broja krivičnih sudija EULEKS-a na Okružnom sudu u Peći.
- 4) Okružni sud u Prizrenu: Broj građanskih i krivičnih predmeta porastao je 2010. godine (6 (šest) krivičnih i 4 (četiri) građanska predmeta) dok su 2009. godine preuzeta samo 3 (tri) krivična predmeta. Povećanje broja krivičnih predmeta 2010. godine posledica je preuzimanja predmeta koji uključuju pripadnike kosovskog pravosuđa u oblasti Prištine.¹²
- 5) Okružni sud u Gnjilanima: nije bilo zahteva za preuzimanje krivičnih predmeta; samo 2 (dva) građanska predmeta preuzeta su 2010. godine, u poređenju sa 3 (tri) građanska i 1 (jednim) krivičnim predmetom 2009. godine. Sudije EULEKS-a aktivno učestvuju u praćenju aktivnosti, a sudije EULEKS-a u gnjilanskom okrugu takođe rade na pretpretresnoj fazi predmeta u prištinskoj regiji.
- 6) Vrhovni sud Kosova: 2 (dva) krivična predmeta preuzeta su tokom 2010. godine, dok su 2009. godine odabrana 3 (tri) krivična predmeta i na njima su radile sudije EULEKS-a.

---

¹² Videti član 13., stav 2 Zakona o jurisdikciji. Kod krivičnih predmeta koji uključuju članove kosovskog pravosuđa ili službenike različitih sudova na Kosovu, istragu će vršiti, krivično goniti i doneti presudu tužilaštvo i sud koji imaju nadležnost i jurisdikciju u regiji različitoj od one gde sudija, tužilac ili službenik obično izvršava svoje funkcije. Stoga, ako se navodno krivično delo desilo u prištinskoj ili gnjilanskoj regiji, nadležno tužilaštvo i sud identifikuju se ili u okružnom ili opštinskom tužilaštvu, kao i okružnom ili opštinskom sudu u Prizrenu.

Većina krivičnih predmeta preuzetih 2010. godine spada u jurisdikciju Okružnog suda u Mitrovici. Većina ovih predmeta (16 (šesnaest) predmeta) odnosi se na teška dela. Potreba da se garantuje pravedno i ravnopravno suđenje za optuženog i obezbedi ispravno vršenje pravde od fundamentalne je važnosti kod odlučivanja o preuzimanju predmeta. To su principi na osnovu kojih se krivični predmeti dodeljuju sudijama EULEKS-a u severnom delu Kosova, gde je redovno funkcionisanje pravosudnog sistema ometano složenošću političke situacije i suspenzijom procesa reintegracije kosovskih sudija na Okružni sud u Mitrovici. Pod ovim okolnostima, o više predmeta odlučivale su sudije EULEKS-a u Mitrovici, kako bi se izbegla povreda prava okrivljenog zbog dugotrajnog krivičnog postupka ili neopravdano produženog pritvora. Većina preuzetih predmeta odnosi se na krivična dela povezana sa nasiljem, kao šta su ubistvo, ubistvo u pokušaju, trgovina ljudima i krivična dela za koja je odvratanje od važnosti, kao šta je nasilje u porodici.

Na primer, u slučaju B.Z., okrivljeni je navodno pokušao da svoju suprugu liši života 2008. godine tako šta ju je udario u glavu i lice i svezao joj kanap oko vrata. PAEJ je izdala odluku o preuzimanju, imajući u vidu teškoće ispravnog sprovođenja pravde na severnom delu Kosova i moguće povrede prava okrivljenog i žrtve. Takođe je uzeto u obzir da se slučaj odnosi na težak oblik nasilja u porodici i uključuje dugotrajan pritvor okrivljenog (od septembra 2008. g.).

Sudije EULEKS-a radile su na slučaju ubistva, A.D., (pucanje automatskom puškom i ubistvo u pokušaju rođaka žrtve) na osnovu toga da je okrivljeni bio u sudskom pritvoru protekle tri godine, i slučaj je bio u toku dugi vremenski period (glavni pretres, koji je počeo u februaru 2008. godine, bio je kasnije obustavljen). Osnov za preuzimanje ovog predmeta bila je da se izbegne sprečavanje sprovođenja pravde.

U slučaju pucnjave Y.K., još jednom je u obzir uzet element nasilja pri izvršenju krivičnog dela i dug period sudskog pritvora okrivljenog (od oktobra 2007. g.). Posle potvrde optužnice u decembru 2009. godine, suđenje nije zakazano i ta situacija mogla je da dovede do teške povrede sprovođenja pravde.

Još jedna kategorija slučajeva koje su preuzele sudije EULEKS-a bili su *slučajevi korupcije*,¹³ posebno oni koji se odnose na kosovsko pravosuđe. Preuzeto je nekoliko slučajeva koji se odnose na krivično delo donošenja protivpravnih sudskih odluka iz člana 346. Krivičnog zakona Kosova (dalje u tekstu: KZK)¹⁴. U takvim slučajevima, kako bi se dokazali navodi o nepravdnosti u postupku i izbegle povrede nepristrasnosti sudija kada je u slučaj uključen član kosovskog pravosuđa iz jedne regije, rešavalo se na sudu u drugoj regiji.¹⁵

U slučaju M. S., okrivljeni, postupajući u svojstvu sudije za izvršenje na nivou opštinskog suda, optužen je da je izdao nezakonitu sudsku odluku u građanskom sporu. Predmet je preuzet imajući u vidu da krivično delo iz člana 346. KZK ima snažan uticaj na nezavisnost kosovskog pravosuđa i na percepciju građana u tom pogledu. Osim toga se radilo o složenom predmetu imovine.

Još jedan slučaj u vezi sa krivičnim delom izdavanja nezakonite sudske odluke koji je privukao pažnju sudija EULEKS-a bio je slučaj R.B. Ovaj slučaj uključivao je navode o izdavanju nezakonite odluke sudije na Opštinskom sudu u Prištini. Prema optužnici, okrivljeni je izdao nezakonitu sudsku odluku 2005. godine, oštetivši jednu stranku u građanskoj parnici u postupku nasleđstva. U maju 2010. godine, branilac je podneo zahtev za preuzimanje. Pošto bi odlučivanje u takvim slučajevima moglo da ima neposredan uticaj na reputaciju sudije i njegovu nezavisnost i percepciju kosovskog sudstva u javnosti, predmet je odabran u julu 2010. godine.

B. Građanski predmet preuzeti 2010. godine

---

¹³ Skupština sudija EULEKS-a usvojila je listu krivičnih dela koja bi mogla da spadaju u kategoriju „slučajeva korupcije“ tokom 12. Skupštine dana 23. septembra 2010. godine. U ovoj listi nabrojena su krivična dela iz poglavlja XXII: krivična dela vezana za privredu (član 235-238; član 249-251); poglavlje XXIII: krivična dela vezana za imovinu (član 261); poglavlje XXVII: krivična dela vezana za vršenje pravosudne funkcije (član 309-311); poglavlje XXVIII: krivična dela vezana za javni red i pravne radnje (član 316; član 332-334); poglavlje XXIX: krivična dela vezana za službene dužnosti (član 339-351)

¹⁴ Član 346 KZK: “ Sudija ili sudija porotnik ili sudija za prekršaje koji, u nameri da pribavi protivpravnu materijalnu korist sebi ili drugome ili da nanese štetu nekom drugom licu, donese protivpravnu odluku, biće kažnjen zatvorom od šest meseci do pet godina.”

¹⁵ Član 13, stav 2 Zakona o jurisdikciji (citirano gore).

Tokom ove 2010. godine, PAEJ je održala 2 (dva) ročišta za preuzimanje predmeta. Ostala ročišta održali su njeni predstavnici, i dovela su do preuzimanja 32 (trideset i dva) predmeta. 18 (osamnaest) zahteva za preuzimanje građanskih predmeta odbačeno je ili odbijeno, uglavnom zbog činjenice da zahtevi nisu spadali u mandat sudija EULEKS-a ili su bili neosnovani.

Ukupan broj građanskih predmeta preuzetih tokom 2010. godine:¹⁶

- 1) Okružni sud u Prištini: preuzet je 21 (dvadeset i jedan one) građanski predmet;
- 2) Okružni sud u Peći: preuzeto je 6 (šest) građanskih predmeta;
- 3) Okružni sud u Prizrenu: preuzeta su 4 (četiri) građanska predmeta;
- 4) Okružni sud u Gnjilanima: preuzeta su 2 (dva) građanska predmeta.

Na Okružnom sudu u Gnjilanima, sudije EULEKS-a preuzele su predmet koji se odnosi na tužbu za potvrdu vlasništva koju je podnela Kosovska agencija za privatizaciju (dalje u tekstu: PAK) protiv opštine Vitina. Predmet se odnosi na ponovnu podelu nadležnosti između redovnih sudova na Kosovu i SCSC. Kosovski sudovi obično se proglašavaju nenadležnima da rade na predmetima koji se odnose na društvena preduzeća (dalje u tekstu: SOE), koja su pod isključivom nadležnošću Posebne komore. Osim toga, opština Vitina pokazala je nespремnost za sprovođenje sudskih odluka koje je izdalo kosovsko pravosuđe.¹⁷

U avgustu 2010. godine, predsednik Opštinskog suda u Dečanima tražio je od sudija EULEKS-a transfer predmeta koji se odnosi na tužbu za naknadu štete (za uništenje imovine) podnesenu protiv manastira u Dečanima. Pošto se sporno pitanje odnosilo na imovinu i slučaj uključuje stranke različitih nacionalnosti, slučaj su preuzele sudije EULEKS-a.

---

¹⁶ Na Okružnom sudu u Mitrovici i Vrhovnom sudu Kosova nisu preuzimani građanski predmeti 2010. godine.

¹⁷ Videti poglavlje 3: Odlučivanje u građanskim predmetima (studije predmeta i statistika), predmet C. br. 328/09, opština Vitina protiv PAK-a, Opštinski sud (regija Gnjilane)

18 (osamnaest) predmeta u kojima je tužena stranka bila opština Glogovac, a tužioci pojedinačni vlasnici prodavnica čije prodavnice je opština zatvorila posle dugotrajnog administrativnog postupka, preuzele su građanske sudije EULEKS-a od Opštinskog suda u Glogovcu. Sudije EULEKS-a smatrale su da se sa predmetima nije ispravno postupalo i politički pritisak Opštine na lokalno pravosuđe bio je štetan za ispravno odlučivanje u predmetu.¹⁸

Poglavlje 2: Odlučivanje u krivičnim predmetima (studije predmeta i statistika)¹⁹

U ovom poglavlju izneseni su krivični postupci o kojima su odlučivali sudije EULEKS-a. U pogledu pravnog osnova i proceduralnih detalja selekcije predmeta i dodele predmeta sudijama EULEKS-a videti poglavlje 1: postupak selekcije i preuzimanja predmeta prema Zakonu o jurisdikciji (analiza odluka i statističkih podataka). Razlozi za selekciju i preuzimanje ovih predmeta objašnjeni su na početku rasprave svakog predmeta.

Poglavlje je na prvom nivou strukturisano tematski. Predmeti su dodeljeni odeljenjima prema različitim tipovima postupka, šta je bio specijalni fokus Odeljenja pravosuđa EULEKS-a tokom 2010. godine. Postupci su podeljeni u potkategorije prema nadležnim sudovima, a predmeti su poređani hronološki prema datumu odluka.²⁰ Izuzetak je poslednje odeljenje koje uključuje različite kategorije postupaka. Većina ovih postupaka dodeljena je sudijama EULEKS-a zbog zabrinutosti da kosovsko pravosuđe neće biti u mogućnosti da odluči u tim predmetima na pravedan, nezavisan i nepristrasan način. Ovde su takođe uključeni slučajevi ubistva činjenične ili pravne složenosti koje su sudije EULEKS-a preuzele kako bi pružile podršku domaćem sudstvu i predmeti su preuzeti kako bi se izbegla dugotrajna odlaganja u izvršavanju pravosudnih funkcija. Postupci protiv istih okrivljenih za ista krivična dela u kojima su se suđenja odvijala u periodu obuhvaćenom izveštajem, a na različitim stepenima, prikazani su kao odvojeni slučajevi.

---

¹⁸ Videti poglavlje 3: odlučivanje u građanskim predmetima (studije predmeta i statistika), predmet C. br. 302/07 i drugi, vlasnici prodavnica protiv opštine Glogovac, Opštinski sud u Glogovcu (regija Priština)

¹⁹ Presude i rešenja izdani u ovim predmetima dostupni su na web-stranici EULEKS-a: <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/index.php>

²⁰ Postupci koji se vode na opštinskim sudovima uključeni su u potpasus u skladu sa područjem dotičnog okružnog suda.

Međutim, uvek su prikazani zajedno, jedan iza drugog, počevši od postupka na nižem stepenu.

Osim izvršnih pravosudnih funkcija sudija EULEKS-a, njihov mandat takođe uključuje aktivnosti MMA sa lokalnim kolegama. Veoma često ne postoji jasna razlika između izvršne funkcije i aktivnosti u MMA, pošto se često oboje odvija u isto vreme tokom rada u mešanim većima.

U skladu sa proceduralnim zakonom koji se primenjuje na Kosovu, naime Zakonom o krivičnom postupku Kosova (dalje u tekstu: ZKP), član 20., stav 1, o predmetima se odlučuje na opštinskim sudovima, okružnim sudovima i Vrhovnom sudu Kosova.

Predmet na opštinskom nivou vodi sudija pojedinac ili sudsko veće koje se sastoji od jednog sudije i dvojice sudija porotnika, ako je krivično delo kažnjivo novčanom kaznom ili do 5 (pet) godina zatvora.²¹ Okružni sud nadležan je da rešava u predmetima u kojima je krivično delo kažnjivo sa najmanje 5 (pet) godina zatvora ili dugotrajnim zatvorom. Okružni sud takođe ima nadležnost rada na žalbama ulozenim protiv presuda opštinskog suda. Sudsko veće se na tim instancama sastoji ili od 3 (tri) sudije ili 5 (pet) sudija.

Vrhovni sud Kosova, kao najviša instanca u krivičnom postupku, nadležan je da rešava 1) žalbe protiv odluke okružnog suda donesene u prvom stepenu, 2) žalbe protiv drugostepene presude, i 3) vanredne pravne lekove. Poglavlje XXXIX Zakona o krivičnom postupku navodi vanredne pravne lekove: ponavljanje krivičnog postupka, vanredno ublažavanje kazne, zahtev za zaštitu zakonitosti.²²

---

²¹ Za predmete na kojima su radile sudije EULEKS-a, sudska veća sastoje se od profesionalnih sudija bez učestvovanja sudija porotnika. Takođe videti slučaj Pkl-Kzz 119/09 Mehmet Morina, presuda Vrhovnog suda Kosova, 20. januara 2010. g., zahtev za zaštitu zakonitosti, str. 3. i 4.

²² Videti članove 451. i dalje ZKPK u pogledu zahteva za zaštitu zakonitosti: ovakve zahteve može da ulaže Javni tužilac Kosova, okrivljeni ili njegov/njen branilac na osnovu 1) povrede krivičnog postupka; 2) značajne povrede odredaba krivičnog postupka, član 403. stav 1 ovog Zakona, ili 3; druge povrede odredaba krivičnog postupka, ako je ova povreda uticala na zakonitost pravosudne odluke. Vrhovni sud može da preinači ili poništi prvostepenu ili drugostepenu odluku ili da odbije zahtev.

Neki statistički podaci o krivičnim predmetima u 2009. i 2010. godini

Broj krivičnih predmeta u fazi glavnog pretresa na okružnom nivou

Sudovi	2009	2010
Okružni sud u Gnjilanima	1	4
Okružni sud u Mitrovici	21	34
Okružni sud u Peći	9	17
Okružni sud u Prištini	23	30
Okružni sud u Prizrenu	12	8
Ukupno	66	93

Broj presuda izdanih u krivičnim predmetima na opštinskom, okružnom nivou i nivou Vrhovnog suda, po sudovima

Sudovi	2009	2010
Supreme court	27	24
Okružni sud u Gnjilanu	1	1
Okružni sud u Mitrovici	4	27
Okružni sud u Peći	7	12
Okružni sud u Prištini	10	15
Okružni sud u Prizrenu	6	8
Ukupno	56	87

Broj presuda izdanih u krivičnim predmetima na opštinskom, okružnom nivou i nivou Vrhovnog suda, po krivičnom delu

Krivično delo	2009	2010
Ratni zločin	10	4
Terorizam	2	0
Korupcija	1	15
Ostale (ubistvo, krađa, silovanje, telesna povreda, THB)	39	68
Ukupno	56	87

I. Slučajevi ratnih zločina

Predmet br. 285/10 Vukmir Cvertković, Okružni sud u Peći

Vrsta postupka:	Prvostepena presuda
Datum:	9. novembra 2010. g.
Krivično delo:	Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, kao povreda članova 22. i 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (dalje u tekstu: KZ SFRJ)
Ishod:	Presuda

Ovaj postupak odnosi se na slučaj ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog tokom oružanog sukoba na Kosovu u martu 1999. godine u regiji Peći.

Okrivljeni je optužen da je, delujući zajedno sa članovima srpske policije, a i sam noseći uniformu, proterao jednu albansku porodicu iz njihove kuće i zapalio najmanje dve kuće u vlasništvu kosovskih Albanaca u Klini, krajem marta 1999. godine.

Na međunarodni nalog za hapšenje, okrivljeni je posle izručenja iz Norveške uhapšen na Kosovu dana 13. jula 2010. godine. Optužnica koju je podneo SPRK u septembru 2010. godine potvrđena je u toku istog meseca. Uglavnom se zasnivala na iskazima svedoka koji su prijavili okrivljenog jedinici policije za istraživanje ratnih zločina kada se vratio u Klinu 2005. godine i postao policajac Kosovske policije (dalje u tekstu: KP). Glavni pretres počeo je dana 26. oktobra 2010. godine, na kojem je saslušano nekoliko svedoka i izvršen uviđaj na licu mesta u Klini. Sud je pored toga procenio spis predmeta, odnosno fotografije zapaljenih kuća i uviđaj na licu mesta, policijske izveštaje i iskaz okrivljenog. Okrivljeni je priznao da je u kritičnom periodu nosio policijsku uniformu kao rezervni policajac, ali je porekao optužbe protiv njega.

Dana 9. novembra 2010. godine, sudsko veće u sastavu dva sudije EULEKS-a i jednog kosovskog sudije utvrdilo je da je okrivljeni, noseći uniformu srpskih snaga i opremljen automatskom puškom AK-47, uperio istu u jednu žrtvu i naredio žrtvi i njegovoj porodici da odu za Albaniju. Takođe je nađeno da je okrivljeni, zajedno sa drugim pripadnicima srpskih snaga, učestvovao u organizovanoj vojnoj operaciji koja je bila koncentrisana na proterivanje kosovskih Albanaca iz Kline, tako šta su zapaljane barem dve kuće.

Sud je utvrdio činjenično stanje uzimajući u obzir verodostojnost svedoka, protok vremena (10 godina) od događaja do njihovog iskaza pred sudom, i takođe je razmotrio vreme proteklo od iskaza različitih svedoka i njihovog iskaza na sudu, i naposljetku je ocenio da su ovi iskazi dosledni i verodostojni. Sud je kao otežavajuću okolnost uzeo u obzir činjenicu da je okrivljeni izvršio dva krivična dela ratnog zločina, odnosno da je zapaklio dve kuće i proterao jednu porodicu iz kuće. Time je uzrokovao tešku opasnost po okolinu. Sudsko veće je proglasilo okrivljenog krivim za ratne zločine protiv civilnog stanovništva (član 22. i 142. KZ SFRJ). Osuđen je na 7 (sedam) godina zatvora.

Predmet Pkl.-Kzz 117/2009, Seljim Krasnići, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Zahtev za zaštitu zakonitosti
Datum:	12. oktobra 2010. g.
Krivično delo:	Osuđen za ratni zločin nehumanog postupanja i nanošenja teške patnje ili povredu telesnog integriteta civilnih zatvorenika primenom mera zastrašivanja i terora, član 142. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22., 26. i 30. KZ SFRJ
Ishod:	Odbijen kao neosnovan

Postupak se odnosi na predmet teških zločina protiv civilnog stanovništva. Okrivljeni je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podnesen u ime okrivljenog i protiv prvostepene presude Okružnog suda u Prizrenu od 10. avgusta 2006. godine²³ i drugostepene presude Vrhovnog suda Kosova od 10. aprila 2009. g.²⁴ Okrivljeni (zajedno sa dvoje saoptuženih) bio je u drugom stepenu osuđen za krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osuđen je na 6 (šest) godina zatvora.

U odluci je sud zaključio da se presude nisu zasnivale na neprihvatljivim dokazima kako je navela odbrana. U vezi sa tumačenjem člana 153. stav 1 ZKPK, sud je naveo da tekst odredbe zahteva strogo tumačenje i zaključio da ZKPK ne sadrži odredbe koje ukazuju na neprihvatljivost iskaza svedoka samo zato što svedok nije dobio ispravno pravno uputstvo kako je propisano zakonom (član 164, stav 2. ZKPK). U vezi sa tvrdnjom da je dispozitiv konačne presude bio nerazumljiv ili nedosledan osnovima presude, sud je rešio

²³ Okružni sud u Prizrenu, predmet P. br. 85/2005, 10. avgusta 2006. g.

²⁴ Vrhovni sud Kosova, predmet Ap.-Kž. br. 371/2008, 10. aprila 2009. g.

da nije postojala takva greška u bilo kojoj presudi u prvom stepenu. Objasnio je da pošto, u skladu sa članom 451., stav 2 ZKPK, „zahtev za zaštitu zakonitosti ne može da se podnese na osnovu pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja [...]”, takav zahtev ne može da uzrokuje obavezu Vrhovnog suda da ponovo proceni dokaze i činjenice. Shodno tome je zahtev za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan.

Predmet Pkl-Kzz 27/2010 Gani Gaši, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Zahtev za zaštitu zakonitosti
Datum:	6. avgust 2010. g.
Krivično delo:	Osuđen za ratne zločine ubistva, ubistva u pokušaju i povredu telesnog integriteta ili zdravlja iz člana 142. KZ SFRJ
Ishod:	Odbijen kao neosnovan

Predmet se odnosi na teška krivična dela izvršena tokom sukoba na Kosovu. To je bilo prvo suđenje za ratne zločine koje su vodile sudije EULEKS-a. Branilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv prvostepene presude Okružnog suda u Prištini i drugostepene presude Vrhovnog suda Kosova.

Okrivljeni je optužen da je u julu 1998. godine, u svojstvu vojnika Oslobođilačke vojske Kosova (KLA), zadužen za čuvanje kontrolnog punkta u blizini Komorana u centralnom Kosovu, namerno ubio i pokušao da ubije dvoje civila i povredio telesni integritet još dvoje. Žrtve su sve bile članovi jedne porodice.

Dana 3. marta 2009. godine, prvostepeni sud oglosio je okrivljenog krivim za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, član 142. KZ SFRJ, u vezi sa Ženevskim konvencijama iz 1949. g. i članom 4. Dopunskog protokola II Ženevske konvencije. Osudio ga je na jedinstvenu kaznu od 17 (sedamnaest) godina zatvora. Dana 8. decembra 2009. godine, Vrhovni sud delimično je usvojio žalbu i preinačio presudu u prvom stepenu, tako šta je izrečenu kaznu smanjio na 15 (petnaest) godina, uračunavajući vreme provedeno u pritvoru i modifikujući određene formalne aspekte presude.

Dana 6. avgusta 2010. godine, peteročlano veće Vrhovnog suda odbilo je zahtev. Utvrdilo je da su dispozitivi i prvostepene i drugostepene presude potpuno razumljivi, dosledni i osnovani i da ne postoji nesrazmer između dispozitiva i obrazloženja.

U vezi sa navodnom nedoslednošću u vezi sa nekoliko činjeničnih pitanja, između ostalog da nije definisano vreme izvršenja ubistva žrtve; da u presudi stoji da je žrtva ustreljena u leđa, a svi dokazi pokazuju da je ustreljena u vrat; a treća žrtva je povređena malim komadom stakla sa stražnjeg prozora, a ne metkom ispaljenim od strane okrivljenog. Šta se tiče poslednjeg osnova, sud smatra da je okrivljeni krivično odgovoran za svaku od posledica koje su nastupile usled njegovog pucanja, uključujući povrede uzrokovane staklom stražnjeg prozora koji je okrivljeni razbio kada je pucao.

Vrhovni sud utvrdio je da je sve ove osnove već pomenuo branilac u žalbi i na većinu je već odgovoreno na drugom stepenu, na veoma jasan i razumljiv način. Zaključio je da su ove navodne nedoslednosti ispravno procenili prvostepeni i drugostepeni sud. Kako je pomenuo branilac, sud je našao nepodudarnost između albanske i engleske verzije presude, u albanskoj verziji se pominje „shtënave” kao množina za pucanje, dok u engleskom stoji „ta pucnjava“, i zaključio je da u ovom slučaju prevladava engleska verzija.

Zahtev je, dakle, odbijen kao neosnovan.

Predmet Ap-Kz 108/2010 Idriz Gaši, Vrhovni sud²⁵

Vrsta postupka:	Presuda protiv prvostepene
Datum:	25. novembra 2010. godine
Krivična dela:	Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ
Ishod:	Odbijena kao neosnovana

Postupak u ovom slučaju počeo je 2007. godine pod vođstvom UNMIK-a i odnosi se na teška krivična dela protiv civilnog stanovništva.

---

²⁵ Videti godišnji izveštaj o sudskim aktivnostima sudija EULEKS-a 2009. godine, str. 12-13.

Okrivljeni se tereti za slučaj gde je, dana 12. avgusta 1998. godine, u blizini sela Vranovac u opštini Peć, u selu Barane zaustavljena ženska osoba koja je putovala prema Peći i dovedena pred članove OVK na ispitivanje. Posle ispitivanja, žrtvu su okrivljeni i još jedan član OVK odveli do šume poznate kao "Lugu I Isufit", blizini sela Vranovac, opština Peć, gde ju je okrivljeni ustrelio, jer je žrtva smatrana kolaboratorom sa Srbima.

Dana 22. juna 2007. godine, na prvostepenom sudu u sastavu UNMIK-ovih i kosovskih sudija, okrivljeni je proglašen krivim za ratne zločine protiv civilnog stanovništva i osuđen na 15 (petnaest) godina zatvora. Predmet je kasnije prebačen EULEKS-u. Dana 2. juna 2009. godine, peteročlano veće Vrhovnog suda delimično je usvojilo žalbu okrivljenog. Utvrdilo je da je prvostepeni sud izvršio značajnu povredu proceduralnih pravila prihvatajući iskaz jednog svedoka bez poštovanja pravnih formalnosti utvrđenih za takozvane svedoke saradnike. Shodno tome vratio je predmet na prvostepeni sud na ponovljeni postupak.

Ponovljeni postupak počeo je u oktobru 2009. godine na Okružnom sudu u Peći. Tužilaštvo je zastupao SPRK. Dana 19. novembra 2009. godine, Okružni sud u Peći objavio je presudu i oglasio okrivljenog krivim za ratnim zločine protiv civilnog stanovništva i osudio ga na 14 (četnaest) godina zatvora.

Dana 25. novembra 2010. godine, po održanoj otvorenoj sednici, Vrhovni sud izdao je presudu kojom se odbija žalba kao neosnovana i potvrđuje prvostepena presuda. Utvrdio je prvostepeni sud nije sadržao povredu odredaba krivičnog postupka. Nadalje je zaključio da je veće u ponovljenom postupku ispravno utvrdilo činjenično stanje i da je prvostepeni sud utvrdio krivicu okrivljenog bez sumnje.

U pogledu **osnova** okrivljenog u vezi sa prihvatljivošću iskaza svedoka saradnika od strane prvostepenog suda, apelacioni sud je zaključio da, uzimajući u obzir nalaz Vrhovnog suda tokom prvog žalbenog postupka, dok je veće u ponovljenom postupku odlučilo o neprihvatljivosti dveju izjava svedoka, drugi iskazi nisu proglašeni neprihvatljivima i stoga mogu da se upotrebe u dokazne svrhe.

Dalje je zaključilo da dispozitiv predstavlja fundamentalni deo presude i da onaj u prvostepenoj presudi sadrži sve potrebne podatke kako je propisano kombinacijom člana 396., stav 4 i člana 391. Stav 1 ZKP. Takođe je odbilo osnov da je Okružni sud pogrešno procenio činjenično stanje. Sud je utvrdio da su u konkretnom slučaju ispunjeni svi uslovi kako bi ubistvo žrtve bilo okvalifikovano kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva .

Osim toga, Vrhovni sud je utvrdio da je prvostepena presuda uglavnom posvećena proceni dokaza, uključujući verodostojnost kontradiktornih dokaza, konkretno, nekih izjava svedoka (kod kojih su se neki delovi smatrali nepouzdanim). Zaključio je da je procena dokaza izvršena na pažljiv, transparentan i ubedljiv način u skladu sa proceduralnim pravilima. Šta se tiče presude, sud je podržao obrazloženje prvostepenog suda da su odredbe KZ SFRJ povoljnije za okrivljenog i stoga treba da se primene na određivanje kazne.

II. Korupcija, organizovana i sa njima povezana krivična dela

Predmet Pkl-Kzz 114/2009 Ljeme Džema, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Zahtev za zaštitu zakonitosti
Datum:	12. aprila 2010. g.
Krivična dela:	Osuđena za sklapanje štetnih ugovora, član 109., stav 1 i 2 Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo (dalje u tekstu: CLK)
Ishod:	Odbijen kao neosnovan

Postupak se odnosi na slučaj privrednog kriminala koji je uzrokovao tešku finansijsku štetu jednom od najvećih javnih preduzeća na Kosovu. U dotičnoj presudi radi se o zahtevu okrivljene za zaštitu zakonitosti i protiv prvostepene i protiv drugostepene presude. Pravno odluka raspravlja o pitanju uslova za dispozitiv presuda.

Prema optužbama, okrivljena je u februaru 2003. godine u svom svojstvu glavnog direktora javnog preduzeća Kosovske pošte i telekomunikacija (PTK) pokrenula i ovlasila isplatu 300,000 evra kosovskom preduzeću Norvej Invest, navodno kao isplatu

za usluge izvršene za PTK tokom instalacije digitalne mreže pod nazivom TETRA. Ona je to uradila bez odobrenja KTA i znajući da ne postoji ugovorna ili neka druga obaveza da PTK isplati taj iznos i da preduzeće primalac nije moglo stvarno da izvrši usluge opisane u fakturi.

Optužnica protiv Ljeme Džema i jednog saoptuženog prvo je podnesena dana 2. novembra 2006. godine i potvrđena je dana 14. juna 2007. godine. Slučaj je prvo bio pod nadležnošću UNMIK-a. Prvostepena presuda Okružnog suda u Prištini objavljena je dana 9. maja 2008. godine. Ljeme Džema je oglašena krivom za krivično delo zloupotrebe službenog položaja u zajedničkom izvršenju i sklapanja štetnih ugovora. Osuđena je na jedinstvenu kaznu od 4 (četiri) godine zatvora.

Slučaj je preuzeo EULEKS dana 2. januara 2009. godine. Vrhovni sud je dana 22. juna 2009. godine delimično usvojio žalbu i preinačio prvostepenu presudu, osudivši je samo za krivično delo sklapanja štetnih ugovora, pošto ovo krivično delo obuhvata i uključuje karakteristike zloupotrebe službenog položaja i ovlašćenja. Sud ju je osudio na 3 (tri) godine zatvora.

Sud je morao da proceni da li u dispozitivu nedostaju suštinski elementi. U presudi stoji da je dispozitiv integralni deo presude i mora da se čita zajedno sa izjavom o osnovima. Na osnovu principa pravosudne ekonomičnosti, delo mora da se protumači tako da mora da ima značenje, kako bi se izbeglo nepotrebno ponavljanje i suvišni sudski postupci. Objašnjava se da razlozi za konkretnu odluku ne moraju da budu navedeni u dispozitivu, već pre u izjavi o osnovima. U suštini, sud je utvrdio da činjenice u dispozitivu moraju da se čitaju u vezi sa izjavom o osnovima. Smatrao je da dispozitivi obe presude u ranijem stepenu ispunjavaju pravne uslove.

Sud je takođe raspravio problem zakonitosti dokaza i navode okrivljene da njen zahtev za dodatne dokaze nije uzet u obzir. Zaključio je da su već dokazane sve potrebne činjenice i da stoga nisu potrebni dodatni dokazi. Shodno tome, sud je odbio zahtev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan.

Predmet Pkl-Kzz 103/2009 Bedri Krasnići (1), Dževat Danča (2), Agim Hasani (3),

Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Zahtev za zaštitu zakonitosti
Datum:	22. aprila 2010. G.
Krivična dela:	Okrivljeni (1) i (2) osuđeni za zloupotrebu službenog položaja ili ovlašćenja u zajedničkom izvršenju, član 339., stav 2 i 23. KZK; okrivljeni (3) osuđen za falsifikovanje službenih dokumenata, član 348., stav 1 KZK
Ishod:	Delimično usvojen, presuda protiv okrivljenih (1) i (2) je ukinuta i vraćena na Opštinski sud u Prizrenu, presuda protiv okrivljenog (3) je potvrđena

Predmet se obrađuje zbog toga što se odnosi na nepravdu u sprovođenju pravde i okrivljeni su i jedan sudija i javni tužilac. U presudi se odlučuje o dva zahteva za zaštitu zakonitosti protiv prvostepene i drugostepene presude Opštinskog suda u Prizrenu koji je podnesen u ime okrivljenih (1) i (2).

Okrivljeni su sudija, javni tužilac i sudski dostavljač koji su osuđeni zbog toga što su u septembru 2007. godine zajednički manipulirali optužnicu u krivičnom predmetu tako što su isključili dva prvobitno optužena lica iz optužbe, kako bi oštećene stranke zakinule za pravo krivičnog gonjenja protiv dvoje optuženih u svojstvu supsidijarnih tužilaca.

Prvostepeni sud osudio je okrivljene na 3 (tri) do 6 (šest) meseci zatvora. Drugostepeni sud potvrdio je kazne. Sudije EULEKS-a preuzele su predmet tek u sadašnjoj fazi na Vrhovnom sudu posle zahteva branioca okrivljenog (1).

Sud je našao da nema dokaza da je okrivljeni (1) konkretno nameravao da stekne nezakonitu materijalnu korist za sebe ili drugo lice, ili da je nameravao da uzrokuje štetu drugom licu, kako je propisano u članu 339., stav 1 KZK. Napominje da ni prvostepeni ni drugostepeni sud nije raspravio o *mens rea* okrivljenih (1) i (2). Šta se tiče okrivljenog (3), sud nije našao bitne povrede krivičnog postupka ili povrede krivičnog zakona. Stoga je sud u pogledu okrivljenog (1) ukinuo prvostepenu i drugostepenu presudu i vratio

predmet na ponovljeni postupak na Opštinskom sudu u Prizrenu. Shodno članu 455., stav 2 ZKP, premda nije podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, sud je proširio ukidanje na saoptuženog br (2), pošto isti razlozi postoje i njemu u prilog. Potvrdio je odluke protiv okrivljenog (3).²⁶

Ponovljeni postupak u ovom predmetu počeo je dana 13. decembra 2010. godine. Dana 15. decembra 2010. godine, sud je shodno članu 390., stav 3 ZKP, oslobodio okrivljenog (1) i (2) za krivično delo zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja iz člana 339., stav 2, u vezi sa članom 23. KZK. Zaključio je da nema dokaza koji podržavaju osnovanu sumnju da su okrivljeni (1) i (2) konkretno nameravali da steknu nezakonitu materijalnu korist za sebe ili drugo lice, ili da su nameravali da uzrokuju štetu drugom licu, kako je navedeno u članu 339. KZK.

Dalje se naglašava da je bilo neizvedivo da jedna optužnica sa istim datumom bude pravno važeća u dve verzije i da tužilac nije mogao da dopuni pravni sadržaj ranije optužnice tako da ukloni jedan njen deo i da je sa istim datumom i referentnim brojem direktno preda sudiji. Opštinski sud je stoga proglasio okrivljenog (2) krivim za krivično delo falsifikovanja službenih dokumenata iz člana 348., stav 2 KZK i osudio ga na uslovnu kaznu, izričući kaznu od 3 (tri) meseca zatvora.

Predmet P. br. 504/2007 “slučaj Kasabanka,” Jahja Luka (1), Milazim Abazi (2) i Hašim Sejdiu (3), Okružni sud u Prištini

Vrsta postupka:	Prvi stepen
Datum:	12. februara 2010. g.
Krivična dela:	Okrivljeni (1): optužen za 2 tačke davanja lažnog iskaza ili izveštaja, Uredba UNMIK-a br. 2004/2, ²⁷ član 10.5, stav (a) i (b) i nezakonito prihvatanje doprinosa, Uredba UNMIK-a 2004/2, član 10.8 Okrivljni (2) i (3): Obojica se terete za neprijavlivanje

²⁶ Dana 15. decembra 2010. godine, ponovljeni postupak održan je pred sudijom EULEKS-a na Opštinskom sudu u Prizrenu. Sud je oslobodio oba okrivljena od optužbi zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja i osudio okrivljenog 2 za falsifikovanje službenih dokumenata (član 348., stav 2 KZK). Proglasio je uslovnu kaznu od 3 meseca zatvora sa probnim periodom od 1 godine.

²⁷ Uredba UNMIK-a o sprečavanju pranja novca i povezanih krivičnih dela, 5. februara 2004. Godine, kako je dopunjeno Uredbom UNMIK-a br. 2006/53 od 8. novembra 2006. g.

Ishod:	transakcija, u zajedničkom izvršenju, Uredba UNMIK-a 2004/2, član 10.6, stav (b) u vezi sa članom 23. KZK Okrivljeni (1): proglašen krivim za sve 3 tačke; Okrivljeni (2) i (3) oslobođeni su svih optužbi
---------------	--

Ovaj postupak povezan je sa krivičnim predmetom protiv Ramuša Haradinaja pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: ICTY) i imao je viliki publicitet u medijima.

Nakon šta je protiv Ramuša Haradinaja podnesena optužnica od strane tužioca ICTY u Hagu, 2005. godine, Jahja Luka i drugi osnivači osnovali su fond za njegovu odbranu u bankama Kasabank i Banka Ekonomike. Fond je registrovan kao nevladina organizacija i ovaj je status odobrilo Ministarstvo javnih službi. Okrivljeni (1) je optužen za krivična dela lažnog iskaza ili izveštaja i nezakonitog prihvatanja doprinosa. Okrivljeni (2), kao generalni direktor i okrivljeni (3) kao direktor maloprodaje u preduzeću Kasabank optuženi su za neprijavlivanje transakcija u zajedničkom izvršenju. Krivične odredbe za koje se terete okrivljeni namenjene su sprečavanju pranja novca kažnjavajući postupke ili propuste koji bi mogli da prikriju sumnjive operacije vezane uz pranje novca kao povredu važećih finansijskih i bankovnih pravila. Test dokazivanja koji je sud morao da izvršio odnosio se na pridržavanje pravila i zaduženja obaveštavanja i deklaracija, kako je ilustrovano pravnim normama.

Posle potvrđivanja optužnice, predmet je prebačen EULEKS-u u februaru 2009. godine. Delo spada u domen primarne nadležnosti sudija EULEKS-a, član 3., stav 2 Zakona o jurisdikciji. Glavni pretres počeo je dana 10. decembra 2009. godine i presuda je proglašena dana 12. februara 2010. godine. Prvog dana pretresa sud je odbio zahtev odbrane da se odredi razdvajanje postupaka protiv okrivljenog (2) i (3) kako bi se omogućila potpunost i ubrzanje toka postupka.

Na kraju dokaznog postupka, sud je utvrdio da postoje kompletni dokazi da je okrivljeni (1), postupajući kao saosnivač i ovlašćeni predstavnik Fonda za davanje informacija ili i izveštaja, potvrda ili deklaracija u vezi sa depozitima novca na račun Fonda, svesno dao

lažne iskaze ili namerno propustio da otkrije materijalne informacije. Sud je pored toga utvrdio da je okrivljeni (1) prihvatio u ime Fonda finansijski doprinos veći od 1,000 evra u samo jednom danu, povredivši time član 4.1. UNMIK-ove Uredbe 2004/2. Dokazi su pronađeni u obimnoj dokumentaciji koju su istražitelji zaplenili u banci i iskazima više svedoka. Međutim, Milazim Abazi i Hašim Sejdiu oslobođeni su svih optužbi jer sud nije mogao da utvrdi njihovu nameru da sakriju sumnjive transakcije.

Predmet P. br. 403/2007 Šefka Šasivari (1), Suzana Hadžimusovic Bahtijari (2) i Riza Kuka (3), Okružni sud u Prištini

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	23. jun 2010. godine
Krivična dela:	<p>Okrivljeni (1): optužena za krivično delo zloupotrebe službenog položaja u zajedničkom izvršenju iz člana 339. i 23. KZK, i prevaru pri vršenju službene dužnosti u zajedničkom izvršenju, član 341. i 23. KZK</p> <p>Okrivljeni (2): Optužena za krivična dela zloupotrebe službenog položaja u zajedničkom izvršenju, član 339. i 23. KZK i prevara pri vršenju službene dužnosti u zajedničkom izvršenju, član 341. i 23. KZK</p> <p>Okrivljeni (3): Optužen za krivično delo pomaganja u zloupotrebi službenog položaja iz člana 339. i 25. KZK</p>
Ishod:	Osuđeni

Ovaj slučaj je odabran za izveštaj jer se odnosi na prioritet mandata EULEKS-a – borbu protiv korupcije. Krivična dela koja izvršavaju osobe koje treba da rade za javni interes zaslužuju posebnu pažnju međunarodne zajednice.

Šefka Šasivari optužena je da je od 2003. godine i 2004. godine, uz pomoć Rize Kuke, u svom svojstvu službenog lica i sa namerom sticanja nezakonite materijalne koristi za same sebe, uzrokovala štetu drugom licu ili poslovnoj organizaciji, i oboje zloupotrebom svog službenog položaja u Kancelariji predsednika Kosova (OPK). Prekoračujući ograničenja svojih ovlašćenja i bez izvršavanja svojih službenih dužnosti kako nalaže Zakon o javnoj nabavci, Šasivari je, uz pomoć Kuke, lažno manipulirala kupovinu 90 guma za vozila OPK kao povredu vladinih zakona i pravila o nabavci. Radili su protiv javnog interesa i doveli do troška jako uvećanih iznosa novca od strane OPK, uveliko

iznad stvarne cene guma, upotrebom lažne dokumentacije kako bi se opravdale uvećane cene.

Šefka Šasivari proglašena je krivom i osuđena na jedinstvenu uslovnu kaznu od 2 (dve) godine. Sud je našao da je Suzana Bahtijari u svom svojstvu službenog lica falsifikovala službeni dokumenat pod nazivom „nalog za isplatu“ Ministarstva ekonomije i finansija unosom lažnih informacija. Svojim potpisom je potvrdila da su letnje gume marke *Bridgestone* primljene i uručene nadležnom odeljenju u skladu sa uslovima navedenim u „nalogu za isplatu,“ dok u stvarnosti nisu još ni prebačene iz Slovenije na Kosovo. Ona je oglašena krivom za krivično delo falsifikovanja službenih dokumenata i osuđena na uslovnu kaznu zatvora od 4 (četiri) meseca. Riza Kuka je proglašen krivim za optužbe i osuđen na uslovnu kaznu zatvora od 6 (šest) meseci. Sud je obavezao okrivljenog (1) i (3) da nadoknade uzrokovanu štetu u iznosu od 28,400 evra u roku od 2 (dve) godine, počevši od datuma kada presuda stupi na snagu.

Predmet P. br. 462/2009 Ove Johansen, Okružni sud u Prištin²⁸

Datum:	Prvostepeni
Krivična dela:	9. jula 2010. G. Optužen za krivično delo zloupotrebe službenog položaja u zajedničkom izvršenju, član 339. stav 1 i 3, 23 KZK
Ishod:	Osuđen

Okrivljeni je optužen da je izvršio krivično delo zloupotrebe službenog položaja u zajedničkom izvršenju sa Ljeme Džema i drugim saizvršiocima. Razlog za prezentovanje slučaja odgovara razlogu pomenutom gore u vezi sa gore navedenim slučajem.

Sud je utvrdio da, premda okrivljeni nije sam bio službeno lice u skladu sa članom 339. KZK, on je značajno doprineo izvršenju krivičnog dela od strane Ljeme Džema. Takav

---

²⁸ Upućivanje: videti gore pomenuti predmet Pkl-Kzz 114/2009 Ljeme Džema, Vrhovni sud.

doprinos, u skladu sa članom 23. KZK, omogućio je da bude ispunjen uslov *mens rea*, te je time saizvršilac odgovoran kao da je sam izvršio krivično delo, nezavisno od toga da li je okrivljeni imao službena ovlašćenja ili ne. Okrivljeni, postupajući kao *de facto* predstavnik preduzeća „Norvej Invest“ na Kosovu, imao je namernu i aktivnu ulogu u stimulisanju, organizaciji i primanju nezakonite isplate od 300,000 evra od Ljeme Džema preduzeću „Norvej Invest R&O AS“.

Okrivljeni je shodno tome proglašen krivim. U računanju kazne sud je uzeo u obzir kao otežavajuću okolnost visok iznos uzrokovane štete i činjenicu da je okrivljeni ranije osuđivan u Norveškoj za krivično delo neispravnog računovodstva. Kao olakšavajuća okolnost priznata je činjenica da okrivljeni nije imao službena ovlašćenja i da nije bilo dokaza o njegovom ličnom bogaćenju. Samo je zaključeno da je krivično postupanje dovelo do bogaćenja kosovskog preduzeća Norvej Invest. Sud je u istom kontekstu takođe uzeo u obzir teškoće u poslovanju na Kosovu u to vreme.

Sud je izrekao uslovnu kaznu zatvora od 2 (dve) godine. Kazna će se izvršiti ako u periodu od 2 (dve) godine, počevši od momenta stupanja na snagu presude, okrivljeni ne nadoknadi štetu uzrokovanu PTK-u, u iznosu od 300,000 evra.

Predmet P. br. 71/2007 Nedžad Daci (1) i Ahmet Ališani (2), Okružni sud u Prištini

Datum:	Prvi stepen
Krivična dela:	10. november 2010. g. Oboje: više tačaka pronevere, član 219., stav 1, 2 CLK (Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo) i pronevera u vršenju službe, član 340. CLK
Ishod:	Oboje: delimična osuda

Predmet je iznesen u ovom izveštaju pošto je jedan od optuženih prominentni političar koji je u vreme krivičnog dela imao važnu javnu funkciju.

Okrivljeni je optužen da je u februaru 2005. godine dok je bio predsednik Skupštine Kosova i stoga kvalifikovan kao službeno lice, prisvojio iznos od 590 evra iz budžeta

dodeljenog Skupštini Kosova za nabavku dva para naočara za sebe i 950 evra za lične zubarske popravke, sa namerom da stekne nezakonitu materijalnu korist. Sud je našao da je utvrđeno da je Daci upotrebio taj novac, koji mu je poveren imajući u vidu njegov položaj u Skupštini Kosova, da kupi naočare i plati zubarsko lečenje, izvršivši time krivično delo pronevere u vršenju službene dužnosti.

Dana 10. novembra 2010. godine, prvostepeni sud proglasio je okrivljenog krivim za dve tačke krivičnog dela pronevere u vršenju službene dužnosti. Sud je odbacio tvrdnje okrivljenih da a) nije bilo u njegovoj zvaničnoj nadležnosti da odobrava isplate iz budžeta već da je to bila funkcija Sekretara Skupštine Kosova; i b) da su se obe nabavke odnosile na njegove službene funkcije. Sud je zaključio da termin „poveravanje“ kako je upotrebljen u članu 340. KZK mora da se široko interpretira. Dovoljno je da je okrivljeni, na osnovu svog službenog položaja, bio – barem *de facto* – u rukovodilačkom položaju sa ovlašćenjem da odlučuje o upotrebi dotične robe/predmeta. Sud je našao da postoji dovoljno dokaza da je okrivljeni bio u stvarnom položaju koji mu je omogućio da odlučuje o troškovima iz budžeta Skupštine Kosova. Šta se tiče tvrdnje b), sud je ustanovio da je okrivljeni lično naručio naočare od optičara i zubne tretmane u svoje ime i bez pominjanja Skupštine Kosova kao ugovorne strane ili ikakvog javnog postupka poziva za ponude. Stoga je Okružni sud zaključio da su ove kupovine bile isključivo lične prirode, bez ikakve veze sa zvaničnim aktivnostima okrivljenog.

Ahmet Ališani proglašen je krivim po jednoj tački pronevere u vršenju službene dužnosti. On je pomogao Nedžatu Daciju u izvršenju gore pomenutog dela stupajući u kontakt sa zubarom, upućujući ga kako da pripremi fakture i kako da dobije isplatu iz budžeta Skupštine za zubne tretmane urađene za Nedžata Dacija.

U vezi sa ostalim optužbama, sudsko veće je zaključilo da tužilaštvo nije moglo da podnese dovoljno dokaza kojima bi se dokazalo da su okrivljeni izvršili krivično delo pronevere. Okrivljeni (1) osuđen je na jedinstvenu uslovnu kaznu od 1 (jedne) godine i 6 (šest) meseci zatvora. Osim toga, shodno članu 56., stav 2 KZK, zabranjeno mu je da vrši funkciju javne uprave ili u javnoj službi 2 (dve) godine nakon šta kazna bude odslužena.

Okrivljeni (2) osuđen je na uslovnu kaznu od 6 (šest) meseci zatvora. Tužilaštvo i oba okrivljena uložili su žalbu protiv presude. Žalbe su momentalno na Vrhovnom sudu.

Predmet P. br. 36/2010 Abedin Muzlijaj, Opštinski sud u Klini (pečka regija)

Vrsta postupka:	Prvi stepen
Datum:	25. marta 2010. godine
Krivična dela:	Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja i prevara, član 339., stav 2 i 261., stav 1 KZK
Ishod:	Delimična osuda

Slučaj se ovde izosi jer pripada pod osnovnu nadležnost sudija EULEKS-a i odnosi se na ključni mandat misije, borbu protiv korupcije

Okrivljeni je radio kao istražni policajac u regionalnom sedištu u Peći. Tereti se da je na ovoj službenoj funkciji, zadužen za istragu ubistva u martu 2008. godine, tražio 10,000 evra od porodice žrtve, navodno da se plati informantima koji bi otkrili izvršioca krivičnog dela. On je primio iznos od 4,500 evra i 700 švajcarskih franaka u tri rate.

Okrivljeni je optužen za zloupotrebu službenog položaja ili ovlašćenja i prevaru, član 339., stav 2 i član 261., stav 1 KZK. Na glavnom pretresu pred Opštinskim sudom u Peći bilo je nesporno da je okrivljeni tražio iznos novca naveden u optužnici od porodice žrtve ubistva. Međutim, okrivljeni je tvrdio da je on jednostavno tražio zajam bez ikakve povezanosti sa njegovom funkcijom istražnog policajca. Sud je utvrdio da su verziji okrivljenog suprotstavljeni dosledni i verodostojni iskazi svedoka. Utvrdio je da je ubedljivo da je u kosovskom kontekstu porodica žrtve ubistva smatrala prihvatljivim da se od njih traži novac kao podrška istrazi policije. Sud je dao težinu činjenici da je okrivljeni ovu oslobađajuću činjenicu ponudio tek tokom ispitivanja na glavnom pretresu, nakon šta su izvedeni svi dokazi protiv njega. Niti tokom pretpretresne faze niti tokom unakrsnog ispitivanja svedoka, odbrana nije pobijala ključne iskaze. Sud je smatrao kasnije iznošenje oslobađajuće verzije taktičkim manevrom, namenjenim izbegavanju konfrontacije sa ključnim svedocima. Sud je zaključio da je okrivljeni izvršio krivično delo zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja prihvatajući isplatu u zamenu za otkrivanje izvršioca krivičnog dela.

Sud je utvrdio da je krivično delo zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja izvršeno kada je Abedin Muzlijaj tražio novac u zamenu da nađe izvršioca ubistva i primio prvu ratu od 3,000 evra. Sve ostale isplate primljene su samo u izvršenju ovog početnog dogovora. Premda je okrivljeni obmanuo oštećenu stranku primajući još jednu ratu nakon šta je ovaj podneo svoju krivičnu prijavu tužilaštvu, ovo nije sačinjavalo dodatno krivično delo, naime prevaru, već je i dalje bilo deo originalnog gore pomenutog dela. Stoga ga je oslobodio optužbe za prevaru.

Okrivljeni je osuđen za zloupotrebu službenog položaja ili ovlašćenja prema članu 339., stav 2 KZK i uslovno osuđen na 1 (jednu) godinu i 6 (šest) meseci zatvora pod uslovom da optuženi nadoknadi štetu uzrokovanu oštećenoj stranci.

Predmet Ap-Kz br. 93/2010 Abedin Muzlijaj, Okružni sud u Peći

Vrsta postupka:	Žalba protiv prvostepene presude
Datum:	7. septembra 2010. godine
Krivična dela:	Osuđen za zloupotrebu službenog položaja ili ovlašćenja (videti gore)
Ishod:	Delimična potvrda ranije presude

Ovaj postupak odnosi se na žalbu protiv odluke u gore pomenutom sučaju. Presuda sadrži važnu raspravu o pravnoj kvalifikaciji kvalifikovane alternative krivičnog dela zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja, član 339., stav 2 KZK.

Po žalbama ulozenim od strane SPRK i odbrane, Okružni sud u Peći odlučivao je u drugom stepenu. Sud je smatrao da je prvostepeni sud dovoljno utvrdio činjenice slučaja i nije video potrebu za uzimanjem dodatnih dokaza. Sud je odbio tvrdnju okrivljenog da je pomenuto delo pogrešno utvrđeno jer nije bilo namere da se uzrokuje šteta. Elaborisao je da nije potrebna namera za uzrokovanje štete od 2,500 evra za izvršenje krivičnog dela iz člana 339., stav 2. Dovoljno je da je šteta (koja prelazi 2,500 evra) uzrokovana kao neposredna posledica izvršenja krivičnog ponašanja iz člana 339., stav 1 KZK.

U pogledu krivičnog dela prevare, veće je sledilo argumentaciju prvostepenog suda da je manje teško delo apsorbirano u težem delu, i stoga je kao neosnovanu odbilo žalbu tužbe u tom pogledu. Preinačilo je raniju presudu u pogledu krivične sankcije. Odluka da se ne prelazi 1 (jedna) godina i 6 (šest) meseci zasnivala se na novoj činjenici da je okrivljeni u međuvremenu oštećenju stranci vratio nezakonito primljen iznos. Sud je izrekao kaznu zatvora od 1 (jedne) godine i 6 (šest) bez uslovne kazne kako bi se odvratili drugi potencijalni prekršioc, na osnovu člana 34., stav 2 KZK. Obe žalbe koje je branilac podneo u ime okrivljenog odbijene su kao neosnovane.

Predmet P. br. 385/2010 Agim Zeka, Opštinski sud u Prizrenu (regija Prizren)

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	25. marta 2010. godine
Krivična dela:	Tereti se za davanje mita u svojstvu posrednika, član 344., stav 1 KZK
Ishod:	Osuđen

Postupak se odnosi na davanje mita sudiji i kao takav je deo ključnog mandata EULEKS-a.

Glavni pretres pred Opštinskim sudom u Prizrenu prvo je pokrenut zajedno protiv Eleza Hodže,²⁹ sudije koji je optužen za primanje mita, i okrivljenog. Na početku glavnog pretresa, dana 23. marta 2010. godine, okrivljeni Agim Zeka izjasnio je da se oseća krivim. Sud je tada izdao rešenje za razdvajanje postupka protiv oba pomenuta okrivljena.

Pošto je utvrdio da su ispunjeni uslovi za izjašnjavanje krivim iz člana 315., stav 1 ZKP, sud je našao da je okrivljeni u godinama od 2005. godine do 2007. godine, kao posrednik, predao predsedniku veća na Okružnom sudu u Prištini u predmetu protiv dve osobe optužene za ubistvo, iznos od najmanje 53,000 evra i motorno vozilo *Volkswagen Caddy*, kao mito kako bi se uticalo na povoljan ishod pomenutog suđenja za dve optužene osobe. Okrivljeni je porekao da je sam stekao finansijsku korist od postupanja u svojstvu posrednika za drugo lice i sud nije našao dokaza koji pobijaju ovu tvrdnju. Okrivljeni je

---

²⁹ Videti sledeći slučaj

osuđen na 12 (dvanaest) meseci zatvora i finansijsku kaznu od 2,000 evra. Kazna odražava rano izjašnjavaње krivim od strane okrivljenog.

Dana 30. jula 2010. godine, Okružni sud u Prizrenu odbio je žalbe branioca i tužilaštva kao neosnovane.³⁰

Case P. br. 351/2010 Elez Hodža, Opštinski sud u Prizrenu (prizrenska regija)

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	14. jula 2010. g.
Krivična dela:	Tereti se za primanje mita, član 343., stav 1 KZK
Ishod:	Osuđen

Postupak se odnosi na gore pomenuto krivično delo. Tiče se sudije na Okružnom sudu u Prištini koji je optužen za primanje mita, u postupku protiv njega koji je odvojen.

Okrivljeni je optužen da je od 2005. godine do 2007. godine, dok je bio sudija na Okružnom sudu u Prištini i stoga službeno lice u smislu člana 343. KZK, primao novac u iznosu od 53,000 evra i motorno vozilo *Volkswagen Caddy*, a sve sa namerom da u sklopu svojih službenih dužnosti izvrši službeni ili drugi akt koji nije trebao da provede ili nije izvršio službeni ili drugi akt koji je trebao – konkretno oslobađanje ili izricanje neproporcionalno blage kazne protiv 2 (dva) lica optužena za ubistvo.

Okrivljeni je porekao sve optužbe i tvrdio da su navodi posledica složenog plana da se obezbedi ponovno suđenje dve (2) osobe koje je osudio za ubistvo, i pokušaj osвете protiv njega za njihovu osudu. Sud je saslušao više svedoka. Presuda se takođe zasniva na dokumentovanim dokazima, među kojima su osiguranje, carinska dokumenta i registracija za dotično motorno vozilo, kao i audio i video snimci koje je dala porodica dve (2) osobe koje je okrivljeni osudio za ubistvo.

---

³⁰ Videti: Okružni sud u Prizrenu, predmet KP br. 160/10, Agim Zeka, 30. jula 2010. godine, dostupno na <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/CM-District-Court-of-Prizren.php>

U vezi sa ovim snimcima, na zahtev odbrane, Opštinski sud je morao da reši o prihvatljivosti dokaza. On je elaborisao da bi dokazi bili neprihvatljivi samo u slučaju da je uzimanje gore pomenutih audio i video snimaka kažnjivo prema KZK. Relevantne odredbe koje je trebalo razmotriti bila su krivična dela iz člana 170³¹ i 171³² KZK. Međutim, nijedna od krivičnih odredaba nije bila primenjiva od vremena održavanja snimljenih razgovora između svedoka i okrivljenog, i snimci nisu urađeni u ličnim prostorijama okrivljenog, pa stoga ne predstavljaju povredu privatnosti okrivljenog. Shodno tome, sud je utvrdio da su dokazi prihvatljivi. Snimci su takođe ocenjeni kao autentični, a kvalitet dovoljan kako bi se pouzdano identifikovao okrivljeni dok prima isplate i razgovara o svom mogućem uticaju na dotični pravosudni postupak. Shodno tome, na osnovu dokaza, sud je okrivljenog oglasio krivim za optužbe za koje se tereti. Osudio ga je na 4 (četiri) godine zatvora i dodatnu novčanu kaznu od 10,000 evra.

Kod oglašavanja presude, sud je naveo:³³

Pravda i ravnopravan tretman pred zakonom fundamentalni su principi u središtu svakog demokratskog društva. Onima koji drže pravosudne funkcije dajemo poverenje ljudi da će štititi pojedinačna prava i slobode. Sudije su često jedini koji stoje između slobodnog, pravednog i demokratskog društva i tiranije. Kada su sudije korumpirani, vage pravde se pomeraju u korist krivaca. Nevini glasovi se ne čuju; krivci ostaju nekažnjeni i raspada se sama struktura društva.

Po žalbi okrivljenog, Okružni sud u Prizrenu izdao je presudu dana 22. oktobra 2010. godine. Sud je žalbu odbio kao neosnovanu.³⁴

Predmet P. br. 917/2010 Ekrem Aguši, Opštinski sud u Prizrenu (prizrenska regija)

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	7. oktobra 2010. g.
Krivična dela:	Optužen za donošenje protivpravnih sudskih odluka, član 346.

³¹ Neovlašćeno prisluškivanje i snimanje

³² Neovlašćeno fotografisanje i drugo snimanje

³³ Opštinski sud u Prizrenu, predmet P. br. 351/2010, Elez Hodža, presuda, strana 36.

³⁴ Videti: Okružni sud u Prizrenu, predmet KP. br. 227/10, Elez Hodža, 22. oktobra 2010. godine, dostupno na: <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/CM-District-Court-of-Prizren.php>

Ishod:	KZK Oslobođen
---------------	------------------

Ovaj postupak odnosi se na još jedan slučaj protiv kosovskog sudije koji se tereti za manipulisanje sudske odluke.

Okrivljeni je optužen da je dana 4. juna 2008. godine, postupajući u svojstvu predsednika veća na Okružnom sudu u Prištini, po prijemu žalbe u slučaju nasledstva, izdao nezakonitu sudsku odluku sa namerom sticanja nezakonite koristi ili uzrokovanja štete drugom licu. Tužilaštvo je takođe izjavilo da je on, kao sudija izvestilac, tokom većanja namerno propustio da obavesti druge članove veća da je na pravosnažnoj presudi koju je navodno ranije izdao Opštinski sud u Prištini, stajao pečat na kojem stoji „Republika Srbija, Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija,“ i stoga je bilo jasno da ju je izdala neovlašćena institucija, takozvani „paralelni“ sud. Shodno tome je veće, sa obrazloženjem da je pitanje *res judicata*, usvojilo žalbu i ukinulo prvostepenu odluku.

Okrivljeni je tvrdio da nije primetio sadržaj pečata i bio je ubeđen da je odluku izdalo legitimno odeljenje Opštinskog suda u Prištini. Izjavio je da ne poznaje stranke u postupku nasledstva i da nije imao nameru da stekne korist za sebe ili nekog drugo niti da ikome uzrokuje štetu. Takođe je pomenuo da odluka o nasledstvu nije konačna, i da stranke u građanskom postupku i dalje mogu da podnesu zahtev na višem stepenu. Sud je zaključio da nije utvrđeno da je Ekrem Aguši postupao sa namerom sticanja nezakonite materijalne koristi za sebe ili drugo lice, ili da uzrokuje štetu drugoj osobi, kako stoji u članu 346. KZK, i oslobodio je okrivljenog.

Dana 5. novembra 2010. godine, tužilaštvo je uložilo žalbu protiv prvostepene presude. Okružni sud odbio je žalbu kao neosnovanu dana 7. decembra 2010. godine, i time potvrdio presudu Opštinskog suda.³⁵

---

³⁵ Videti: Okružni sud u Prizrenu, predmet Ap. br. 156/10, Ekrem Aguši, 7. decembra 2010. godine, dostupno na: <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/CM-District-Court-of-Prizren.php>

III. Slučajevi nasilja u porodici

Predmet P. br. 215/2007 Enver Hasani, Okružni sud u Mitrovici

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	16. februara 2010. godine
Krivična dela:	Optužen za teško ubistvo, član 147., stav 9 KZK i neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja, član 328., stav 2 KZK
Ishod:	Osuđen

Pretres se odnosi na težak slučaj nasilja u porodici u kome je suprug ubio suprugu. To je takođe i primer koji ilustrira probleme sa kojima se suočava sprovođenje pravde na sudovima u severnom delu Kosova. Nakon šta su na predmetu prvo radili kosovski sudije, zbog izmeštanja sudskog osoblja iz zgrade suda u Mitrovici, postupak je prekinut u martu 2008. godine tokom glavnog pretresa. Nakon preuzimanja od strane EULEKS-a, započeo je tek u januaru 2010. godine.

Dana 31. maja 2007. godine, oko 11:30 h, žrtva Raba Hasani smrtno je ustreljena u svojoj kući u selu Kladernica (opština Srbica). U optužnici od 10. septembra 2007. godine, optuženi, koji je suprug preminule žrtve, tereti se za krivična dela teškog ubistva i neovlašćenog vlasništva, kontrole, posedovanja ili upotrebe oružja. Optužnica je potvrđena u novembru 2007. godine. Glavni pretres počeo je dana 12. februara 2008. godine; presuda je oglašena dana 16. februara 2010. godine.

Sud je zaključio da je dana 31. maja 2007. godine u njihovoj kući, okrivljeni, posle svađe oko pitanja da li je njegovoj supruzi potrebno njegovo dopuštenje da izađe iz kuće zbog ljubomore, ustrelio je suprugu barem 3 puta iz velike blizine, iz karabinske puške M 48, pogodivši je u grudni koš i abdomen. Žrva je umrla na licu mesta od posledica povreda. Optuženi je priznao da je ustrelio svoju suprugu, ali je tvrdio da je to uradio u stanju duševne poremećenosti usred teške uvrede od strane žrtve. Sud je stoga morao da razmotri pravnu kvalifikaciju krivičnog dela. Porekao je primenjivost pravne odredbe za ubistvo izvršeno u stanju duševne poremećenosti (član 148. KZK) i zaključio da je okrivljeni izvršio teško ubistvo (član 147., tačka 9 KZK). Sud je utvrdio da nema

indikacije da je žrtva napala, maltretirala ili teško uvredila okrivljenog čime bi ga bez njegove krivice dovela do stanja teškog šoka.

Potpuno suprotno, postupci okrivljenog kvalifikovani su kao mentalno svesni i kontrolisani, pošto je trebao da napuni i repetira pušku posle svakog pucnja. Sud je takođe naredio psihijatrijsko veštačenje okrivljenog i stoga isključio mogućnost da je njegova krivična odgovornost ograničena ili isključena (član 12. KZK).

Pri određivanju kazne, sud je posebno kao otežavajuću okolnost smatrao dugotrajno maltretiranje kojem je okrivljeni izložio svoju suprugu, činjenicu da je ona bila majka 7 (sedmero) dece, i način na koji je izvršeno krivično delo. Kao olakšavajuću okolnost sud je posebno uračunao činjenicu da je delimično priznao krivična dela – on se izjasnio krivim za ubistvo i nezakonito posedovanje oružja. Sud je osudio okrivljenog za obe optužbe i osudio ga na jedinstvenu kaznu od 15 (petnaest) godina zatvora.

Predmet Ap-Kz br. 192/2010 Enver Hasani, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Žalba protiv prvostepene presude
Datum:	5. oktobra 2010. g.
Krivična dela:	Osuđen prema optužbama (videti gore)
Ishod:	Žalba odbijena kao neosnovana

Postupak se odnosi na žalbu u ime okrivljenog protiv prvostepene presude Okružnog suda u Mitrovici u gore pomenutom slučaju.

Presuda Vrhovnog suda sadrži interesantnu raspravu pitanja tereta dokazivanja i principa *in dubio pro reo*, u pogledu odredbe privilegovanja iz člana 148. KZK³⁶ kao i kvalifikovanja „niskih pobuda“ u smislu člana 147., tačka 9 KZK.

Sud je utvrdio da ne može da se porekne korist za okrivljenog primenom člana 148. KZK, iz jednostavnog razloga da optuženi nije dao nikakve dokaze o navodnoj uvredi od strane

---

36 Odredba predviđa blažu kaznu ako je ubistvo izvršeno u stanju duševne poremećenosti nakon šta je izvršilac, ne svojom krivicom, doveden u stanje teškog šoka uzrokovanog napadom, maltretiranjem ili teškom uvredom ubijene osobe.

pokojne žrtve pre ubistva. Takav uslov iznošenja dokaza bio bi u suprotnosti sa principima *in dubio pro reo* i *pretpostavkom nevinosti* i stoga bi predstavljao povredu najosnovnijih pojedinačnih prava obuhvaćenih u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima (dalje u tekstu: ECHR). Stoga priča optuženog ne može da se odbaci iz jednostavnog razloga što nije dao dokaz. Njegov opis događaja je moguć, i ne mogu da se nađu dokazi kojima bi mogao da se ospori ovaj deo njegovog iskaza.

Međutim, ovo ne menja pravnu kvalifikaciju. Čak ni priča koju je dao sam optuženi ne omogućuje primenu člana 148. KZK. Nije potrebno utvrditi da li su reči žrtve predstavljale „tešku uvredu“ i da li je optuženi doveden u stanje duševne poremećenosti tim rečima, jer je za primenu člana 148. KZK potrebno da se sve ovo desilo „bez njegove ili njene krivice,“ to jest, optuženog. U ovom pogledu, tačno utvrđene činjenice u prvostepenoj presudi ne ostavljaju mesta sumnji da je žrtva postupala na osnovu lažnih optužbi, ličnih uvreda i čak fizičkog maltretiranja koje joj je naneo optuženi pre samog događaja. Shodno tome, u svakom je slučaju bila njegova greška koja je žrtvu kritičnog dana navela da reaguje na način koji je opisao optuženi.

Prvostepeni sud je ispravno primenio tačku 9. člana 147. KZK. Optuženi je svoju suprugu lišio života iz niskih pobuda. Niske pobude su svi oni motivi koji nisu vredni ljudskog bića i koji se ne podudaraju sa usvojenim moralnim vrednostima društva; oni su nanjiža tačka na skali vrednosti prema moralnom rasuđivanju³⁷.

Može da se smatra spornim da li sama ljubomora može da se smatra niskom pobudom³⁸.

Međutim, u konkretnom slučaju optuženi nije postupao samo iz ljubomore. Takođe je ubio suprugu jer se „usudila“ da pokuša da ode iz kuće bez njegovog dopuštenja. Njegova reakcija u pogledu tog pokušaja – da je ustreliti – pokazuje njegovo ubeđenje da je on imao pravo da odlučuje o njenom pravu na postojanje. Ovaj okrutno sebičan koncept da je on vladar njenog postojanja pokazuje krajnje nepoštovanje prirodnog prava drugog ljudskog

---

³⁷ Videti komentar krivičnih zakona SR Srbije, SAP Kosova i SAP Vojvodine 1981, “Savremena Administracija”, Beograd, komentar Krivičnog zakona Srbije, član 47., br. 7., tačka d, Srzentić, Nikola – Stajić, dr. Aleksandar – Kraus dr. Božidar – Lazarević, dr. Ljubiša – Đordjević, Dr. Miroslav.

³⁸ Vrhovni sud Srbije u svom rešenju Kz-2105/57 ne kvalifikuje ljubomoru kao nisku pobudu; takođe Vrhovni sud Hrvatske u rešenju Kz-2333/56 kaže da ljubomora ne predstavlja nisku pobudu.

bića na život, i kao takav predstavlja nisku pobudu. Sud je odbio žalbu okrivljenog kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

IV. Predmeti dodeljeni sudijama EULEKS-a kako bi se izbegla nepravda u sprovođenju pravde

A. Predmeti vezani za jasno etnički motivisana dela

Predmet Ap-Kz br. 24/2010 Predrag Đordjević, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Žalba protiv prvostepene presude
Datum:	4. maja 2010. g.
Krivična dela:	Optužen za podstrekavanje nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje, razdora ili netolerancije i teško ubistvo u pokušaju, član 115., stav 3 i 1 i član 147., u vezi sa članom 20. KZK
Ishod:	Objena žalba okrivljenog; žalba oštećene stranke (1) odbačena kao zakasnela; žalba oštećene stranke (2) usvojena; prvostepena presuda delimično preinačena

Presuda se odnosi na slučaj u kome se okrivljeni, Srbin iz grada Užice u Srbiji, rano ujutro dana 14. juna 2008. godine popeo na džamiju u centru južnog dela Mitrovice i postavio zastavu sa srpskim pravoslavnim hrišćanskim simbolima na zgradu islamske vere. Kasnije je, naoružan nožem i pištoljem, ušao u ograđeno dvorište stanice Kosovske policije u južnoj Mitrovici i iz velike blizine pucao u policajca Kosovske policije kojeg je teško ranio.

U prvostepenom postupku pred Okružnim sudom u Mitrovici, okrivljeni je osuđen za oba pomenuta krivična dela i osuđen na jedinstvenu kaznu od 6 (šest) godina i 3 (tri) meseca zatvora. U početku je takođe optužen za krivično delo terorizma iz člana 110., stav 1 i 2, u vezi sa članom 109., stav 1, tačke 2, 7 i 10 KZK. Međutim, tužilac je kasnije povukao ovu optužbu i shodno tome je odbijena od strane prvostepenog suda. Žalbe je uložila odbrana i dvoje policajaca zahtevajući status oštećene stranke.

Presuda raspravlja o pitanju dobrovoljnog odustajanja od pokušaja i uslovima za vanredno ublažavanje kazne iz člana 66., stav 2 i 67 KZK.

Pošto je odbrana u žalbama tvrdila da optuženi nije imao predumišljaj za teško ubistvo, sud je morao da razmotri pravni problem dobrovoljnog odustajanja od pokušaja (član 22. KZK). Utvrdio je da činjenica da je optuženi imao u pištolju drugi metak koji nije pokušao da ispali, nije bila dovoljna da se uspešno ospori njegova namera da žrtvu liši života. Kao prvo, u ponašanju okrivljenog nedostajao je element dobrovoljnosti, jer je policajac gotovo odmah uzvratio vatru i time odvratio optuženog. Takođe, ispaljivanje hica iz velike blizine u deo tela koji sadrži vitalne organe i unutrašnje arterije, stavlja život žrtve u veoma veliku opasnost, šta izvršilac ne može ni na koji način da kontroliše. Stoga je pokušaj završen posledicom da je on trebao da preduzme aktivne mere da spreči dolaženje do posledica (odnosno, moguće smrti žrtve) kako bi mogao da ima koristi od odredbe o dobrovoljnom odustajanju. Međutim, nije preduzeta nikakva takva radnja – kao na primer, ukazivanje medicinske pomoći.

Sud je obrazložio da, u vezi sa krivičnim delom podstrekivanja nacionalne, rasne, verske ili etničke mržnje, razdora ili netolerancije, povređeni policajac nije imao pravo na ulaganje žalbe, jer krivično delo nije bilo usmereno protiv njega ili njegovih prava zaštićenih zakonom.

U vezi sa kaznom, sud je odlučio da nema dovoljno razloga da se primeni vanredno ublažavanje kazne iz člana 66., stav 2 i člana 67. KZK. Činjenica da je krivično delo bilo samo u pokušaju dovela je do ublažavanja kazne iz člana 65., stav 2 KZK, i ne može da se još jednom upotrebi kako bi se opravdalo vanredno ublažavanje kazne iz člana 66. KZK. Šta se tiče drugih olakšavajućih okolnosti, kako je pomenuto u prvom stepenu, odnosno, njegovog neuravnoteženog psihičkog stanja i ranijeg nekažnjavanja, Vrhovni sud Kosova nalazi da čak ni kombinacija sva tri faktora ne bi bila toliko vanredna da se opravda primena člana 66., stav 2 KZK.

Shodno tome, sud je ponovo izračunao kaznu, šta je dovelo do jedinstvene kazne od 12 (dvanaest) godina i 3 (tri) meseca zatvora.

B. Slučajevi političkog i javnog pritiska na pravosuđe

Predmet Pkl-Kzz br. 31/2010 Jeton Kićina, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Zahtev za zaštitu zakonitosti
Datum:	1. novembra 2010. g.
Krivična dela:	Okrivljeni je osuđen za 5 (pet) namernih teških ubistava i 1 (jedno), za teško ubistvo u pokušaju, član 30., stav 1, stav 2, tačka 1 i stav 3 CLK (Krivični zakon socijalističke autonomne pokrajine Kosovo), u vezi sa članom 19. i 22. SFRJ
Ishod:	Odbijen kao neosnovan

Slučaj se iznosi ovde jer se tiče ubistva iz osвете bivšeg policajca iz Miloševićevog režima, zajedno sa njegovom suprugom, sinom i dve ćerke, 2001. godine. Ubistvo je očigledno dobro planirala i izvršila velika grupa osoba. Postupak koji se tiče ovog okrivljenog samo je jedan od više nerešenih slučajeva sa brojnim okrivljenima u pogledu pomenutog ubistva. Slučajevi su privukli veliku pažnju javnosti. Pristalice okrivljenih organizovali su više javnih manifestacija i demonstracija sa zahtevom da se oslobode „borci za slobodu“ i namerom da se postupak pokaže kao pokušaj da se diskredituje KLA i njeni bivši članovi, kao i sa namerom da se izvrši pritisak na pravosuđe.

Okrivljeni je optužen i oglašen krivim za krivična dela ubistva 5 (pet) osoba u zajedničkom izvršenju (član 30., stav 2, tačke 1, 3, 4, 5 CLK (Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo), u vezi sa članom 22. i 24. KZ SFRJ), i 1 (jedno) ubistvo u pokušaju, u zajedničkom izvršenju (član 30., stav 2, tačke 1, 3, 4, 5 CLK (Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo), u vezi sa članom 19, 22. i 24. KZ SFRJ). Branilac optuženog podneo je zahtev za zaštitu zakonitosti protiv konačne presude Vrhovnog suda Kosova od 3. decembra 2009. godine.

Vrhovni sud morao je da se osvrne na tvrdnju odbrane da je prvostepeni sud rešavao u neispravnom sastavu veća. Rešio je da, premda ZKP u članu 24. propisuje peteročlano veće, UNMIK-ova Uredba 2000/6³⁹, član 2.1., ima prednost kao *lex specialis*. U vezi sa

---

³⁹ Uredba UNMIK-a o namenovanju i razrešenju međunarodnih sudija i međunarodnih tužilaca, 15. Februara 2000. godine, dopunjena Uredbom UNMIK-a 2003/34 i 2001/2.

zamenom jednog od članova veća u na poslednjem pretresu prvostepenog suđenja, sud je zaključio da branilac, nakon šta je uredno obavješten, nije dao prigovor na promjenjeni sastav i usaglasio se sa čitanjem ranijih iskaza. Sud je takođe odbacio tvrdnje odbrane da su dispozitivi obe ranije presude bili nerazumljivi i zasnovani na neprihvatljivim dokazima. Tvrdnja odbrane da presude u obrazloženju nisu sadržale odlučujuće činjenice u pogledu uzročne veze između postupaka i posledica i *mens rea* okrivljenog, odbačena je kao neprihvatljiva jer je van domena razmatranja u fazi zahteva za zaštitu zakonitosti. U ovoj fazi sud može da razmotri samo da li je došlo do povrede zakona, ali ne ispravnost utvrđivanja činjenica tokom ranijih postupaka.

Shodno tome, Vrhovni sud je odbio zahtev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan i potvrdio ranije presude, osudivši okrivljenog na jedinstvenu kaznu od 16 (šesnaest) godina zatvora.

Predmet P. br. 281/2007 Albin Kurti, Okružni sud u Prištini

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	14. juna 2010. G.
Krivična dela:	Tačka 1: Učestvovanje u masi koja vrši krivično delo, član 320., stav 2 KZK (optužbu je kasnije povukao javni tužilac) Tačka 2: učestvovanje u grupi koja sprečava službeno lice u obavljanju službenih aktivnosti, član 318., stav 1 i 2 KZK Tačka 3: poziv na otpor, član 319., stav 1 KZK (optužbu je kasnije povukao javni tužilac)
Ishod:	Delimična osuda

Slučaj se iznosi kao primer nedostatka otpora od strane kosovskog pravosuđa javnom i političkom pritisku. Zbog toga je ovaj glavni pretres odlagan gotovo 6 (šest) meseci. Ovaj je slučaj neprekidno bio izložen veoma velikom interesovanju javnosti.

Dana 10. februara 2007. godine, grupa demonstranata u organizaciji pokreta “Vetëvendosje” (samoodređenje) polomila je barijere i kordon koji je postavila Kosovska policija i policija UNMIK-a ispred zgrade Vlade u Prištini. Tokom tih događaja, dva demonstranta su poginula nakon šta su pogođeni gumenim mecima koje su u gomilu

navodno ispalile rumunske policijske snage. U 2007. godini je protiv okrivljenog Albina Kurtija, vođe pokreta „Vetëvendosje“, podignuta optužnica.

UNMIK je započeo glavni pretres protiv okrivljenog, ali je obustavio sve postupke 2008. godine jer nije mogao da se nađe branilac koji je želeo da zastupa Albina Kurtija. U decembru 2008. godine predmet je prebačen iz UNMIK-a u EULEKS.

Dana 19. januara 2010. godine, sudija EULEKS-a je imenovan za predsednika veća, zajedno sa još jednim sudijom EULEKS-a i jednim kosovskim sudijom, kao članovima veća u krivičnom predmetu protiv Albina Kurtija. Dana 21. januara 2010. godine, predsednik veća izdao je nalog za nastavljjanje glavnog pretresa, u isto vreme imenujući branioca *ex officio*. Dana 9. februara 2010. godine, posle 6 (šest) neuspešnih pokušaja, službenik suda je naposljetku uručio poziv Albinu Kurtiju.

Dana 15. februara 2010. godine počeo je glavni pretres protiv Albina Kurtija, ali se okrivljeni nije pojavio i branilac je odbio naimenovanje *ex officio*, tražeći od suda da ga oslobodi dužnosti da zastupa Albina Kurtija. Sudsko veće odbilo je zahtev advokata i odložilo glavni pretres za 22. februar 2010. godine.

Dana 22. februara se nastavio glavni pretres i veće je u neizmenjenom sastavu, nakon šta je utvrdilo odsustvo okrivljenog, izdalo nalog za hapšenje, odlažući sednicu do 12:30 istog dana. Pre nastavka glavnog pretresa, kosovski sudija neočekivano je napustio sud iz medicinskih razloga i predsednik veća je, nakon nastavljanja glavnog pretresa, odložio sednicu za 23. februar 2010. godine. Istog dana je predsednik veća obavešten da zbog bolesti kosovski sudija možda neće biti u mogućnosti da prisustvuje glavnom pretresu, kako je planirano. Stoga je predsednik veća poslao pismo predsedniku Okružnog suda, zamolivši ga da hitno imenuje zamenu.

Dana 23. februara, neposredno pre zakazanog početka pretresa, dvojica kosovskih sudija odbila su nalog predsednika Okružnog suda za zamenu člana veća koji nedostaje. Zbog činjenice da je postalo nemoguće da se uspešno sastavi potrebno sudsko veće, u 10:30 h

pretres je odložen za 2. mart 2010. godine. Sledećeg dana je još jedan kosovski sudija odbio imenovanje kao zamenu za člana veća koji nedostaje. Na sastanku koji je usledio između predsednika veća iz EULEKS-a, predsednik je potvrdio nespremnost bilo kojeg od sudija Okružnog suda da učestvuje kao sudija u pretresu. Kasnije je naveo da su se svi razlozi za odbijanja odnosili na zabrinutost lokalnih sudija da budu izloženi na tako osetljivom pretresu. Ovo je dovelo do još jednog odlaganja pretresa do 13. aprila 2010. godine.

Dana 08. aprila 2010. godine, Skupština Kosova održala je sednicu kako bi se raspravljalo o dešavanjima 10. februara 2007. godine, koja su dovela do smrti dvojice demonstranata, a tokom koje je uložena zahtev da se zaustavi krivični postupak protiv Albina Kurtija. Skupština se uzdržala od donošenja odluke u tom pogledu.

Dana 12. aprila, kosovski sudija koji je u početku bio imenovan za člana veća, vratio se sa bolovanja. Imenovan je novi branilac okrivljenog i, kako bi mu se dozvolilo vreme da se pripremi za pretres, saslušanje je ponovo zakazano za 16. april 2010. godine. Zakazanog dana, branilac je najavio da neće nastaviti odbranu jer su ga napali aktivisti “ Vetëvendosje ” bacajući jaja na zgradu suda i zadnjih dana je njegova porodica primala pretnje. Pretres je opet odložen za 19. april i izdan je novi nalog za hapšenje okrivljenog.

Shodno tome, predsednik Advokatske komore Kosova imenovan je kao dodatni branilac *ex officio*. Međutim, 19. aprila nije bio prisutan ni jedan od branilaca niti okrivljeni, a Kosovska policija tvrdila je da nije mogla da uhapsi okrivljenog.

Dana 26. aprila 2010. godine, Kosovska policija uložila je napore za hapšenje okrivljenog, za kojeg se znalo da će prisustvovati pogrebu u Prištini. Pokušaj nije uspeo i 3 policajca Kosovske policije su povređena kada su udareni kolima okrivljenog. Još jedan pretres zakazan za 28. aprila nije uspeo zbog odsustva okrivljenog. Neuspeh u obezbeđivanju prisustva okrivljenog, koji kako se činilo nije čak ni pokušavao da se sakrije, počeo je da stvara sumnje u ozbiljnost napora Kosovske policije u hapšenju Albina Kurtija.

Okrivljeni je na posletku iznenada uhapšen i glavni pretres je održan dana 14. juna 2010. godine. Tokom sednice je okrivljeni izjavio da ne prihvata ovaj „EULEKS-ov sud“ koji on smatra samo nastavkom UNMIK-a. Tužilaštvo koje je zastupao lokalni tužilac SPRK-a povuklo je prvu i treću optužbu. Okrivljeni je naposljetku osuđen za učestvovanje u grupi koja ometa službeno lice u izvršavanju službenih aktivnosti i osuđen na 9 (devet) meseci zatvora, ali je odmah pušten imajući u vidu vreme provedeno u pritvoru.

C. Slučajevi ubistva

Predmet Ap-Kz br. 190/2009 Škumbin Mehmeti, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Žalba protiv prvostepene presude
Datum:	27. januara/January 2010. G.
Krivična dela:	Osuđen za 2 (dve) tačke teškog ubistva, 2 (dve) tačke teškog ubistva u pokušaju u zajedničkom izvršenju i 3 (tri) tačke neovlašćenog vlasništva, kontrole, posedovanja ili upotrebe oružja, član 30., stav 2, tačka 2 CLK (Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo) , u vezi sa članom 19., 22 KZ SFRJ; član 8.6 Uredbe UNMIK-a br. 2001/7 ⁴⁰ u vezi sa članom 22. KZ SFRJ i čl. 328., stav 2 KZK
Ishod:	Žalbe delimično usvojene; prvostepena presuda preinačena

Predmet se odnosio na teško krivično delo koje je uključivalo zasedu za policijska kola UNMIK-a i smrt međunarodnog i kosovskog policajca odmah posle nereda u martu 2004. godine. Odluka takođe sadrži procenu standarda pravednog suđenja.

Okrivljeni je optužen da je nekoliko dana posle nereda u martu 2004. godine, zajedno sa još tri lica, napao policijsko vozilo UNMIK-a sa 4 (četiri) člana mešane ekipe kosovskih/međunarodnih policajaca i otvorio vatru iz automatskog oružja. Ubijena su dva policajca, a još dvoje putnika je povređeno. Napadači su oteli dvojica kola kako bi pobjegli sa lica mesta.

⁴⁰ Uredba UNMIK-a o ovlašćenju posedovanja oružja na Kosovu, 21. februara 2001. g.

Okružni sud u Prištini u prvom je stepenu oglasio okrivljenog krivim za sve optužbe i izrekao jedinstvenu kaznu od 30 (trideset) godina zatvora. Presuda se uglavnom zasnivala na dokazima iz sadržaja telefonskih poziva prisluškivanih na Mehmetijevom mobilnom telefonu.

Vrhovni sud je potvrdio da je prvostepeni sud ispravnim činjeničnim i pravnim obrazloženjem utvrdio krivičnu odgovornost optuženog u okviru optužnice, i da nedostatak direktnih dokaza ne ukazuje *ipso facto* da u predmetu mora da se odluči *in dubio pro reo*, već da je sud imao zakonsko ovlašćenje da oceni i odluči da li ima dovoljno sekundarnih dokaza koji podržavaju (činjeničnih), koji bez razumne sumnje potvrđuju da je optuženi kriv. Međutim, Vrhovni sud je preinačio prvostepenu presudu, smatrajući raniju kaznu od 12 (dvanaest) godina zatvora koja je ranije pravosnažnom presudom izrečena Škumbinu Mehmetiju za drugo krivično delo, uključenom u jedinstvenu kaznu od 30 (trideset) godina zatvora.

Vrhovni sud je dalje utvrdio da su prostorije sudnice u zatvoru Dubrava gde je održan prvostepeni pretres omogućile zakonske uslove člana 43. ZKP i garancije pravednog i javnog pretresa predviđene u ECHR, kao, *inter alia*, da je garantovan kontakt branioca i optuženog, optuženi je mogao da efikasno ostvari svoje pravo na odbranu, „promena mesta održavanja“ na ovu sudnicu uredno je i zakonski obrazložena i unapred najavljena, i sastav sudskog veća bio je zakonit.

Predmet Api-Kzi br. 1/2010 Škumbin Mehmeti, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Žalba protiv drugostepene presude
Datum:	26. novembra 2010. G.
Krivična dela:	Osuđen za 2 (dve) tačke teškog ubistva, 2 (dve) tačke teškog ubistva u pokušaju, član 30., stav 2, tačka 6) CLK (Krivičnog zakona Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo), u vezi sa članom 19. i 22. KZ SFRJ i 3 (tri) tačke nezakonitog posedovanja oružja iz Uredbe UNMIK-a 2001/7
Ishod:	Žalbe odbijene, presude potvrđene

Predmet⁴¹ se odnosi na teško krivično delo (ubistvo i ubistvo u pokušaju) odmah posle nereda 2004. godine. Bila je potrebna analiza zakonodavstva na Kosovu kao postupka u pogledu standarda pravednog suđenja kako je garantovano u ECHR.

Vrhovni sud je kao drugostepeni delimično preinačio presudu u prvom stepenu, određivši da je jedinstvena kazna izrečena Škumbinu Mehmetiju 30 (trideset) godina zatvora za dve tačke teškog ubistva i teškog ubistva u pokušaju. Potvrdio je presudu prvostepenog suda u vezi sa činjeničnim i pravnim obrazloženjem utvrđivanja krivične odgovornosti Mehmetija na osnovu dokaza dobivenih prisluškivanjem telefonskih razgovora.

Vrhovni sud je kao prvostepeni potvrdio da su u prvostepenom postupku ispunjeni uslovi pravednog suđenja, precizirajući da je Specijalni predstavnik Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: SPGS) kao najviši autoritet za sprovođenje pravde na Kosovu u to vreme bio ispravna instanca za odobravanje održavanja postupka u zatvoru u Dubravi.

Osim toga je utvrdio da su zakonodavstvo na Kosovu u pogledu prisluškivanja telefona, kao i stvarna telefonska prisluškivanja izvršena tokom istrage u konkretnom slučaju bili u skladu sa jurisprudencijom Evropskog suda za ljudska prava (ECtHR), i stoga predstavljaju savršeno važeće dokaze u ovom postupku. Upućivanjem na doslednu jurisprudenciju ECtHR u pogledu prisluškivanja komunikacija u svrhu policijskih istraga, Vrhovni sud je ukazao da su i ZKP i relevantne uredbe UNMIK-a u skladu sa uslovima relevantnog precedentnog prava, pošto su u ovom zakonodavstvu *inter alia* detaljno regulisani preduslovi za naređivanje mere, postupak za traženje naloga, priroda, sadržaj, preinačenje i produženje naloga i prihvatljivost dokaza dobivenih ovim merama. Sud je takođe naglasio da je prvostepeno veće posebno pazilo da ne povredi pravo na privatnost okrivljenog u konkretnom slučaju.

Predmet Ap-Kz br. 128/2010 F. B., Vrhovni sud

---

⁴¹ Videti predmet Ap-Kz br. 190/2009 Škumbin Mehmeti, Vrhovni sud

Vrsta postupka:	Žalba protiv prvostepene presude
Datum:	3. avgusta 2010. G.
Krivična dela:	Optužen za ubistvo, član 146. KZK
Ishod:	Osuđen, prekvalifikovano krivično delo

Ovaj slučaj iznesen je u izveštaju zbog vredne pravne i činjenične argumentacije pri odlučivanju u pogledu tereta dokazivanja, principa *in dubio pro reo* i pravne kvalifikacije krivičnog dela.

Okrivljena je optužena da je dana 24. maja 2007. godine, u svojoj kući, pucala na komšiju 3 (tri) puta iz lovačke puške, uzrokujući njegovu smrt.

Na prvom glavnom pretresu, prvostepeni sud smatrao je da je okrivljena postupala u nužnoj odbrani (član 8. KZK) i oslobodio je okrivljenu optužbi za ubistvo, osudivši je samo za neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja. Po žalbi je Vrhovni sud delimično ukinuo prvostepenu presudu i vratio predmet na prvi stepen na ponovljeni postupak. Nakon šta je predmet preuzeto EULEKS, Okružni sud u Peći oglasio je okrivljenu krivom za ubistvo i osudio je na 10 (deset) godina zatvora.

Okrivljena nije porekla da je ustrelila žrtvu. Međutim, tvrdila je da je, osim činjenice da ju je nekoliko puta ranije silovao i pretio da će to opet da uradi, nameravao da je napadne nožem kada ga je ustrelila. Pored žrtve je nađen nož, ali pošto na njemu nisu mogli da se identifikuju otisci prstiju, nije bilo moguće da se utvrdi da li ga je žrtva upotrebila da preti okrivljenoj ili da je napadne. Tvrdnju o ranijim silovanjima porekli su članovi porodice pokojne žrtve, navodima da su on i optužena imali dobrovoljnu ljubavnu vezu.

Vrhovni sud je u svom obrazloženju prvo raspravio nedostatke dispozitiva prvostepene presude. Našao je da u sadržaju nisu ispunjeni pravni uslovi i nedostaje opis činjenica, kao što su okolnosti izvršenja krivičnog dela i predumišljaj. Međutim, pošto je sud utvrdio da su dokazi izvedeni u prvom stepenu dovoljni da se ispravno utvrdi činjenično stanje, nije morao da poništi raniju presudu i odredi još jedan ponovljeni postupak, već je mogao, u skladu sa članom 426., stav 1 ZKP, preinačiti presudu suda u prvom stepenu

drugačije procenjujući već utvrđene materijalne činjenice. Tom odlukom sud je dao posebnu težinu činjenici da su u predmetu već održana 2 (dva) prvostepena postupka.

Sud je morao da proceni da li je opis događaja od strane okrivljene ubedljiv i razuman (čak i bez dokaza za to), i, ukoliko jeste, da li postoje dokazi koji omogućuju zaključak bez opravdane sumnje da verzija koju je iznela okrivljena nije tačna. Inače bi se teret dokazivanja premestio na okrivljenu, koja bi trebala da dokaže svoju nevinost. Sud je našao da je priča koju je iznela optužena u pogledu događaja koji su se desili pre ubistva detaljna i verodostojna, dok iskazi svedoka u pogledu navodne ljubavne veze između optužene i pokojne žrtve nisu verodostojni. Shodno tome, primenom principa *in dubio pro reo* sud je sledio tvrdnju optužene da su se desile 2 (dve) epizode polnog nasilja i pretnji od strane pokojne žrtve protiv nje.

Sud se složio sa prvim stepenom da okrivljena nije mogla da tvrdi da se radilo o nužnoj samoodbrani. Smatrao je da je, čak i ako se uzme u obzir da je moguće da je žrtva ušla u prostorije optužene bez dopuštenja, optužena uzela lovačku pušku iz spavaće sobe, napunila je i tada došla do žrtve, premda su u blizini bili prisutni njen muž i njena svekrva. Ovo nije bila situacija u kojoj je mogao da se utvrdi neposredan napad žrtve protiv optužene.

Veće je dalje smatralo da delo optužene sadrži elemente ubistva izvršenog u stanju duševne poremećenosti iz člana 148. KZK. Žrtva ju je u 2 (dve) prilike primorala na polne odnose protiv njene volje; fotografisao je njeno nago telo, preteći da će da objavi fotografiju na internetu ako ga ona prijavi. Štaviše, žrtva je pretila da će isto da uradi njenoj ćerki. Kritičnog dana, sve je ovo kulminiralo u stanje duševne poremećenosti, u zadnjem trenutku kada žrtva nije poslušala njenu naredbu da ode iz njene kuće. Sud je utvrdio znakove takvog izuzetnog mentalnog stanja u ponašanju okrivljene tokom i posle izvršenja krivičnog dela.

Sud je stoga delimično usvojio žalbu u ime okrivljene i preinačivši prvostepenu presudu proglasio optuženu krivom za ubistvo izvršeno u stanju duševne poremećenosti. Osuđena

je – uključenjem već konačne presude za neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja – na jedinstvenu kaznu od 4 (četiri) godine zatvora. Žalba oštećene stranke odbijena je kao neosnovana.⁴²

Predmet P. br. 32/2009 Radivoje Virijević, Okružni sud u Mitrovici⁴³

Vrsta postupka:	Prvostepeni
Datum:	22. aprila 2010. g.
Krivična dela:	Optužen za teško ubistvo i neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja
Ishod:	Osuđen, prekvalifikovano krivično delo

Ovaj slučaj je uključen jer predstavlja brojne „obične“ predmete ubistva, na kojima naročito rade sudije EULEKS-a na sudu u Mitrovici zbog delimičnog nefunkcionisanja lokalnih sudova.

Okrivljeni je optužen da je dana 20. juna 2008. godine, u selu u opštini Zvečan, pucao iz puške modela AK-47 na pokojnu žrtvu dok se vozio u svom automobilu, i ubio ga.

Sud je utvrdio da je supruga optuženog imala vanbračnu vezu sa pokojnom žrtvom 8 godina, od 2000. godine do 6. juna 2008. godine. Posle kraja veze, pokojna žrtva počela je da šalje tekstovne poruke na mobilne telefone supruge optuženog, primoravajući je da mu se vrati, preteći joj smrću i vređajući njenog muža – optuženog. Nakon šta je okrivljeni primetio da mu je supruga uzrujana zbog poruka, ona ga je obavestila o ranijoj vezi i on je od nje uzeo njen mobilni telefon. Od 6. juna 2008. godine i dana ubistva, pokojna žrtva poslala je 71 tekstovnu poruku na mobilni telefon supruge optuženog, od

---

⁴² Dva člana veća, u svojim delimično različitim mišljenjima, nisu se složili sa zaključkom da je dispozitiv sadržao veće nedostatke. Oba mišljenja tvrde da je dispozitiv jasan i razumljiv i sadrži barem osnovne pravno uslovljene elemente. Pored toga, sa obrazloženjem datim u presudi, jedina moguća odluka za Vrhovni sud bila bi poništenje prvostepene presude i vraćanje predmeta na ponovljeni postupak. Shodno tome, sudije smatraju obrazloženje dotične presude nedoslednim. Pored toga, jedan član veća nije se složio ni sa pravnom kvalifikacijom krivičnog dela kao ubistva izvršenog u stanju duševne poremećenosti. Konkretnim različitim mišljenjem je elaborisano da sama tvrdnja o „duševnoj poremećenosti“ nije dovoljna i da odbrana ima obavezu dati dokaze olakšavajući okolnosti shodno članu 148. KZK. Ne može da se smatra da je takav teret dokazivanja u suprotnosti sa članom 6. ECHR.

⁴³ Saoptuženi je bio maloletnik. Informacije o ovom optuženom nisu uključene zbog potrebe da se zaštite njegovi lični podaci.

kojih su mnoge uključivale pretnje njenom životu. Optuženi je u tom vremenskom periodu dvaput tražio od pokojne žrtve da prestane da šalje preteće poruke (jednom preko dvojice rođaka koji su razgovarali sa žrtvom, a jednom preko nadređenog žrtve, lokalnog policijskog komandira). Oba puta su osobe pristupile žrtvi, ali bez uspeha, i preteće poruke su se nastavile.

Uveče na dan ubistva, porodicu okrivljenog posetila je njihova ćerka i njen muž. Kada su oni otišli, oko 22.30 h, ćerka je pokazala optuženom da je istog dana takođe primila poruku pokojne žrtve za svoju majku, sa pretnjom da će da je ubije. Prema iskazu okrivljenog, on je „potpuno izgubio razum.“ Izašao je iz kuće, uzeo pušku iz šupe i otišao do susedne kuće, kuće pokojne žrtve. Kada ga je video kako se približava kući u svojim kolima, okrivljeni je otvorio vatru iz automatske puške dok nije ispraznio magacin.

Okrivljeni je priznao da je ubio pokojnu žrtvu. Sve ove činjenice utvrđene su na osnovu jasnih, doslednih i potvrđujućih iskaza više svedoka i dvojice optuženih. Stoga ih je sud smatrao verodostojnima.

Kao dodatan dokaz je saslušan psiholog u svojstvu veštaka u pogledu mentalnog stanja okrivljenog u vreme izvršenja dela. Na osnovu njenog svedočenja, sud je našao da krivično delo mora da se kvalifikuje kao ubistvo izvršeno u stanju duševne poremećenosti iz člana 148. KZK. Okrivljeni je pretrpeo težak stres kada je doznao za osmogodišnju vezu svoje supruge sa pokojnom žrtvom – komšijom i bliskim drugom kojem je pomagao tokom godina jer su članovi porodice pokojne žrtve raseljena lica iz središnjeg Kosova. Međutim, rešio je da oprostí svojoj supruzi. Posle toga je njegov stres akumuliran i postepeno povećavan porukama koje je pokojna žrtva nastavljala da šalje, vređajući ga i preteći životu njegove supruge. Nije uspeo nijedan njegov pokušaj da ublaži situaciju na miran način. Kritičnog dana, nakon šta je primio nove i još gore uvrede od pokojne žrtve i nakon šta je doznao da je njegova ćerka takođe primila preteće poruke, akumulisani stres doveo je do stanja teškog šoka koji je uticao na savest i razum okrivljenog. U tom je stanju izvršio ubistvo.

Shodno tome, sud je osudio okrivljenog za ubistvo izvršeno u stanju duševne poremećenosti i neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja, i osudio ga na jedinstvenu kaznu od 7 (sedam) godina zatvora. Pri određivanju kazne, sud je između ostalog uzeo u obzir činjenicu da je optuženi priznao ubistvo i izjasnio se da je kriv za neovlašćeno vlasništvo, kontrolu, posedovanje ili upotrebu oružja.

Poglavlje 3: Odlučivanje u građanskim predmetima (studije predmeta i statistike)

Ovo poglavlje koncentrisano je na aktivnosti koje vrše sudije parničari EULEKS-a na redovnim sudovima na Kosovu u okviru svoje sekundarne izvršne nadležnosti. Odabrani predmeti klasifikuju se tematski. Deo je posvećen žalbenom veću Vrhovnog suda Kosova za pitanja KPA.

Prema članu 5. Zakona o jurisdikciji, sudija parničar EULEKS-a može stoga samo da preuzme novi ili nerešeni građanski predmet koji se odnosi na imovinu,⁴⁴ uključujući izvršnu fazu, ako je predsednik Skupštine sudija EULEKS-a doneo odluku i ispunjen je jedan ili više od sledećih uslova: 1) Postoji osnovana sumnja na pokušaje da se utiče na nepristrasnost ili nezavisnost lokalnog pravosuđa; ili 2) postoji osnovana sumnja da lokalno pravosuđe nije spremno ili u mogućnosti da ispravno obradi slučaj; ili 3) postoji osnovana sumnja na tešku povredu pravednosti postupka.

Slučajeve odabiru sudije parničari EULEKS-a u konkretnim regijama prema modalitetima utvrđenim u Smernicama za selekciju i dodelu koje je usvojila Skupština

---

⁴⁴ Na 9. skupštini sudija EULEKS-a održanoj dana 11. marta 2010. godine, usvojena je preporuka da se donese termin „građanski predmeti koji se odnose na imovinu“ prema članu 5.1.c) Zakona o jurisdikciji, kako sledi:

Nepokretnosti i „mešani“ predmeti kada se osporava pravo *in rem* (uključivanje ili utvrđivanje statusa imovine), stanarsko pravo i druga prava koja se koriste kod imovine u društvenom ili državnom vlasništvu, uključujući tužbe za naknadu zasnovane na povredi ili gubitku jednog od pomenutih prava ili nezakonitij prepreci da se ovakvo pravo stekne. Kompletna verzija preporuke (aneks br. 1 sa 9. skupštine sudija EULEKS-a 11. marta 2010. godine) može da se nađe na web-stranici EULEKS-a <http://www.eulex-kosovo.eu/en/justice/assembly-of-the-eulex-judges.php>

sudija EULEKS-a. Ovo omogućuje objektivnan i transparentan postupak koji se pridržava principa nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa.

Većina građanskih predmeta na kojima su radili sudije parničari EULEKS-a tokom 2010. godine odnosili su se na imovinske sporove proistekle iz sukoba 1999. godine. Često postoji međuetnički aspekt ovih slučajeva, jer su raseljena lica, povratnici, često nalazili da im je imovina nezakonito zauzeta ili prodana putem prevare. Složenost uvećava činjenica da su mnogi od današnjih vlasnika kupili svoju imovinu, a nisu bili svesni činjenice da je transakcija sprovedena bez pristanka stvarnog vlasnika. U tom kontekstu postoji rizik da bi ovi predmeti mogli da podstaknu društvenu i međuetničku napetost. Ovo je u nekim slučajevima dovelo do nevoljkosti/nespremnosti kosovskog pravosuđa da deluje, šta je dovelo do velikog broja nerešenih predmeta u kojima se čeka konačna presuda. Ovo je posebno vidljivo u manjim zajednicama veoma pogođenim sukobom. Međutim, takođe treba da se naglasi da i nedovoljan broj sudija parničara na Kosovu takođe doprinosi nagomilavanju u odlukama i dugotrajnim postupcima u građanskim predmetima.

Nekoliko faktora u vezi sa zakonodavnim okvirom ili praksom na kosovskim sudovima moglo bi da oteža ispravno sprovođenje pravde u građanskim pitanjima: teškoće u odnosu na zakon u primeni; složenost predmeta koji proizlaze iz pre- i/ili posleratnih situacija; preterana upotreba proceduralnih mehanizama kao što je ponavljanje postupka i mirovanje postupka izvršenja; praktična pitanja obaveštavanja stranaka u postupku koje žive van Kosova.

U skladu sa proceduralnim zakonom u primeni na Kosovu, sudija individualno odlučuje o pitanjima koja se odnose na građanske sporove u prvom stepenu na nivou Opštinskog suda. O slučajevima u drugom stepenu odlučuje tročlano veće Okružnog suda. Zahtev za reviziju može da se podnese Vrhovnom sudu Kosova. Jednom kada je u datom predmetu donesena odluka, predmet se šalje nadležnom Opštinskom sudu na izvršenje.⁴⁵

---

⁴⁵ Videti između ostalog član 15. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku od 30. juna 2008. godine; za izvršenje odluke, videti između ostalog član 9. Zakona br. 03/L-008 o izvršnom postupku od 2. juna 2008. godine

I. Žalbeno veće za Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova

Uredbom UNMIK-a br. 2006/10 postavljeni su temelji za stvaranje Žalbenog veća Vrhovnog suda za slučajeve vezane uz imovinu koji proizlaze iz sukoba.⁴⁶ Žalbeno veće je trebalo da se sastoji i od međunarodnih i lokalnih sudija, ali je kasnije obustavljeno⁴⁷ i Žalbeno veće KPA osnovano je sa mandatom da odlučuje o žalbama protiv odluka Kosovske komisije za stambene zahteve (dalje u tekstu: KPCC), sa zadatkom za rešavanje zahteva podnesenih od strane KPA. Dvojica sudija parničara EULEKS-a imenovana su u novembru 2008. godine, ali veće nije bilo u potpunoj funkciji pošto je nedostajao treći kosovski član veća. Dana 22. oktobra 2010. godine, imenovan je kosovski sudija, čime je veću omogućeno da izvršava dodeljene mu izvršne funkcije. Posle ovog naimenovanja, 8 (osam) slučajeva odmah će se obraditi i o njima će se rešavati. Od 2009. godine je KPA veću za žalbe KPA prosledila dvanaest žalbi. U većini ovih slučajeva, veće je moralo da izda sudske naloge da se proveriti da li su zahtevi podneseni u skladu sa zakonom i/ili da dozna zašto podnosioci žalbe nisu ispunili uslove predviđene zakonom.

Tokom 2010. godine, u očekivanju naimenovanja kosovskog sudije, EULEKS-ovi sudije žalbenog veća KPA uspostavili su administrativni okvir potreban da bi veće bilo u funkciji. Dogovorene su instrukcije za spremanje dokumenata, kao i postupak koji se koristi kada veće primi žalbu. Uz pomoć glavnog upisničara AEJ, uspostavljen je sistem spremanja, koji uključuje sve predmete. Dalje, sudije žalbenog veća KPA sastavile su i

---

⁴⁶ Uredba UNMIK-a br. 2006/10 o rešavanju zahteva vezanih uz privatnu pokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, od 4. marta 2006. godine. Ovom Uredbom utvrđuje se da je KPA zadužena za primanje i pomoć sudovima u rešavanju zahteva vezanih uz sukob, koji proizlaze iz oružanog sukoba koji se desio između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine (zahtevi vezani uz vlasništvo privatne nepokretne imovine, zahtevi vezani uz pravo korišćenja imovine u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom, gde je podnosilac zahteva sada u mogućnosti da ostvari takva prava).

⁴⁷ Žalbeno veće obustavljeno je u oktobur 2006. godine Uredbom UNMIK-a 2006/50 o rešavanju zahteva vezanih uz privatnu nepokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, šta je kasnije dopunjeno Zakonom br. 03/L-079 o dopunama UNMIK-ove Uredbe 2006/50 o rešavanju zahteva vezanih uz privatnu nepokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, u junu 2008. godine.

nastavljaju ažuriranje spiska zakonodavstva vezanog uz imovinu od 1945. godine do danas.

II. Imovinski predmeti

U sledećem delu izneseni su odabrani predmeti⁴⁸ na kojima su 2010. godine radili sudije parničari EULEKS-a širom Kosova, sa pozadinom, ishodom i obrazloženjem razloga za preuzimanje od strane EULEKS-a. Svi izneseni slučajevi ilustruju osetljiva i složena pravna pitanja, a odluke koje su doneli sudije parničari EULEKS-a doprinose uspostavi relevantne jurisprudencije, šta sa druge strane poboljšava pravosudni sistem Kosova.

Posebne okolnosti u Mitrovici

Sudije parničari EULEKS-a, imenovane na Okružni sud u Mitrovici, delovale su kao sudije krivičari odlučujući u najhitnijim slučajevima koji uključuju okrivljene u pritvoru. Tokom 2010. godine, dok su sudije EULEKS-a u Mitrovici primile otprilike 50 pritužbi/zahteva u vezi sa građanskim pitanjima, od kojih se većina odnosi na imovinske sporove, situacija u severnom Kosovu sprečava sudije EULEKS-a da rešavaju u građanskim predmetima. Ove pritužbe odnose se na slučajeve u kojima nisu donesene odluke jer sudovi na severu ne funkcionišu.

A. Slučajevi evikcija

Predmet E. br. 393/08 “Drenusha” lovačko udruženje protiv Opštine vitina, Opštinski sud u Vitini (regija Gnjilane)⁴⁹

Predmet: nalog za evikciju i napuštanje prostorija Vrsta postupka: izvršenje
---

---

⁴⁸ Presude koje su izdali sudije parničari EULEKS-a dostupne su na web-stranici EULEKS-a: <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/index.php>

⁴⁹ Videti: predmet C.br. 66/09 Opština Vitina protiv lovačkog udruženja “Drenusha” Hunting Association”, Opštinski sud u Vitini (regija Gnjilane).

Prvi slučaj koji uključuje lovačko udruženje „Drenusha“ i dužnika, opštinu Vitina, uključuje dve evikcije. Slučaj treba da se posmatra u vezi sa drugim slučajevima koji uključuju opštinu Vitina, a koji su ocenjeni kao osetljivi zbog učestovanja opštine, moćne javne institucije. Intervencija sudija parničara EULEKS-a stoga je ocenjena kao neopohodna zbog nespremnosti kosovskog pravosuđa da nastavi sa sprovođenjem sudskih naloga.

Dana 3. novembra 2008. godine, kosovski sudija na Opštinskom sudu u Vitini naredio je opštini da napusti dotičnu imovinu u roku od 20 (dvadeset) dana. Međutim, ovaj nalog nije ispoštovan, stoga se nastavilo ilegalno zauzimanje. Sudije EULEKS-a preuzele su slučaj kako bi garantovale da će se izvršiti odluke koje su doneli sudije EULEKS-a.

Prva evikcija je zakazana i izvršena tokom leta 2009. godine. Međutim, opština je ponovo zauzela zgradu ubrzo posle toga. Dana 19. marta 2010. godine, sudije parničari EULEKS-a izdali su nalog za ponovnu evikciju opštine iz prostorija. Evikcija je zakazana za 6-7. aprila i Kosovska policija dobila je nalog da pomaže u uklanjanju sve opreme i stvari. Kako bi se izbegle velike gužve tokom operacije, sudije EULEKS-a zakazali su evikciju u subotu i nedelju. Ubrzo je postalo jasno da je gradonačelnik naredio da budu otvorene škole i da svo osoblje opštine bude prisutno u prostorijama kako bi „raščistilo okolinu.“ Tokom noći sa 5-6. april 2010. godine, maskirani pojedinci kidnapovali su stražare, ušli su u prostorije i podmetnuli eksplozive unutar zgrade. Eksplozija je delimično uništila zgradu, ali je evikcija izvršena na ruševinama zgrade.

B. Slučajevi vlasništva

Predmet C. br. 66/09 Opština Vitina protiv lovačkog udruženja „Drenusha,“ Opštinski sud u Vitini (regija Gnjilane)

Predmet: imovinska tužba Vrsta postupka: Parnični postupak

Slučaj se odnosi na tužbu o spornoj imovini koju je podnela opština Vitina protiv lovačkog udruženja „Drenusha.“ Ocenjen je kao posebno interesantan zbog činjenice da je imovina u prvom redu registrovana na ime društvenog preduzeća, ali se tvrdilo da pripada opštini posle sukoba 1999. godine, na osnovu opštinske odluke.

Poslednji glavni pretres održan je dana 26. februara 2010. godine. Dana 19. marta 2010. godine, sudija parničar EULEKS-a na Opštinskom sudu u Vitini odbio je imovinsku tužbu koju je podnela opština. U slučaju je uložena žalba na Okružnom sudu u Gnjilanu, ali veće u sastavu jednog kosovskog sudije i dva sudije parničara EULEKS-a potvrdilo je presudu prvostepenog suda.⁵⁰

Predmet C. br. 328/09 Opština Vitina, protiv PAK, Opštinski sud u Gnjilanu (regija Gnjilane)

<p>Predmet: Imovinski zahtev Vrsta postupka: Parnični postupak</p>
--

Poslednji slučaj koji uključuje opštinu Vitina nije povezan sa gore opisanim slučajevima. Sudije parničari EULEKS-a smatrali su slučaj osetljivim pošto je postojala osnovana sumnja da kosovsko pravosuđe nije spremno da radi na njemu zbog uključenosti opštine, i stoga su preuzeli slučaj kada je došao do nivoa žalbe.

U ovom slučaju je PAK podneo zahtev na opštinskom sudu da se utvrdi pravo vlasništva između PAK i opštine Vitina. Opštinski sud se oglasio nenadležnim da odlučuje o tužbi i izjavio da je predmet u nadležnosti Posebne komore Vrhovnog suda (SCSC).⁵¹ Ovu odluku poništili su sudije parničari EULEKS-a⁵² i predmet je poslan na prvostepeni sud na ponovljeni postupak.⁵³ Slučaj je finalizovan u septembru posle dve sednice ponovljenog postupka od strane kosovskog sudije i predstavlja dobar primer saradnje sudija EULEKS-a i kosovskih sudija.

---

⁵⁰ Predmet AC.br.170/10, Okružni sud u Gnjilanima

⁵¹ Videti između ostalog član 4. i 5. Uredbe UNMIK-a 2002/13 o uspostavi Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju.

⁵² Predmet AC. No. 351/09, Okružni sud u Gnjilanima

⁵³ Predmet C. No. 104/2010, Opštinski sud u Vitini

Predmet C. br. 973/08, Opštinski sud u Peći (pečka regija)

Predmet: potvrda vlasništva Vrsta postupka: parnični postupak
--

U konkretnom predmetu, tužiteljica srpske nacionalnosti podnela je zahtev za potvrđivanje vlasništva, a potom i zahtev za naknadu štete.

Tužiteljica je izjavila da joj je novi vlasnik privatizovanog društvenog preduzeća zabranio pristup njenoj imovini, koja se nalazi u dvorištu preduzeća.

Sudija parničar EULEKS-a sa Opštinskog suda u Peći utvrdio je da sud nije nadležan da postupa u predmetu, i stoga ga je poslao na SCSC na dalju obradu. Time je sudija EULEKS-a shvatio da kosovski sudovi u opštem smislu ne postupaju u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku.⁵⁴ Bilo je očigledno da su kosovski sudovi zatvarali slučajeve i upućivali stranke da podnesu novu tužbu u SCSC. Ova praksa proizlazila je iz odluke da se odbiju spisi predmeta iz sudova koji su ocenjeni kao nenadležni, a koju je donesena od strane SC 2004. godine.

Posle sastanaka sa predsednikom SCSC potvrđeno je da nije bilo pridržavanja odredaba zakona. Shodno tome, odeljenje sudija EULEKS-a održalo je neposredno nadgledanje, mentorstvo i savetovanje sa svim sudijama na pet opštinskih sudova u Peći, kako bi se ispravila praksa koja može da dovede do zablude.

Predmet AC. br. 623/09, Okružni sud u Prizrenu

Predmet: Ometanje vlasništva imovine Vrsta postupka: parnični postupak
---

---

⁵⁴ Član 23. Zakona o parničnom postupku navodi da, ako se sud oglasi nenadležnim, mora da predmet pošalje nadležnom sudu u roku od tri dana. Tužba se ne preuzima samo ako sud nađe da u tužbi jurisdikciju ima drugi državni organ.

Ovaj slučaj odnosi se na predratnu tužbu u vezi sa vlasništvom nepokretnosti gde je Srbin tvrdio da je bio zakoniti vlasnik od 1993. godine, ali je otišao tokom sukoba 1999. godine. Ovaj nerešeni predmet stavio je u centar pažnje interesantno pravno pitanje, da li redovni građanski sud na Kosovu ima jurisdikciju da odlučuje o tužbama koje se odnose na nezakonito zauzimanje imovine. Stoga je potaknuto pitanje nadležnosti Komisije za stambena i imovinska pitanja (HPCC)⁵⁵ i kosovskih sudova u pitanjima vlasništva ili poseda ovakvih nepokretnosti.

2002. godine podnesena je tužba u kojoj se navodi da je jedan kosovski Albanac nezakonito zauzeo imovinu i počeo gradnju. Godine 2005., Komisija za stambene i imovinske zahteve (HPCC) izdala je odluku kojom se nalaže da imovina treba da se vrati tužiocu koji je zakoniti vlasnik.

U oktobru 2009. godine, Opštinski sud u Prizrenu odbio je zahtev, oglašavajući ga neprihvatljivim, pošto redovni sudovi nisu nadležni da se bave ovakvim predmetima. Opštinski sud je stoga smatrao da tužba pripada pod isključivu nadležnost HPCC. Dana 19. februara, veće sa većinskim sudijama EULEKS-a na Okružnom sudu u Prizrenu zaključilo je da pitanja koja se tiču poseda imovine spadaju u isključivu nadležnost HPCC, potvrđujući stoga prvostepenu sudsku odluku. Međutim, ova konkretna tužba ticala se ometanja vlasništva imovine, a ne pitanja poseda. Stoga je zaključeno da na ovom slučaju trebaju da rade redovni sudovi na Kosovu. U svojoj odluci, Okružni sud je ukazao na odluku Opštinskog suda i predmet vratio na prvostepeni sud na ponovljeni postupak.

Predmet Ac. br. 88/2010, Okružni sud u Prizrenu

---

⁵⁵ Uredbama UNMIK-a 1999/23 od 15. novembra 1999. godine uspostavljen je Direktor za stambena i imovinska pitanja (HPD) i Komisija za stambene i imovinske zahteve (HPCC) za rešavanje o zahtevima fizičkih lica čija su prava vlasništva, poseda ili stanarska prava ukinuta posle 23. marta 1989. godine na osnovu diskriminacionih zakona; zahteve fizičkih lica koja su stupila u nezvanične transakcije sa stambenim nepokretnostima na osnovu slobodne volje stranaka posle 23. marta 1989. godine; zahteve fizičkih lica koja su bila vlasnici, posednici ili nosioci stanarskih prava stambenih nepokretnosti pre 24. marta 1999. godine, koji ne uživaju posed imovine, i gde imovina nije dobrovoljno prenesena; videti, između ostalog, Uredbu UNMIK-a 2000/60 od 31. oktobra 2000. godine o zahtevima u pogledu stambene imovine i Pravilnik i pravila o dokazima Direktorata za stambena i imovinska pitanja i Komisije za stambene i imovinske zahteve.

Predmet: utvrđivanje vlasništva nepokretnosti Vrsta postupka: parnični postupak
--

Sledeći slučaj takođe se odnosi na tužbu za utvrđivanje vlasništva na Okružnom sudu u Prizrenu. Počeo je 2001. godine i, kako će se dole opisati, dvaput je vraćen Opštinskom sudu na ponovljeni postupak. U aprilu 2010. godine, sudije parničari EULEKS-a na Okružnom sudu preuzeli su slučaj pošto se konačna odluka čekala preko devet godina i uočene su značajne povrede postupka zbog čega se činilo da kosovsko pravosuđe nije bilo spremno da se time bavi. Ovaj slučaj takođe naglašava pitanje gotovo sistematskog vraćanja predmeta čestog na Kosovu, šta povećava velik broj nerešenih građanskih predmeta.

2001. godine je tužilac, kosovski Albanac, izjavio da je deo njegove zemlje nezakonito zauzeo tuženi i tražio je da Opštinski sud utvrdi vlasništvo. U decembru 2001. godine, Opštinski sud je odlučio da je tužilac zakoniti vlasnik imovine, i stoga je naredio tuženiku, takođe Albancu sa Kosova, da je preda. Protiv ove odluke uložena je žalba i odluku Opštinskog suda ukinuo je Okružni sud u Prizrenu u decembru 2004. godine. Predmet je vraćen na ponovljeni postupak i u oktobru 2004. godine, Opštinski sud je potvrdio svoju odluku i naveo da je tužilac zakoniti vlasnik. Međutim, Okružni sud je po žalbi opet ukinuo odluku Opštinskog suda, u junu 2006. godine, i drugi put je vratio na ponovno razmatranje. U januaru 2010. godine, Opštinski sud je izdao treću odluku potvrđujući vlasništvo tužioca, i navodeći da su tuženi trebali da predaju zauzeetu imovinu, ili da plate naknadu za nezakonito zauzetu imovinu.

U novembru 2010. godine, veće Okružnog suda u Prizrenu u sastavu većine sudija EULEKS-a izdalo je konačnu presudu kojom se odbija žalba tužilaca iz februara 2010. godine i potvrdio presudu Opštinskog suda u Suvoj Reci, pošto je smatrao da je prvostepeni sud ispravno utvrdio i primenio materijalno pravo.

C. Ugovori

Predmet C. br. 194/06, Opštinski sud u Istoku (regija Peć)

Predmet: Poništenje kupoprodajnog ugovora Vrsta postupka: parnični postupak
--

Ovaj slučaj tiče se poništenja kupoprodajnog ugovora za imovinu u opštini Istok. Predmet je ocenjen kao osetljiv i stoga su ga preuzeli sudije parničari EULEKS-a, pošto je spor uključivao stranke različitog nacionalnog porekla i vodio se godinama. U predmetu je takođe iznesen interesantan sudski problem, čest na Kosovu.

Tuženici, kosovski Albanci, tvrdili su da su zakoniti vlasnici imovine upućujući na presude predsednika Opštinskog suda u Istoku. Tokom ovog postupka je vlasnik, kosovski Srbin, bio odsutan i stoga nikada nije obavešten. Ovo ukazuje na čestu praksu viđenu na sudovima na Kosovu posle sukoba 1999. godine i do 2008. godine, pošto su neki kosovski Albanci nezakonito dobili dokumenta vlasništva postupkom podnošenja tužbe protiv Srba. U ovim podnesenim tužbama je navedeno da je došlo do transakcije, ali ugovor nikada nije potpisan jer je to branio zakon diskriminacione prirode. Sud koji nije bio u mogućnosti da pozove stranku srpske nacionalnosti zbog nepoznate adrese, je shodno tome naimenovao privremenog zastupnika. Ovaj zastupnik bi opet retko prigovorio tužbi, čime bi u praksi kosovski Albanac bio proglašen vlasnikom imovine. U stvarnosti je ovaj mehanizam omogućio mnogim kosovskim Albancima da nezakonito steknu imovinu, ali je takođe prisilio mnoge da dvaput plate za imovinu koja je već kupljena sa dobrom namerom.

U pomenutom slučaju, tužba je povučena i u sporu je postignuta nagodba pošto je srpski tužilac dobio novac za spornu imovinu. Tuženici su stoga dvaput platili za imovinu (prvi put lažnom vlasniku sa lažnim punomoćjem, a drugi put pravom vlasniku).

Predmet C. br. 253/07, Opštinski sud u Peći (pećka regija)

Predmet: Poništaj kupoprodajnog ugovora Vrsta postupka: parnični postupak
--

U sledeća dva slučaja, dvojica Srba podnela su tužbu za poništenje kupoprodajnog ugovora protiv dvojice kosovskih Albanaca. Ovo je jedan od više slučajeva u kojima su rešavali sudije EULEKS-a, a koji se tiču lažnih transakcija sa zemljištem.

Kupoprodajni ugovor za imovinu navodno je potpisan i overen 2004. godine, između majke tužilaca i tuženih. Međutim, tokom suđenja je utvrđeno da je majka umrla 1983. godine, i sudija parničar EULEKS-a stoga je poništio kupoprodaju. U ovim slučajevima je činjenično stanje često složeno, jer broj uključenih stranaka u kombinaciji sa interesom trećih stranki čine slučaj teškim za rešavanje. Interesantno pravno pitanje u ovom predmetu bilo je da li su tužioci namerno prodali imovinu tuženicima ili je ona nezakonito prebačena bez njihovog znanja upotrebom falsifikovanih dokumenata; ustvari, ovo pravno pitanje dalo je sudijama parničarima EULEKS-a mogućnost da razjasne princip zaštite trećih stranki.

D. Slučajevi poseda

Predmet C. br. 126/07, Opštinski sud u Istoku (regija Peć)

Predmet: vraćanje poseda i naknada štete

Vrsta postupka: parnični postupak

Godine 2009., sudije parničari EULEKS-a preuzeli su predmet sa međuetničkom pozadinom, u kojem se čekala odluka na Opštinskom sudu u Prizrenu u vezi sa tužbom za vraćanje imovine i naknadu štete. Ovaj slučaj ukazuje na blisku povezanost između izvršnog mandata i mandata MMA sudija parničara EULEKS-a.

Tužilac srpske nacionalnosti izjavio je da je tuženi, kosovski Albanac, zauzeo njegovu imovinu, uništio prvobitnu kuću i sagradio novu na tom mestu. Tokom postupka je postalo jasno da je tuženi napustio Kosovo i živi na nepoznatoj adresi. Takođe je postalo jasno da na imovini živi treća stranka, takođe kosovski Albanac. U skladu sa Zakonom o parničnom postupku, sudija parničar EULEKS-a imenovao je pravnog zastupnika da zastupa tuženog, i poslao tu odluku u Službeni list (Official Gazette) na objavu. Međutim,

prema zakonu o OG, novine nisu obavezne da objavljuju sudske akte.⁵⁶ Po utvrđivanju ove praznine u zakonodavstvu, sudije parničari EULEKS-a u Peći pokrenuli su postupak dopune Zakona o OG. Ovaj postupak trajao je gotovo godinu dana i dopunjeni zakon je oglašen i objavljen u avgustu 2010. godine, sa ishodom da kosovski sudovi mogu da oglašavaju svoje postupke u novinama, garantujući time javnost i dostupnost. Dana 15. septembra 2010. godine, Opštinski sud objavio je pravnog zastupnika u gore pomenutom predmetu, omogućujući sudiji parničaru EULEKS-a da nastavi sa predmetom.

E. Slučajevi koji uključuju politički pritisak stranke u postupku ili pretnju koju je primilo kosovsko sudstvo

Predmet C. br. 302/07 i drugi, vlasnici prodavnica protiv Opštine Glogovac, Opštinski sud u Glogovcu (regija Priština)

Predmet: naknada štete Vrsta postupka: parnični postupak

Od ukupno 21 (dvadeset i jednog) predmeta koji su preuzeli sudije parničari EULEKS-a u prištinskoj regiji, osamnaest su podneli pojedinačni vlasnici prodavnica protiv opštine Glogovac.⁵⁷ Razlozi za preuzimanje ovih predmeta odnosili su se na to da predmeti nisu ispravno vođeni kao i na činjenicu da se činilo da opština vrši politički pritisak na kosovsko sudstvo.

2001. godine je otprilike 60 (šezdeset) vlasnika prodavnica obratilo se Specijalnom predstavnik Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija (SPGS) i zaštitniku građana (Ombudsperson) tražeći da se spreči izvršenje odluke rušenja njihovih prodavnica od strane opštine Glogovac. Dana 7. maja 2001. godine, SPGS je izdao Izvršno naređenje i obustavio odluku koju je donela opština. Uprkos velikoj pažnji od strane SPGS-a i zaštitnika građana i činjenici da u ovim slučajevima još nije donesena završna sudska odluka, opština je izvršila svoju odluku i srušila prodavnice u martu 2005. godine.

---

⁵⁶ Kosovski sudije ranije su slali oglase za objavu u dnevnim novinama.

⁵⁷ C.br.302/07, C.br.163/08, C.br.120/08, C.br.122/08, C.br.116/08, C.br.301/07, C.br.166/08, C.br.164/08, C.br.160/08, C.br.121/08, C.br.306/07, C.br.119/08, C.br.117/08 and C.br.61/05.

Postupak za naknadu štete još je bio u toku 2009. godine, kada je 18 (osamnaest) stranaka podnelo svoje pritužbe EULEKS-u. Posle razmatranja spisa predmeta kao i saslušanja uključenih stranaka, ocenjeno je da kosovski sud ne može da finalizuje postupak.

Predmeti C. br. 193/02 i C. br. 82/09, Opštinski sud u Lipljanu, i C. br. 2355/07, Opštinski sud u Prištini (regija Priština)

Predmet: poništenje ugovora/uvrđivanje vlasništva Vrsta postupka: parnični postupak
--

Tokom 2010. godine, sudije parničari EULEKS-a preuzeli su preko 3 (tri) građanska predmeta u prištinskoj regiji u kojima su kosovski sudije izloženi pretnjama i drugim ometanjima od stranaka. Dva od ta tri slučaja podnesena su na Opštinskom sudu u Lipljanu, a treći na Opštinskom sudu u Prištini.

Prvi slučaj⁵⁸ podnesen u Lipljanu odnosi se na tužbu za poništenje ugovora. Godine 2002., tužilac je izjavio da je imao pravo prvenstva kod kupovine parcele koju je kupio tuženi, a koja se nalazi odmah pored njegovog imanja. Tokom rasprava na Opštinskom sudu, tužilac i neki njegovi rođaci pretili su kosovskom sudiji, braniocu i tuženom. Ove pretnje sprečile su završavanje postupka i u predmetu se stoga čekalo na odluku. Godine 2010., sudije parničari EULEKS-a primili su zahtev za preuzimanje i od tuženika i od Opštinskog suda. Tužilac se tome snažno suprotstavio i pokazao isti preteći stav prema sudijama EULEKS-a.

Drugi slučaj⁵⁹ odnosio se na utvrđivanje vlasništva atraktivne parcele u vlasništvu 3 (troje) pojedinaca. Navodno je jedan od suvlasnika osnovao i vodio poslove na zemljištu, za koje su druga dvojica takođe tvrdila da su suvlasnici. Međutim, slučaj je zaustavljen jer je jedna od stranaka počela da preti kosovskom sudiji nadležnom za slučaj. Kosovski je sudija stoga tražio da sudije parničari EULEKS-a preuzmu slučaj. Utvrđeno je da bi generalna atmosfera oko ovog slučaja onemogućila ispravno odlučivanje. Posle toga je

---

⁵⁸ Predmet C. br. 193/02, Opštinski sud u Lipljanu

⁵⁹ Predmet C. br. 82/09, Opštinski sud u Lipljanu

završeno preuzimanje i sudija EULEKS-a je delimično usvojio zahtev tužilaca i izdao privremenu meru bezbednosti protiv tuženog. Prva rasprava u ovom slučaju zakazana je za januar 2011. godine.

Treći slučaj⁶⁰ odnosi se na poništenje kupoprodajnog ugovora za atraktivnu nepokretnu imovinu u centru Prištine. U podnesenoj tužbi je navedeno da je tuženi, kosovski Albanac, prevarom kupio imovinu od člana porodice tužioca srpske nacionalnosti, bez ovlašćenja za prodaju. Predmet je ocenjen kao osetljiv i shodno tome su ga preuzeli sudije parničari EULEKS-a, kao spor koji uključuje stranke različitog etničkog porekla. Jedna od stranaka bila je povezana sa uticajnim političkim grupama i sudije opštinskog suda povukli su se sa predmeta nakon šta su primili pretnje tuženog. Sudija je smatrao da punomoćje na osnovu kojeg je sklopljen kupoprodajni ugovor nije važeće. U ugovoru je nedostajao pristanak jedne od ugovornih strana i nije sklopljen obavezujući ugovor u pogledu nekih delova sporne imovine. U decembru 2010. godine, sudija parničar EULEKS-a stoga je izdao presudu kojom je sporna kupoprodaja delimično poništena. Katastarskom uredu u Prištini naloženo je da promeni knjige u skladu sa presudom.

Poglavlje 4: Odlučivanje u predmetima na Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (studije predmeta i statistika)

I. Posebna komora Vrhovnog suda Kosova: pravni osnov, jurisdikcija i izazovi

Pravni osnov za osnivanje Posebne komore Vrhovnog suda Kosova (SCSC) u njenom sadašnjem obliku predstavlja Uredba UNMIK-a 2008/4⁶¹ koja dopunjuje Uredbu

---

⁶⁰ Predmet C. br. 2355/07, Opštinski sud u Prištini.

⁶¹ Uredba UNMIK-a br. 2008/4 koja dopunjuje Uredbu UNMIK-a br. 2002/13 o osnivanju Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju, 5. februara 2008. godine.

UNMIK-A 2002/13, i Administrativno naređenje UNMIK-a 2008/6.⁶² Zakonom su predviđena mešana veća u dva stepena, naime prvi stepen i žalbe, a sudije EULEKS-a čine većinu u svim većima.

Za teškoće vezane uz ispravno odlučivanje u često međuetničkim slučajevima koji uključuju stranke van Kosova, potrebna je stalna međunarodna pomoć u ovom segmentu vršenja pravde na Kosovu. Mnogi slučajevi vezani uz imovinu koji proizlaze iz sukoba spadaju u okvir jurisdikcije SCSC. Proces privatizacije na Kosovu trebao bi da služi kao čvrsti osnov za istinsku ekonomsku nezavisnost; stoga ne treba da se potceni njegova važnost. Zbog iznosa novca uključenog u privatizaciju uvek postoji veći rizik od korupcije, što je faktor koji treba uvek da se uzme u obzir kod ispitivanja pojedinačnih slučajeva.

Posebna komora Vrhovnog suda postigla je veoma velik napredak u provođenju evropskih standarda i najbolje evropske prakse. Prve tačke na dnevnom redu bile su razvoj i provođenje operativnog sistema za sastav veća sudija u prvom i drugom stepenu, i za prethodno utvrđen objektivan rotacioni sistem dodele predmeta između sudija, obezbeđujući transparentnost, pravo na zakonitog sudiju i pravednu ravnotežu obima dodeljeno posla.

Član 3.1 UNMIK-ove Uredbe 2008/4 propisuje da će ‘Posebna komora imati do dvadeset (20) sudija, od kojih će biti trinaest (13) međunarodnih i sedam (7) sa uobičajenim boravištem na Kosovu [...]’. Takođe se navodi da će predsednik Posebne komore Vrhovnog suda osnovati jednu ili više grupa od po dva međunarodna sudije i jednog kosovskog sudije koji treba da rade u jednom od pet tročlanih sudskih veća, za vođenje suđenja i odlučivanje po žalbama i protivžalbama u prvom stepenu.

---

⁶² Administrativno naređenje UNMIK-a nr. 2008/6 kojim se dopunjuje i zamenjuje Administrativno naređenje UNMIK-a br. 2006/17, za sprovođenje Uredbe UNMIK-a br. 2002/13 o osnivanju Posebne komore Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju, od 11. Juna 2008. godine.

Od stupanja na snagu ovih odredaba, Posebna komora Vrhovnog suda nije imala kompletan broj osoblja koji bi omogućio sastav 5 (pet) specijalizovanih sudskih veća kako je predviđeno članom 3.2. Uredbe UNMIK-a br. 2008/4. Stoga su se sudije Posebne komore Vrhovnog suda jednoglasno usaglasile u januaru 2009. godine da uspostave jedno sudsko veće, postupajući preko različitih grupa sudija u različitim sastavima, uvek sa predsednikom koji je sudija EULEKS-a.

Dalje, takođe nije moglo da se osnuje predsedništvo u sastavu predsednika i predsednika veća, kako je predviđeno članom 10. Administrativnog naređenja UNMIK-a br. 2008/6 i članom 3. Uredbe UNMIK-a br. 2008/4. Prema članu 10. Administrativnog naređenja UNMIK-a br. 2008/6, u slučaju da predsedništvo ne može na vreme da donese odluku, predsednik će da donese odluku i predstavi je predsedništvu na usvajanje. Kako bi se balansirala ovlašćenja predsednika Posebne komore Vrhovnog suda zbog odsustva predsedništva, sve odluke koje bi bile na predsedništvu donošene su uz pristanak većine sudija Posebne komore Vrhovnog suda. Predsednik je odlučivao sam, samo u slučajevima izuzeća ili zamene sudija, kako je dodatno omogućeno u pomenutim pravilima raspodele predmeta.

Ovo je formalizovano u pravilima o osnivanju sudskog veća i žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda, za dodelu predmeta i dodatnom pravilniku, koji je takođe uveo rotacioni dodele predmeta.⁶³ Posebna komora Vrhovnog suda je dalje redovno dopunjavala proceduralna pravila o, *inter alia*, organizaciji i toku rada unutar Posebne komore Vrhovnog suda, upravljanju spisima predmeta, pravilima o postupku pred Posebnom komorom Vrhovnog suda, pripremi i vođenju većanja i rasprava itd.

Krajem decembra 2010. godine iniciran je sastanak na kojem je još jednom pomenuto pitanje 5 (pet) specijalizovanih veća kako je predviđeno zakonom i pitanje predsedništva. U januaru 2011. godine je osnovana radna grupa kako bi se sudijama Posebne komore Vrhovnog suda ponudile sve moguće alternative za ova pitanja. Izveštaj o toj proceni

---

⁶³ Pravila su usvojile sudije EULEKS-a tokom 4. skupštine sudija EULEKS-a dana 2. marta 2009. godine.

sudije još uvek moraju da rasprave, imajući u vidu činjenicu da će uskoro da se imenuju nove međunarodne i kosovske sudije.

Predmeti u nadležnosti Posebne komore Vrhovnog suda

Osnovna jurisdikcija u tužbama i protiv tužbama Posebne komore Vrhovnog suda definisana je u članu 4. Uredbe UNMIK-a br. 2008/4. Između ostalog, Posebna komora Vrhovnog suda ima nadležnost nad svim tužbama protiv preduzeća ili korporacije koji su momentalno ili su ranije bili pod administrativnom nadležnošću KTA. Stoga ustvari jurisdikcija Posebne komore Vrhovnog suda obuhvata sve vrste građanskih predmeta u kojima je uključena KTA ili na primer društveno preduzeće u svojstvu tuženog. Stoga se najvažnije kategorije predmeta odnose na imovinske sporove (uglavnom u pogledu nepokretne imovine), sporove iz privatizacije i ugovore vezane uz privatizaciju i liste radnika privatizovanih ili likvidiranih preduzeća.

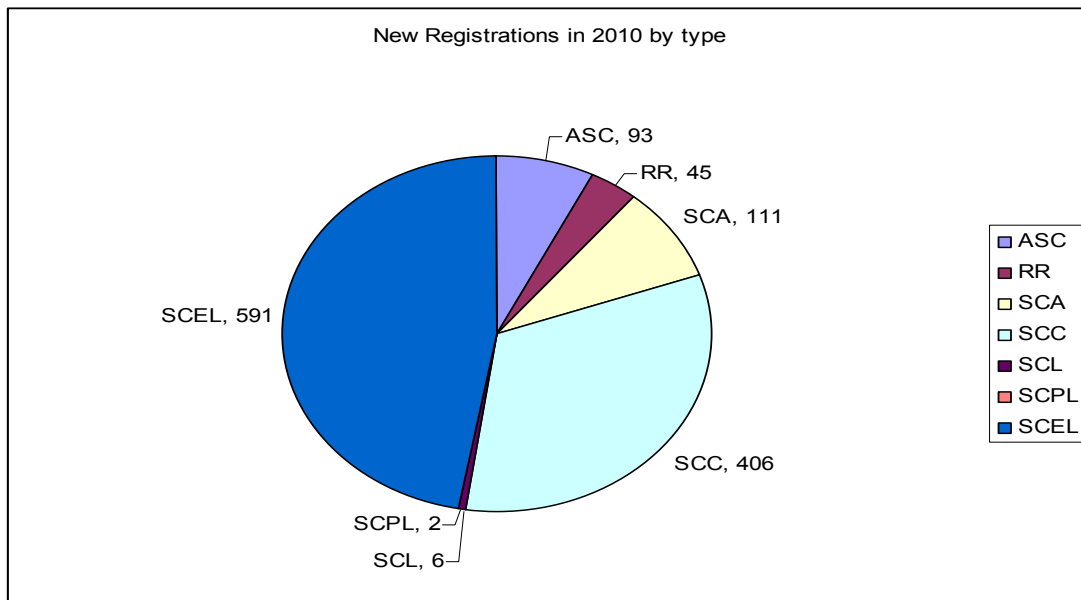
Slučajevi lista radnika

Odnose se na prava radnika nekog preduzeća na učešće u dobiti od njegove privatizacije ili likvidacije. U skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 2008/4, član 4.1 (e), Posebna komora Vrhovnog suda ima jurisdikciju nad „tužbama koje uključuju službenu listu radnika nekog preduzeća koji imaju pravo, a koju je izdala agencija, i pravom radnika prema članu 10. Uredbe br. 2003/13, kako je dopunjeno [...]”, takozvani „slučajevi lista radnika.”

Najznačajniji slučaj tiče se društvenog preduzeća „Ramiz Sadiku.“ Rasprave su održavane u toku 33 dana, od marta do maja 2010. godine (dodatna rasprava 21. oktobra 2010. godine) tokom kojih su svi podnosioci tužbi (otprilike 1400) pozvani da iznesu svoj slučaj pred sudom.

Statistički podaci za 2010. g.

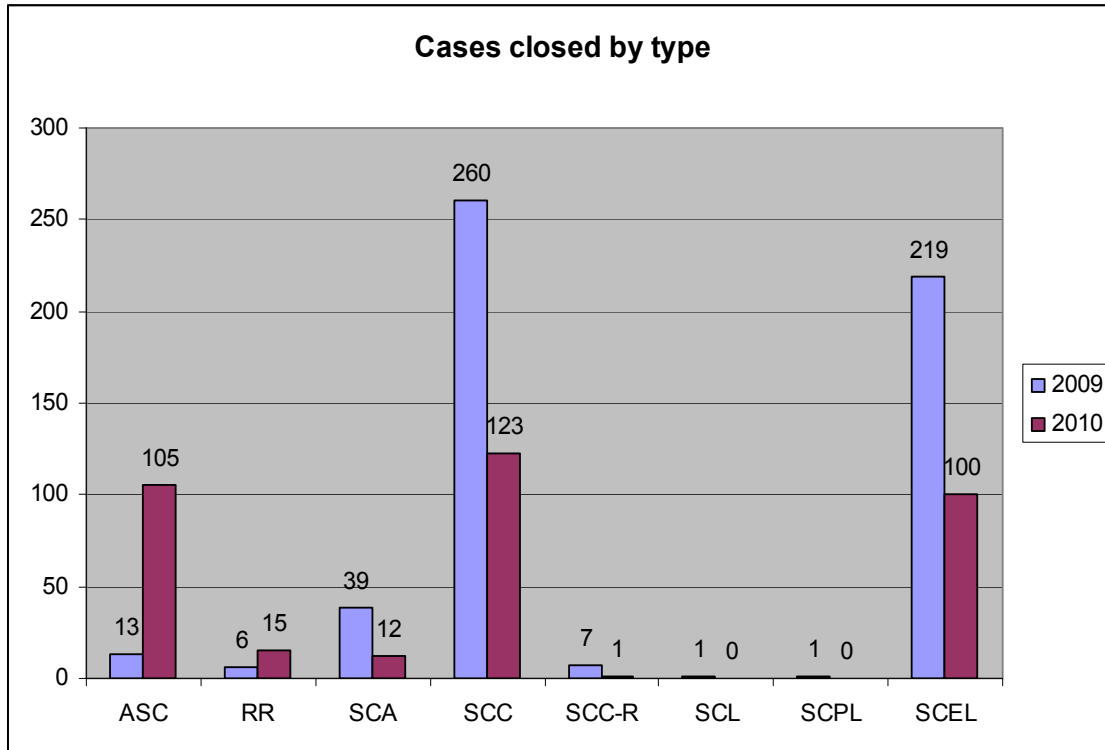
U februaru 2009. godine, od „stare“ Posebne komore Vrhovnog suda preuzeto je 597 predmeta (takozvani predmeti nasleđeni od UNMIK-a), a do danas je rešeno 371 predmeta nasleđenih od UNMIK-a. U 2010. godini, Posebna komora Vrhovnog suda registrovala je 663 nova predmeta na oba stepena. Osim toga je registrovana 591 tužba protiv lista radnika. Ovo je pored 659 predmeta i 2684 tužbe koje su već bile u toku pred SCSC od 01. januara 2010. godine.

New Registration in 2010 by type = nove registracije u 2010. godini, prema vrsti

Tokom ove godine je zatvoreno 356 predmeta (slučajevi lista radnika računaju se prema pojedinačnim podnosiocima tužbi) i 109 rasprava (u poređenju sa 11 rasprava održanih 2009. godine) je održano na Posebnoj komori.

Cases closed by type: zatvoreni predmeti, prema vrsti

U periodu obuhvaćenom izveštajem, doneseno je 589 proceduralnih odluka (u poređenju sa 667 izdatih 2009. godine), i 3930 naloga (u poređenju sa 964 izdatih 2009. godine). Trenutno se pred Posebnom komorom Vrhovnog suda nalazi još 1136 nerešenih predmeta.

Godina registracije	Aktivni predmeti
2003	1
2004	9
2005	16
2006	44
2007	71
2008	130
2009	277
2010	615

Tokom perioda obuhvaćenog izveštajem, Posebna komora Vrhovnog suda je registrovala 41 novu listu radnika sa ukupno 428 pojedinačnih tužbi, pored 26 slučajeva sa ukupno 2684 tužbi koje su već u toku pred Posebnom komorom Vrhovnog suda od 01. januara 2009. godine. Rešena su 4 slučaja lista radnika sa ukupno 100 pojedinačnih podnosilaca tužbi.

U 2010. godini primljena je 591 tužba, dok je Posebna komora Vrhovnog suda u 2009. godini registrovala 2785 pritužbi. Broj novih slučajeva registrovanih tokom perioda obuhvaćenog izveštajem (41 slučaj) značajno se povećao u odnosu na 25 njih u 2009. godini.

Izazovi

Nekoliko izazova će biti pomenuto sa kojima je suočena Posebna komora Vrhovnog suda: složenost pravnog okvira; nedostatak punog broja EULEKS-ovih i kosovskih sudija; nedovoljno osoblja⁶⁴ i logističkih resursa (na primer, loša infrastruktura, potreba za dodatnim administrativnim osobljem i velik zaostatak u prevodima);⁶⁵ uručivanje dokumenata državama koje ne priznaju status.⁶⁶ Dosad se SCSC suočila sa brojnim protestima zbog kašnjenja u izdavanju presuda. Pored nerešenog nasleđstva između KTA i PAK, SCSC često je suočena sa situacijama gde obe agencije tvrde da imaju pravo administracije i zastupanja interesa u društvenom vlasništvu pred sudom.

---

⁶⁴ Posebna komora suočena je sa teškoćama u zapošljavanju EULEKS-ovih i kosovskih sudija koje ispunjavaju minimalne uslove. Posle dugotrajnog zastoja, 3 kosovske sudije (2 za sudsko veće i 1 za žalbeno veće) naimenovane su u julu 2010. godine (od 7 objavljenih konkursa).

⁶⁵ Na kraju perioda obuhvaćenog izveštajem postojao je sve veći broj nagomilanih prevoda od 6036 strana. U 2010. godini prevedeno je 4036 strana dokumenata. Slučajevi u kojima spisi predmeta čekaju na prevod i dalje su nerešeni pred Komorom i to predstavlja ozbiljnu prepreku u doseganju pravde.

⁶⁶ Uručenje dokumenata državama koje ne priznaju status, naročito Srbiji, i dalje predstavlja problem. Prema Administrativnom nalogu o proceduri međunarodne pravne pomoći u krivičnim i građanskim pitanjima od 30. decembra 2009. godine, koji je izdalo Ministarstvo pravde, ono je odgovorno za međunarodnu pravnu saradnju, takođe sa zemljama koje nisu priznale Kosovo, kao i sa Srbijom. Međutim, dokumenta Posebne komore Vrhovnog suda koja su podnesena za uručenje preko Ministarstva pravde nisu uručena strankama u užoj Srbiji i ovo pitanje uzrokuje zabrinutost u pogledu prava stranaka na pristup pravdi.

II. Odabrani predmeti⁶⁷

U januaru 2010. godine je pred Posebnom komorom Vrhovnog suda na oba stepena bio nerešen 691 predmet (3345 ako se tužbe u slučajevima lista radnika računaju pojedinačno). Dana 31. decembra 2010. godine, 1163 predmeta su bila nerešena pred Posebnom komorom Vrhovnog suda (4274 ako se tužbe u slučajevima lista radnika računaju pojedinačno). U 2010. godini je prvostepeno veće zaključilo 251 predmet konačnom odlukom, od kojih je bilo 16 presuda. Žalbeno veće zaključilo je 105 predmeta konačnim odlukama, od kojih je 28 bilo sa konačnim presudom/odlukama o meritumu.

U svojim odlukama Posebna komora Vrhovnog suda pomenula je brojna važna pravna pitanja, od kojih će samo neka biti iznešena u ovom izveštaju putem reprezentativnog odabira koji sledi, a koji je uglavnom koncentrisan na odluke žalbenog veća (ASC) jer je zadatak svakog Vrhovnog suda da obezbedi jedinstvenu primenu zakona odlučivanjem po žalbama u skladu sa zakonom. Pravna pitanja o kojima odlučuje žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda stoga su od velike važnosti i doprinuse instituciji ključnih principa.

Pored toga, pošto su u uredbama i administrativnim naređenjima u primeni sadržane prilično komplikovane proceduralne odredbe, veća Posebne komore izdala su mnoge odluke o neprihvatljivosti i drugim proceduralnim pitanjima.

Predmet ASC-09-0108, zastupanje društvenog preduzeća pred Posebnom komorom Vrhovnog suda i savet o tome kako se ulaže žalba

U ovom slučaju je drugostepeno veće rešilo o pitanju da li PAK ima zakonsko pravo da zastupa društvena preduzeća (SOE) pred Posebnom komorom Vrhovnog suda. Dalje, žalbeno veće moralo je da razjasni druge aspekte proceduralne uloge PAK i upućivanja predmeta redovnim sudovima kao i o manjim proceduralnim pitanjima u vezi sa postupkom žalbe.

---

⁶⁷ Većina odluka Posebne komore Vrhovnog suda dostupna je na <http://www.eulex-kosovo.eu/en/judgments/CV-Special-Chamber-KTA.php>

PAK je uključen u parnicu i slučaj je prosleđen Opštinskom sudu u Prištini, prvostepenom odlukom od 24. novembra 2009. godine. Dalje je potvrđeno da će žalbe na odluku Opštinskog suda u Prištini rešavati Posebna komora. Sudsko veće izjavilo je da je bilo nužno sprovesti jurisdikciju nad PAK-om, kako bi se potpuno odlučilo u tužbi i da je Opštinski sud u Prištini, kao sud kojem je poslan slučaj, bio u nadležan da slučaj reši na nepristrasan način i u skladu sa relevantnim odredbama člana 4.2. UNMIK-ove Uredbe br. 2008/4, članom 15. UNMIK-ovog Administrativnog naređenja br. 2008/6 i članom 206. i 207. Zakona o parničnom postupku.

Po žalbi tužioca, drugostepeno veće je smatralo da su aktivnosti KTA, uključujući zastupanje društvenih preduzeća pred Posebnom komorom, prestale u junu 2008. godine i tada ih je faktički preuzeo PAK. Imajući u vidu ovo činjenično stanje i to da postoji predstojeća potreba za ispravnim zastupanjem društvenih preduzeća, i imajući u vidu da, kao osnovni princip, pravni sistemi koji se pridržavaju vladavine prava ne dopuštaju pravne vakuume, zasad će se prihvatiti zastupanje društvenih preduzeća od strane PAK-a.

Predmet SCC – 07 – 0311, valjanost određenih klauzula u dokumentima o prodaji koje je pripremila Agencija, prethodno poznavanje pravnih nedostataka

Ovaj slučaj odnosi se na tužbu vezanu uz posed nezakonito zauzete zemlje i naknadu. Prvostepeno veće ocenilo je valjanost određenih klauzula u dokumentima o prodaji koje je pripremila Agencija i posledice postojanja pravnih nedostataka kojih su obe stranke bile svesne pre zaključivanja ugovora. Ova odluka može da bude od opšte važnosti, jer je nezakonito zauzimanje društvene svojine raširena pojava na Kosovu, za koju je verovatno da će da bude problematična tokom procesa privatizacije nekog društvenog preduzeća.

Prvostepeno veće odbilo je tužbu kao neosnovanu na osnovu toga da zakon u primeni koji mora da se proveriti kako bi se rešilo o tužbi predstavlja član 508-515 Zakona o

obligacionim odnosima.⁶⁸ Tužilac je u položaju kupca, koji tvrdi da ima pravo na naknadu. Naknada je novac koji je najmoprimac tražio od tužioca da preduzeću ne preda obećan posed zemlje. Gubitak uzrokovan teretom na kupljenom objektu uzurpacija je zemlje od strane trećih strana (koje su ranije potraživale svoja prava protiv prodavca).

Odbrana KTA bila je da istakne klauzulu ugovora i navede da nije imala obavezu da prenese zemlju slobodnu od zauzeća. Veće je odbacilo ovaj argument, pošto je suština kupoprodajnog ugovora da je prodavac obavezan da isporuči robu, znači da prenese posed, a ne „samo“ pravo. Kupac u principu ima pravo na mirno uživanje u posedu dobra.

Sud je iz sakupljenih dokaza doznao da je tuženi, KTA, bio upoznat sa ometanjem mirnog poseda. Član 513., stav 2 Zakona o obligacionim odnosima oglašava ništavnom klauzulu o isključivanju odgovornosti za pravne nedostatke o kojima je prodavac bio upoznat, ili koji nisu mogli da mu budu nepoznati na datum sklapanja ugovora.

Ali u uslovima kad su obe stranke znale za nedostatak objekta, odgovornost prelazi sa prodavca na kupca.⁶⁹ Šta se tiče druge tužbe, imajući u vidu da nema dokaza da je prodavac za to znao, klauzula ugovora je operativna. Imajući u vidu ovo obrazloženje, sud nalazi da prodavac nema obavezu da tužiocu spreči zauzimanje – stoga nema obavezu predaje zemlje – i naknade navodnog gubitka.

Predmet ASC-09-0072, opšta pitanja u vezi sa prihvatljivošću tužbe

Predmet se odnosi na jedno od opštih pitanja vezanih uz prihvatljivost tužbe. Sudsko veće odbilo je tužbu kao neprihvatljivu, sa tvrdnjom da tužilac nije sudu dostavio adresu tuženika, nije dao ispravno punomoćje i nije izneo činjenice ni pravne argumente, kao ni

---

⁶⁸ Zakon o obligacionim odnosima, OG SFRJ br. 29/1978, kako je dopunjeno: OG br. 39/1985, 45/1989, 57/1989

⁶⁹ Član 508, stav 1, poslednja rečenica Zakona o obligacionim odnosima.

spisak dokaza. Dalje, tvrdi da tužilac nije dokazao da je ispravno obavestio Agenciju o svojoj nameri da podnese tužbu.

U drugostepenom rešenju, žalbeno veće je smatralo da je tužilac na vreme dao adresu tuženog. Žalbeno veće je takođe odlučilo da je punomoćje, kako je predviđeno članom 24.6., u vezi sa članovima 25., 28.3 (f) i 28.4. Administrativnog naređenja 2008/6, u sklopu kriterijuma prihvatljivosti za tužbu i sporno punomoćje nije ograničeno na zastupanje podnosioca žalbe pred Opštinskim sudom u Prištini.

U članu 28.2 (f), u kriterijumima za prihvatljivost tužbe (svi), navedeno je: „...uslovi člana 25. i 27...“, što na prvi pogled stvara utisak da bi svi navedeni elementi mogli da dovedu do odbacivanja tužbe kao neprihvatljive, ako nije navedeno nalogom (videti član 28.4. Administrativnog naređenja 2008/6). Međutim, detaljnije razmatranje otkriva da domen ove odredbe mora da se smanji na teleološkom osnovu. Ukoliko nisu iznesene (dovoljne) činjenice i/ili pravni argumenti, ili činjenice iz tužbe ne vode do zaključka koji je doneo tužilac, tužba može samo da bude odbijena kao neosnovana, ukoliko se na zahtev ne razjasni. Isto važi za spisak dokaza: U principu, tužilac mora da dokaže samo sporne činjenice. Ako tuženi ne osporava činjenice kako se tvrdi u zaključnoj tužbi, nema potrebe za uzimanjem dokaza. U dotičnom slučaju tužilac još nije bio uključen.

Prema članu 29.1 Uredbe UNMIK-a 2002/12 (u vezi sa članom 28.2 [e] Administrativnog naređenja 2008/6), pismeno obaveštenje o nameri pokretanja postupka protiv nekog društvenog preduzeća treba da se podnese Agenciji pre podnošenja tužbe (upućivanje sudskog veća na obaveštenje od 60 dana kako je predviđeno članom 30.2. Uredbe UNMIK-a 2002/12 nije tačno, jer se ova odredba odnosi samo na tužbe protiv Agencije). Premda kriterijumi o prihvatljivosti moraju da se ispituju *ex officio*, u ovoj ranoj fazi postupka (gde još nije uključen tuženi), samo tvrdnja tužioca da je dato uredno obaveštenje je - u principu – dovoljna, sledeći isti princip kao onaj opisan gore. Ako tužilac tvrdi da je podneseno ispravno obaveštenje, sudsko veće ne može da odbaci tužbu

kao neosnovanu iz tog razloga. Osim ako je tužba neprihvatljiva iz nekog drugog razloga, ono mora da omogućiti tuženom da zauzme stav o obaveštenju, pored „suštine tužbe“.

Stoga je prvostepena odluka morala da bude ukinuta.

Predmet SCC–10–0082, prihvatljivost tužbe, bez jurisdikcije nad opštinama

Ovaj predmet odnosi se na priznavanje prava poseda nad katastarskom parcelom i povraćaj nepokretnosti koja se nalazi na njoj, preko puta opštine. Pitanje u ovom slučaju bilo je da li tužba koju fizičko lice podnese protiv opštine ne pripada u jurisdikciju Posebne komore Vrhovnog suda. Prvostepeno veće odbilo je tužbu kao neprihvatljivu, obrazlažući da je prema članu 28.2 Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6 tužba prihvatljiva samo ako je uložena protiv lica koje može da bude tuženo u postupku pred Posebnom komorom u skladu sa članom 5.2. Uredbe o Posebnoj komori. Dalje, u članu 4.1. UNMIK-ove Uredbe 2008/4 stoji da Posebna komora ima primarnu jurisdikciju za tužbe ili protivtužbe u vezi sa sledećim: [...] c) tužbe, uključujući tužbe poverilaca ili u vezi sa vlasništvom, protiv nekog preduzeća ili korporacije koji su momentalno, ili su ranije bili, pod administrativnom nadležnošću Agencije, u slučajevima u kojima je do ovih tužbi došlo za pre vremena ili u toku vremena kada su ovo preduzeće ili korporacija bili ili su pod administrativnom nadležnošću Agencije;...

Stoga Posebna komora nema jurisdikciju nad tužbama koje uključuju opštine i odbila je tužbu kao neprihvatljivu u skladu sa članom 28.3. Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6.

Predmet ASC-09-0075, posledice odluke o moratorijumu

Ovaj predmet odnosi se na obustavu postupka od strane sudskog veća u stepenu (*napomena prevodioca: u originalu nije navedeno o kojem se stepenu radi*) na osnovu toga da bi odluka o moratorijumu u ovom trenutku sprečila nastavak suđenja. U ovom slučaju je žalbeno veće moralo da odluči da li je tuženi – i dalje – pod odlukom o

moratorijumu, koje su posledice, i u opštem smislu, o konkretnim posledicama moratorijuma.

Žalbeno veće potvrdilo je prvostepenu odluku odbacujući, umesto da obustavi tužbu. U skladu sa opštim principima zakona o građanskom postupku, „obustava“ ili „mirovanje“ postupka *per definitionem* može da se odredi ako tokom postupka dođe do specifičnih okolnosti do kojih nije došlo pre njegovog pokretanja. Konkretno, obustava postupka mora da se odredi samo u situaciji gde je stranka pod reorganizacijom tokom postupka, dok pomenuta odredba ne pokriva tužbe podnesene kada je odluka o moratorijumu već donesena (uporediti ASC-10-0014) i ispravno oglašena. Dok god je na snazi moratorijum, ne mogu da se podnesu nikakve tužbe za zahteve protiv preduzeća koje je predmet moratorijuma, kada im je predmet zasnovan na činjenicama koje su nastupile pre moratorijuma (obezbeđujući time ravnopravnost poverilaca). Ove tužbe odbacuju se kao neprihvatljive. Shodno tome, pobijana odluka morala je da se promeni u smislu odbacivanja tužbe.

Ishod nije u suprotnosti sa članom 51.2 Uredbe UNMIK-a 2005/48, koji govori o tužbama podnesenim u SCSC posle datuma moratorijuma i izuzima ih od obaveze obaveštenja kako je navedeno u članovima 29.1. i 30.2. UNMIK-ove Uredbe br. 2002/12: Ova odredba ne zauzima stav u pogledu prihvatljivosti određenih kategorija samih tužbi, i ni na koji način ne omogućuje zaključak da su tužbe podnesene posle moratorijuma generalno prihvatljive, već samo izriče opšte pravilo o tužbama čija prihvatljivost se utvrđuje drugim odredbama (konkretno, član 30. i dalje, Uredba UNMIK-a 2005/48, u vezi sa tužbama tokom procesa reorganizacije, ili član 39.7 Uredbe UNMIK-a br. 2001/6 za tužbe kojima se pobijaju odluke odbora za likvidaciju tokom postupka likvidacije).

Predmet ASC-10-0036, kriterijumi prihvatljivosti, obaveštenje Agenciji

Ovaj predmet odnosi se na pitanje kriterijuma prihvatljivosti (obaveštenje agenciji pod članom 29.1. i 30.2. Uredbe UNMIK-a 2002/12, i veza između ovih odredaba i člana 6.2. UNMIK-ove Uredbe 2008/4). Takođe je moralo da se odluči u kojim slučajevima

Agencija može da se smatra predstavnikom društvenog preduzeća i u kojim slučajevima umesto toga treba da se smatra strankom.

U pogledu okvira primenjivosti člana 30.2., žalbeno veće je našlo da, dok obaveštenje predviđeno članom 29.1. UNMIK-ove Uredbe 2002/12 samo štiti nadležnost Agencije da zastupa bilo koje društveno preduzeće pred Posebnom komorom Vrhovnog suda, obaveštenjem Agenciji pre/na početku postupka u Posebnoj komori Vrhovnog suda (videti član 29.3. UNMIK-ove Uredbe br. 2002/12), obaveštenje u roku od 60 (šezdeset) dana kako je navedeno u članu 30.2. Uredbe UNMIK-a 2002/12 mora da se posmatra u svetlu činjenice da Agenciji, čije odluke se osporavaju (ili će se osporavati) treba da se omogući neko vreme (60 dana) da razmotri te odluke i/ili da postigne dogovor unapred u nekom sporu, umesto da bude tužena pred Posebnom komorom Vrhovnog suda (uporediti ASC-10-0024).

Prema samom tekstu člana 30.2. UNMIK-ove Uredbe 2002/12, uslov pismenog obaveštenja barem 60 dana pre konkretnog podnošenja tužbe nije isključivo ograničen na specifične kategorije tužbi. Član 4. UNMIK-ove Uredbe br. 2008/4 kojim je regulisana primarna jurisdikcija SCSC, u svojoj tački (a) i (b) iznosi ove (jedine) kategorije tužbi protiv Agencije koje se podnose Posebnoj komori Vrhovnog suda: dok su u tački (b) obuhvaćene tužbe protiv Agencije zbog određenih finansijskih gubitaka, u tački (a) radi se o osporavanjima odluka ili drugih postupaka Agencije preduzetih shodno Uredbi UNMIK-a 2002/12. Ova druga odredba, ako se tumači u vezi sa članom 30.2 Uredbe UNMIK-a 2002/12, otkriva da obaveštavanje 60 dana unapred može da se opravda samo kada se (direktno) osporavaju odluke ili postupci Agencije: samo u tim slučajevima je Agencija u prilici da još jednom pregleda svoje odluke u određenom vremenskom periodu, i da ih ako je ispravno, opozove, bez izlaganja riziku pravnih postupaka. U svim drugim slučajevima nema razloga da se Agenciji omogući povoljan tretman u slučajevima obuhvaćenim članom 29.1. Uredbe UNMIK-a br. 2002/12, pošto ona može bilo kada da učestvuje u pregovorima u ime nekog društvenog preduzeća, čak i kada se pred SCSC i dalje vodi postupak.

Shodno tome, član 6.2 UNMIK-ove Uredbe br. 2008/4 koji sadrži specifične odredbe za tužbe kojima se osporavaju odluke ili postupci Agencije, direktno upućuje na član 30.2. UNMIK-ove Uredbe br. 2002/12, naglašavajući da se ova druga odredba primenjuje samo na tužbe pokrivene članom 6. UNMIK-ove Uredbe br. 2008/4. Shodno tome, mora da se tumači da se član 30.2. UNMIK-ove Uredbe br. 2002/12 primenjuje samo na tužbe obuhvaćene članom 4.1. (a) UNMIK-ove Uredbe 2008/4 (tužbe kojima se osporavaju odluke Agencije ili drugi postupci).

Ovo nije bio slučaj u ovom primeru: podnosilac žalbe pravio je jasnu razliku između dva tužena, i izričito naveo svoju volju da preduzme korake protiv KTA, ali bez osporavanja odluka ili drugih postupaka KTA. Stoga se ne primenjuje član 30.2. Uredbe UNMIK-a 2002/12 sa rokom obaveštenja od 60 dana. Umesto toga, ovaj slučaj je obuhvaćen članom 29.1. UNMIK-ove Uredbe 2002/12.

U pogledu konkretnog slučaja u kojem je tužba posle 15 meseci odbijena kao neprihvatljiva, žalbeno veće našlo je da se obaveštenje Agenciji o nameri da se podnese tužba nalazi među kriterijumima prihvatljivosti kako je utvrđeno članom 28.3 Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6. Samo tvrdnja tužioca da je dano ispravno obaveštenje je – u principu – dovoljna, pošto je diskreciono pravo tuženog da ne osporava činjenice koje je naveo tužilac, uključujući pitanje obaveštenja. Ovom prilikom mora da se ponovi da, ako tužilac tvrdi da je podneseno ispravno obaveštenje, sudsko veće ne može da tužbu odbaci kao neprihvatljivu na osnovu odsustva dokaza o ovom obaveštenju. Ako tužba nije neprihvatljiva na drugim osnovima, mora da tuženom da mogućnost da zauzme stav o navodnom obaveštenju, pored suštine slučaja. Tada je na tuženom da ospori činjenice kako su navedene u tužbi, uključujući navodno obaveštenje (rokove). Samo ako tuženi ospori obaveštenje, od tužioca će se tražiti da ga dokaže.

U konkretnom slučaju tuženi još nije imao priliku da ospori obaveštenje. Tužilac (podnosilac žalbe) podneo je kopiju obaveštenja od 07. novembra 2008. godine, ali se jasno vidi da nije podneseno na vreme. U ovim okolnostima ovde se nije ukazala potreba

da se uključi tuženi; nakon podneska žalbe bilo je već jasno da nisu ispunjeni svi kriterijumi prihvatljivosti na datum podnošenja tužbe.

Međutim, ovde treba da se uzme u obzir da je KTA bila upoznata sa tužbom i nije rešila da postigne dogovor u sporu sa podnosiocem žalbe. Imajući u vidu da je namena obaveštenja da se Agencija obavesti o mogućim tužbama, i da oni dobiju mogućnost da preuzmu slučaj u ime društvenog preduzeća o kojemu se radi, u međuvremenu je ispunjen *ratio legis* obaveštenja. Pored toga, mora da se uzme u obzir da obaveza tužioca da unapred obavesti Agenciju stavlja na njega dodatni teret u pogledu doseganja pravde; odredba stoga mora da se tumači restriktivno. U ovoj situaciji, žalbeno veće smatra da neblagovremeno obaveštenje nema (dalje) značenje u pogledu rešavanja po tužbi.

Predmet ASC-09-0059, valjanost eksproprijacije pre 1999

U predmetu se radi o veoma spornom pitanju osporavanja postupaka eksproprijacije do kojih je došlo pre 1999. godine. U ovoj odluci, žalbeno veće je odlučilo o jurisdikciji Posebne komore Vrhovnog suda nad ovim tužbama i našlo da je u okviru jurisdikcije Posebne komore Vrhovnog suda da ispita valjanost bilo kojeg postupka eksproprijacije koji se osporava tužbom protiv preduzeća u društvenom ili javnom vlasništvu. Drugostepeno veće smatralo je da Uredba UNMIK-a 2008/4 daje jurisdikciju Posebnoj komori Vrhovnog suda nad svim tužbama protiv društvenih ili javnih preduzeća, nezavisno od njihovog pravnog karaktera.⁷⁰

Odlučujući o tužbi tužioca, Posebna komora Vrhovnog suda takođe može da oceni šta je pravna valjanost ranije odluke administrativnog organa, kao i valjanost odluka ili presuda sudova, koje bi mogle da imaju pravno značenje u slučaju, definišući tako stepen pravne snage ranije odluke. Uzdržavanje od vršenja jurisdikcije nad slučajevima kao što je ovaj

---

⁷⁰ U skladu sa članom 4., stav c) Uredbe UNMIK-a 2008/4, sudsko veće Posebne komore Vrhovnog suda ima osnovnu jurisdikciju za tužbe i protivtužbe, uključujući tužbe poverilaca ili tužbe vezane uz vlasništvo, protiv preduzeća ili korporacije koji se momentalno nalaze ili su se nalazili pod administrativnom nadležnošću Agencije, kada je do ovih tužbi došlo tokom ili pre vremena kada su ovo preduzeće ili korporacija predmet ili su bili predmet administrativne nadležnosti Agencije.

ostavilo bi one koji su bili subjekti postupaka eksproprijacije pre 1999. godine bez odgovarajućeg pravnog leka. Može da se pretpostavi da je moguće da su postupci eksproprijacije pre 1999. godine bili povezani sa diskriminacijom. Ovo treba da se ispita slučaj po slučaj i takođe mora da se ispita da li su oni čija je imovina bila predmet eksproprijacije u to vreme imali odgovarajuća sredstva – u okviru tadašnjeg zakona u primeni – da iznesu svoje prigovore protiv eksproprijacije. Momentalno zakon u primeni na Kosovu ne predviđa odgovarajući pravni lek za osporavanje ovih eksproprijacija van redovnih sudova, uključujući Posebnu komoru Vrhovnog suda.

Odluka sudskog veća je ukinuta i predmet je vraćen na ponovljeni postupak.

Predmet ASC-09-0035, uslovi za izdavanje privremene mere

Ovaj predmet odnosi se na zahtev za privremenu meru kako bi se izbegle promene u vlasništvu prvog tuženog (društveno preduzeće).

Drugi stepen morao je da reši o pitanju da li su ispunjeni uslovi za izdavanje privremene mere i da li je učestvovanje PAK-a kao nezavisne strane potrebno i, ukoliko nije, koje su pravne posledice daljih proceduralnih postupaka PAK-a. Sud je našao da, kako bi se odobrila privremena mera, stranka mora dati ubedljive dokaze da bi došlo do brze i nepopravljive štete ili gubitka, ako se zahtev ne bi odobrio. Ovi kriterijumi utvrđeni su na način da se zahtev odbija, ako nedostaje išta od gore pomenutog. Pošto je u konkretnom slučaju već došlo do štete, mera nikako ne može da se odobri.

Takođe je odlučeno da, premda drugi tuženi (PAK) nema *legitimatia passiva* u pogledu tužbe u glavnom postupku, ima pravo da uloži žalbu, pošto je pretrpeo nepravdu zbog osporene odluke. Nema valjanog pravnog obrazloženja da se PAK, kao dodatni tuženi, uključi u bilo koju tužbu, ako se tužba odnosi samo na pravne odnose društvenog preduzeća sa drugim fizičkim licem, pošto PAK zbog svog mandata „postupa samo kao predstavnik i stoga u ime društvenog preduzeća u sudskim postupcima, šta uopšte ne utiče na aktivnu legitimaciju i/ili pravni integritet društvenih preduzeća. Veće je odbilo

zahtev za izdavanje privremene mere kao neosnovan i našlo da odluka sudskog veća da se PAK uključi u tužbu kao drugi *tuženi* nema pravnu snagu.

Predmet ASC-09-0091, jurisdikcija SCSC u tužbama u vezi tačnosti dela dobiti dodeljenog pojedinačnom radniku

Pitanje pokrenuto na ovom nivou bilo je da li Posebna komora Vrhovnog suda ima nadležnost nad ispravnom distribucijom 20% od dobiti privatizacije društvenog preduzeća radnicima kojima je već priznato pravo na deo dobiti.

Sudsko veće negiralo je ovo pitanje. Žalbena veće je našlo da je u vreme dok je slučaj bio pred sudskim većem, na snagu stupila nova Uredba UNMIK-a 2008/4. U njenom članu 4.1. propisano je da sudska veća Posebne komore Vrhovnog suda imaju osnovnu jurisdikciju za tužbe ili protivtužbe u vezi sa tužbama koje se odnose na službenu listu radnika preduzeća koji su stekli pravo, a koju izdaje Agencija, i u vezi sa pravom radnika prema članu 10. Uredbe UNMIK-a 2003/13, kako je dopunjeno. Osim toga, Član 67. Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6 sadrži između ostalog detaljne instrukcije o tome kako se podnosi pritužba. U skladu sa članom Section 67.6. Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6, pritužba između ostalog treba da sadrži “detaljne i činjenične osnove za traženje uključivanja ili za osporavanje spiska radnika koji ispunjavaju uslove, koji je donela Agencija, ili raspodele sredstava iz deponovanog računa, član 10. Uredbe UNMIK-a 2003/13.

Raspodela ispravnog udela u dobiti od privatizacije društvenog preduzeća pojedinačnom radniku u skladu sa članom 10. Uredbe UNMIK-a 2003/13 predstavlja suštinski deo postupka privatizacije. Iz zakona ne može da se zaključi da u vezi sa ovim važnim delom postupka privatizacije radnici ne bi trebali da imaju nikakav pravni lek protiv odluka Agencije. Agenciji mora da bude podložna mehanizmima kontrole, uključujući pravni lek pred sudom kod računanja ispravnog udela u postupku koji se raspodeljuje pojedinačnom radniku. Stoga pomenute odredbe treba interpretirati na način da i pritužbe

koje se odnose na pitanje tačnosti udela u postupku dodeljenog pojedinačnom radniku pripadaju pod jurisdikciju SCSC.

Predmet SCEL – 09-0005, teret dokazivanja u navodima o diskriminaciji

Ovaj predmet odnosi se na pitanje tereta dokazivanja u navodima o diskriminaciji u sporu, u pogledu prava bivših radnika društvenog preduzeća na deo od 20% od dobiti nakon privatizacije.

Prvostepeno veće našlo je da podnosioci pritužbe [...] smatraju da su otpušteni sa posla u periodu od 1991-1999. g. na osnovu toga šta su albanske nacionalnosti, putem privremenih mera upravljanja uvedenih u preduzeću. Stoga su podneli pritužbu Posebnoj komori Vrhovnog suda shodno članu 10.6 Uredbe UNMIK-a 2003/13, kako je dopunjeno. U članu 10.6 (b) Uredbe UNMIK-a 2003/13 propisuje: "Svakoj pritužbi podnesenoj Posebnoj komori na osnovu diskriminacije kao razloga za isključenje iz liste radnika koji su stekli pravo, mora da se prilože dokumentirani dokazi navodne diskriminacije." Međutim, član 8.1. Zakona protiv diskriminacije 2004/3 okreće teret dokazivanja kako sledi: "Kada osobe koje smatraju da je prema njima urađena nepravda jer prema njima nije primenjen princip ravnopravnog postupanja utvrde, pred sudom ili drugim nadležnim organom, činjenice na osnovu kojih može da se pretpostavi da je došlo do direktne ili indirektno diskriminacije, na tuženom je da dokaže da nije došlo do povrede principa ravnopravnog postupanja."

U ovom slučaju u primeni je bio Zakon protiv diskriminacije br. 2004/3 od 30. jula 2004. godine, koji je usvojen posle Uredbe UNMIK-a 2003/13.⁷¹ Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda odgovorilo je na neka osnovna pitanja za postavljanje temelja za održivo i predvidivo odlučivanje u predmetima u okviru jurisdikcije Posebne komore Vrhovnog suda. Suočena sa mnogim problemima pravne, političke i administrativne

---

⁷¹ Član 11. Zakona protiv diskriminacije 2004/3: "11.1 Kada ovaj zakon stupi na snagu on zamenjuje sve ranije zakone u primeni u ovom pogledu. 11.2. Odredbe zakonodavstva koje je uvedeno ili je stavljeno na snagu u svrhu zaštite principa ravnopravnog postupanja i dalje su na snazi i treba ih primeniti ako su povoljnije nego odredbe ovog Zakona."

prirode, Posebna komora Vrhovnog suda je od uključivanja EULEKS-a početkom 2009. godine uradila značajan napredak u približavanju sistema suda evropskim standardima i najboljoj evropskoj praksi. Posebna komora Vrhovnog suda redovno odlučuje o predmetima i takođe će biti u mogućnosti obraditi sadašnji i budući obim posla, takođe konkretno i slučajeve lista radnika.

Zaključak: uspesi i predstojeći izazovi

Ovaj izveštaj pokazuje da je 2010. godine bila puna izazova i uspeha za odeljenje sudija EULEKS-a. Potrebno je istaknuti mnogo uspeha. Na Vrhovnom sudu završena je obrada krivičnih predmeta preuzetih od UNMIK-a. Sudije EULEKS-a u mitrovačkoj regiji preuzele su i završile više složenih krivičnih predmeta, u mnogima od kojih su okrivljeni dugo boravili u sudskom pritvoru, pošto su redovne aktivnosti suda obustavljene u martu 2008. godine. Do kraja 2010. godine, na Okružnom sudu u Mitrovici izdano je 27 (dvadeset i sedam) presuda.

Sudije EULEKS-a nastavljaju da pružaju podršku i da podstiču kosovske sudove u radu na oko 22 000 zaostalih „predmeta u mirovanju“ – zahteva za naknadu štete podnesenih protiv snaga NATO-a na Kosovu (KFOR), UNMIK-a i lokalnih opština 2004-2005. godine usled intervencije NATO-a 1999. godine i nereda u martu 2004. godine. Usled trajne aktivnosti MMA od strane sudija EULEKS-a, rad na „predmetima u mirovanju“ sada je započeo na svim sudovima na Kosovu i završeno je više od 1500 predmeta.

U 2011. godini će sudije EULEKS-a nastaviti da pružaju podršku kosovskom pravosuđu u postizanju efikasne primene najbolje evropske prakse i međunarodno priznatih standarda, šta znači: nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa, smanjenje slučajeva neprofesionalnog postupanja u pravosuđu; poboljšavanje primene ljudskih prava i osnovnih sloboda u odlučivanju u građanskim i krivičnim predmetima.

2011. godine sudije EULEKS-a izvršavaće svoje izvršne dužnosti u mitrovačkoj regiji, sa posebnom pažnjom posvećenom slučajevima teških krivičnih dela koja uključuju dugi

sudski pritvor. U izvršavanju svojih pravosudnih funkcija na kosovskim sudovima, sudije EULEKS-a nastaviće da daju prednost rešavanju predmeta koji uključuju korupciju i organizovani kriminal, uključujući slučajeve visokog profila.

U 2010. Godini, sudije EULEKS-a počele su sa razradom prelazne strategije kako bi se obezbedio postepeni prelaz izvršnih funkcija na kosovsko pravosuđe. Preduzeti su koraci da se promeni/dopuni postupak imenovanja mešanih veća kako bi se omogućilo aktivnije učestvovanje kosovskih sudija na osnovu člana 3., stav 7. Zakona o jurisdikciji. U izvršavanju svojih funkcija u 2011. godini, sudije EULEKS-a nastaviće da sarađuju sa svojim lokalnim kolegama. Mehanizam člana 3., stav 7. Zakona o jurisdikciji dalje će se koristiti da se poveća učestvovanje kosovskih sudija u odlučivanju u predmetima, omogućujući tako postepenu predaju nadležnosti na kosovsko pravosuđe.